

Pedagogika Setonova woodcraftu

Bc. Milan Daněk

Diplomová práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Milan DANĚK**
Osobní číslo: **H118401**
Studijní program: **N 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Pedagogika Setonova woodcraftu**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálu IMS "Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách" (IMS 2009). Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovědního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím diplomové práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena na:

- analýzu vybraných děl E.T. Setona se zaměřením na pedagogické ideje, ideály a cíle v nich obsažené

- historii a současnost Ligy lesní moudrosti, analýzu výchovných cílů a zásad

- vliv Setonova woodcraftu na pedagogický systém skautingu a program dalších organizací a hnutí s náplní pobytu v přírodě

Součástí práce bude kvalitativní výzkum vztahu členů aktivního kmene Ligy lesní moudrosti k přírodě.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

FOGLAR, J. Kronika Ztracené stopy, 5. vyd. Praha, Olympia, 2007, 978-80-7376-025-0

KRAUS, B. Základy sociální pedagogiky. 1. vyd. Praha: Portál, 2008

SETON, E.T. Dva divoši, Praha, Albatros, 1976. ISBN: 13-645-KMČ-76

SETON, E.T. Rolf zálesák, Praha, Mladá fronta, 1984, ISBN: 23-043-84

SETON, E.T. Kniha lesní moudrosti. 2.vyd. Praha: Olympia, 1991, ISBN 80-7033-084-8

SETON, E.T. Poselství rudého muže. 1.vyd. Praha: Chvojko nakladatelství, 1997, ISBN: 80-901622-9-0

SVOJSÍK, A. B. Základy Junáctví. 3.vyd. Praha: MERKUR, 1991, ISBN 80-7032-001

ŠVAŘIČEK, R. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. 1.vyd. Praha: Portál, 2007, ISBN 978-80-7367-313-0

Další literatura bude obsažena v Projektu diplomové práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Mgr. Antonín Dolák, Ph.D.

Katedra společenských věd

Datum zadání diplomové práce:

30. listopadu 2011

Termín odevzdání diplomové práce:

31. března 2013

V Brně dne 30. listopadu 2011

prof. PhDr. Pavel Mühlpachr, Ph.D.
vedoucí ústavu

doc. PhDr. Eduard Radvan, CSc.
vedoucí katedry

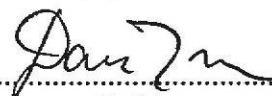
PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

MILAN DANĚK

Jméno, příjmení studenta

Podpis

V Brně 5.3.2013

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá vlivem pedagogického díla Ernesta Thompsona Setona, zakladatele světového wodcrafterského hnutí. Představuje specifika jeho výchovného pojetí a potvrzuje setrvávající aktuálnost podstaty jeho myšlenek i pedagogických metod. Seznamuje s činností jeho pokračovatelů v současných podmínkách České republiky.

Klíčová slova:

E.T. Seton, woodcraft, skaut, indiáni, výchova, děti a mládež

ABSTRACT

This thesis deals with the pedagogical works of Ernest Thompson Seton, founder of the World woodcraft movement. Presents specifics of educational concepts and confirms constant topicality of the substance of his ideas and teaching methods. The text introduces the activities of his successors in the current conditions of the Czech Republic.

Keywords:

E.T. Seton, woodcraft, scout, Indians, education, children and youth

Poděkování

Děkuji panu PhDr. Mgr. Antonínovi Dolákovi, Ph.D. za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé diplomové práce.

Dále děkuji J. Foglarovi a E. T. Setonovi za to, že mě přivedli na cestu k pedagogické a sociální práci, respondentům a přátelům woodcrafterům za ochotu, pomoc i za jejich nadšení a elán pro lesní moudrost a samozřejmě svým blízkým za morální podporu a shovívavost.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
1. METODOLOGIE DIPLOMOVÉ PRÁCE	11
1.1. Cíl diplomové práce	11
1.2. Metodika výzkumu	11
2. ERNEST THOMPSON SETON	14
2.1. Životopis	14
2.1.1. Biografie	14
2.1.2. Malíř a spisovatel.....	16
2.1.3. Ochránce přírody a indiánů.....	17
2.1.4. Náčelník a rozporuplná osobnost.....	18
2.2. Rozbor literárních děl (stěžejních z pohledu českého woodcraftu)	20
2.2.1. Dva divoši	20
2.2.2. Svitek březové kůry - Kniha lesní moudrosti	21
2.2.3. Rolf zálesák.....	23
2.2.4. Poselství rudého muže	24
3. FILOZOFIE A PEDAGOGIKA E.T. SETONA	26
3.1. Východiska	26
3.2. Zákony, zásady a symboly	28
3.2.1. Zákony lesní moudrosti.....	28
3.2.2. Stoupání na horu	30
3.2.3. Devět hlavních zásad a sedm tajemství lesní moudrosti.....	32
3.2.4. Symbolika	33
3.3. Cíle, pilíře a prostředky	34
4. WOODCRAFT	37
4.1. Vymezení pojmu	37
4.2. Historie	38
4.3. Současná situace a vliv v zemích světa	40
5. LIGA LESNÍ MOUDROSTI V ČR	44
5.1. Historie	44
5.2. Organizační struktura	46
5.3. Současná činnost	48
6. VLIV DÍLA E. T. SETONA V ČR	50
6.1. Analýza vlivu woodcraftu na další organizace a hnutí	50
6.1.1. Junák – svaz skautů a skautek ČR	50
6.1.2. Trampské hnutí	52
6.1.3. Česká tábornická unie - ČTU.....	54
6.1.4. Další organizace	56

6.2. Překladaatelé a pokračovatelé díla E.T. Setona.....	57
6.2.1. Miloš Seifert - Woowotanna	58
6.2.2. Jaroslav Foglar - Jestřáb.....	60
6.2.3. Miloš Zapletal - Zet	63
6.2.4. Martin Kupka – Logan.....	64
6.3. Indiáni v Čechách a Slovensku.....	66
6.3.1. Specifika pohledu na indiány.....	66
6.3.2. Euroindiáni.....	68
6.3.3. Využívání zvyků a obřadů.....	70
7. KVALITATIVNÍ VÝZKUM VLIVU A VÝZNAMU DÍLA E.T. SETONA	73
7.1. Výběr a představení respondentů	73
7.2. Záznamy rozhovorů.....	75
7.3. Dílčí závěr	85
8. KVALITATIVNÍ VÝZKUM SOUČASNÉ WOODCRAFTERSKÉ PRAXE.....	89
8.1. Struktura sledovaného souboru a výběr respondentů	89
8.2. Záznam rozhovorů.....	92
8.3. Dílčí závěr	109
ZÁVĚR	114
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	119
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	123
SEZNAM OBRÁZKŮ	124
SEZNAM PŘÍLOH.....	125

ÚVOD

„V těchto dnech není vyšší a lepší poslání než se stát hlasatelem míru a vzájemného pochopení mezi národy. Snad by bylo logičtější, kdybychom kladli pochopení napřed a vyvodili z něho, že mír bude následovat. Neboť z vlastní zkušenosti vím, že mír mizí jako důsledek nedostatku vzájemného pochopení.“

Tyto věty, by mohly být citací ze současného aktuálního projevu glosujícího situaci na mnoha místech celého světa, kde stále dochází k násilným střetům vedených rasovou a náboženskou nenávisť. Pronesl je však již v roce 1936 americký přírodovědec, spisovatel, malíř a v neposlední řadě pedagog Ernest Thompson Seton během své návštěvy Prahy ve vánočním pozdravu posluchačům Československého rozhlasu. Je zřejmé, že patřil k lidem, kteří viděli vždy o krok dál než jejich současníci. Takové tvrzení může podtrhnout i jeho úsilí o ochranu přírody a životního prostředí v dobách, kdy slovo ekologie bylo ještě zcela neznámým pojmem.¹

V průběhu let bylo o E.T. Setonovi napsáno již mnohé. Nejčastěji se jednalo o analýzu jeho literárního díla a ještě čteněji se práce zabývají vlivem, který měl na vznik a programovou náplň organizací zabývajících se pobytem v přírodě. Přesto se domnívám, že stále lze najít i nové pohledy a to zejména v oblasti rozboru jeho pedagogických metod a zaznamenání specifík, zcela mimořádně silného ohlasu v prostředí Čech a Slovenska.

Záměrem této práce je podívat se na dílo E.T. Setona nejen z hlediska historie, ale také v kontextu současných společenských problémů a pohledem sociální pedagogiky. V dnešním globalizovaném světě obecně a výrazně ztratil pobyt v přírodě i čtení knih na své dřívější atraktivitě. Poselství s ideály woodcraftu přesto téměř vůbec neztratily na aktuálnosti svých myšlenek. Dnešní ekonomika a technický rozvoj není dostatečně opřen o ekologický a sociální pilíř. Rozvoj naší civilizace není trvale udržitelný a mezi aktuální úkoly dneška patří hledání určité rovnováhy.

Chtěl bych poukázat na význam Setona a jeho pedagogiky v tom, že především přivádí lidi na cestu. Cestu, která otevírá oči pro vidění nejen své vlastní minulosti, svých kořenů, ale také budoucnosti. Nejde o to vychovávat indiány či zálesáky izolované od problémů současného světa. Seton nikdy nehlásal útěk do divočiny. Vždy se jednalo o výchovu k lidství a k porozumění zákonitostí přírody.

1 SETON, E.T. *Poselství rudého muže*, 2.vyd. Praha, Chvojko nakladatelství 1997, s.83

Při zpracování tématu jsem se snažil také využít své osobní poznatky z pedagogické praxe na jejíž počátku stál E.T. Seton, a která v průběhu let postupně směřovala od vedoucího dětského oddílu a táboření v týpí k profesionální práci sociálního pedagoga.

V diplomové práci se nevyhýbám kritickým pohledům na život a dílo E.T. Setona, přesto její vypracování je současně i mým osobním poděkováním muži, který vykopal studnu, aby jiní mohli z ní pít.²

2 SETON, E.T. *Dva divoši*, 6. vyd. Praha: Albatros, 1990, s.5

1. METODOLOGIE DIPLOMOVÉ PRÁCE

1.1. Cíl diplomové práce

Cílem práce je verifikace nebo falzifikace hypotéz:

H1: *Woodcraft a knihy E.T. Setona měly na území bývalého Československa mimořádný ohlas a specifický vliv na vznik a činnost organizací a hnutí s programem v pobytu v přírodě.*

H2: *Woodcraft je v České republice dosud živým a také stále aktuálním programem celoživotního vzdělávání a učení.*

H3: *Současná Liga lesní moudrosti je fungující organizací, která naplňuje Setonův pedagogický program s přihlédnutím na aktuální proměny společnosti.*

Pro osoby praktikující woodcrafterskou činnost se stanovené hypotézy mohou zdát ve své předvídatelnosti snadného potvrzení příliš jednoduché. Vypracování práce však dává možnost, jak pro tyto zdánlivě jasné teze najít potvrzující důkazy, vystavit je možnosti vyvrácení a zejména s výsledky výzkumu seznámit širší veřejnost (než je relativně úzký okruh vyznavačů lesní moudrosti - woodcrafterů) a především veřejnost odbornou.

Cílem kapitol 2-6 je, na základě analýzy pedagogické činnosti a vybraných literárních děl E.T. Setona, popsat pedagogické ideje, ideály a cíle v nich obsažené. Dále pak zaznamenat historický vývoj woodcrafterského hnutí a současnost Ligy lesní moudrosti (LLM) a definovat její výchovné principy a zásady.

Dílní cíle této části práce jsou:

- Popsat a prokázat vliv Setonova woodcraftu na pedagogický systém a program dalších organizací a hnutí s programem pobytu v přírodě v ČR.
- Upozornit na výrazný přínos a vliv překladatelů a následovníků díla Setona.
- Upozornit na význam literárních děl E.T. Setona v dobách totalitních režimů.
- Popsat prvek vzoru ideálního indiána a vývoj obsahového vnímání pojmu „*indián*“ v Čechách a na Slovensku od 20. let minulého století po současnost.

1.2. Metodika výzkumu

Ve zpracování práce vycházím ze tří zdrojů. Prvním a vstupním zdrojem byla moje **dosavadní znalost díla a myšlenek díla E.T. Setona** včetně vlastní zkušenosti

s pedagogickou prací ve vedení dětského tábornického oddílu, osobní participace na činnosti hnutí lesní moudrosti a také aplikace těchto zkušeností v sociální práci s neorganizovanou mládeží v rámci realizace preventivních programů. Dalším zdrojem k získání přehledu, objasnění pojmů a souvislostí je provedení obsahové **analýzy stěžejních děl E.T. Setona** zaměřených na woodcraft, dostupných odborných publikací, časopisů, interních materiálů a elektronických zdrojů. Hlavním pilířem praktické části je provedení **kvalitativního výzkumu formou polostrukturovaných rozhovorů**.

Použitá metoda předpokládá osobní kontakt s osobami, situacemi a jevy a měla by zpřístupnit podrobnosti skutečného života zkoumaných osob.³ Nelze předpokládat, že se každý člověk ovlivněný Setonem, také někdy v praxi setkal s hnutím lesní moudrosti. Z tohoto důvodu, se vedle zájmu o organizovanou (tedy cíleně woodcrafterskou) činnost, zaměřím také na pedagogický vliv samotné četby jeho knih. Kvalitativní výzkum se z tohoto důvodu zaměřuje na dvě skupiny respondentů formou polostrukturovaného rozhovoru.⁴ Respondenty obou skupin jsem zvolil pomocí záměrného výběru na základě mé osobní znalosti nebo dalších doporučení. Výběrovým kritériem je předpoklad znalosti díla E.T. Setona.

1.skupina: Oslovil jsem výrazné osobnosti, které nejsou v současnosti aktivně zapojené ve woodcrafterském hnutí, přesto jsem u nich předpokládal určitou znalost Setonova díla. Strukturovaný rozhovor se v tomto případě týkal jejich názorů na význam odkazu E.T. Setona a to zejména v kontextu života v současné společnosti.

Počet respondentů 5.

Výzkumem jsou zejména hledány odpovědi na otázky:

- V čem konkrétně respondentů ovlivnila četba knih E. T. Setona?
- Proč našlo dílo E. T. Setona mimořádný ohlas právě na území bývalého Československa?
- V čem spočívá aktuálnost idejí lesní moudrosti pro dnešní dobu?

2. skupina: V návaznosti na aktuální seznámení s organizační strukturou LLM, jsem vytipoval vhodné osoby z ústředního vedení a činovníky z vedení kmenů v regionu Jihomoravského kraje. Otázky se dotýkají woodcrafterské činnosti, využití pedagogiky

3 KRAUS, B. *Základy sociální pedagogiky*, 1. vyd. Praha: Portál, 2008, s. 36-37

4 MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*, 1. vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2006, s.141-173

E.T. Setona a jejího významu v současné době.

Počet respondentů 6.

Záměrem této části je zkoumat praktické využití pedagogiky Setona v činnosti současné organizace Liga lesní moudrosti. Analytickou jednotkou jsou poměry v kmeni Wallowa, v regionu Jihomoravského kraje nejdéle aktivně působícím kmeni regionu. Observační jednotku tvoří osoby činné ve vedení Ligy lesní moudrosti a kmene.

Výzkumem byly zejména hledány odpovědi na otázky:

- Jaké jsou pro současné woodcraftery příčiny a podněty vedoucí k zapojení se do činnosti LLM, jak a čím může woodcraft zaujmout?
- V čem konkrétně ovlivnil respondenta E. T. Seton a jeho woodcraft?
- V čem spočívá smysl existence woodcrafterského kmene?
- Jakou roli sehrává ve woodcrafterské výchově program osobnostního růstu v systému orlích per a mistrovství?
- Jakou roli sehrává a jak důležité je pro LLM a jednotlivé kmene pojetí vzoru ideálního indiána, obřadnictví a dalších prvků ze života indiánů?
- Ve kterých směrech bylo třeba v průběhu let modifikovat Setonovo pojetí woodcraftu?
- Jaké je současné postavení LLM z hlediska světového woodcrafterského hnutí?

Získané informace a fakta shromážděné z různých zdrojů, jsou v práci analyzovány a kriticky posuzovány. Formulace vlastních názorů jsou souhrnem vlastních poznatků a rozvinutím poznatků získaných. Poznatky a záznam provedených rozhovorů v rámci kvalitativního výzkumu jsem vyhodnotil formou deskripce a pokud bylo možné, provedl jsem obsahovou a diskursivní analýzu.⁵

5 MŮHLPACHR a kol. *Sociální pedagogika II*, Brno: Institut mezioborových studií, 2011, s. 64-67

2. ERNEST THOMPSON SETON

2.1. Životopis

Malíř, přírodovědec, lovec, spisovatel, vypravěč, znalec jazykové mluvy, reformátor, pedagog, filozof, ochránce přírody a práv indiánů... To zřejmě není úplný výčet odborností a profesí, ve kterých vynikal Ernest Thompson Seton. Z pohledu této práce je však důležité, že celý jeho životní příběh měl úzkou a přímou souvislost se vznikem a vývojem woodcrafterského hnutí. Seton je obecně vnímán především jako spisovatel a zálesák. Pro mnohé jeho české čtenáře (a to včetně skautů, woodcrafterů, trampů...) může být však překvapující, že jeho život nebyl spjat pouze se světem divokých zvířat a indiánů, ale také se světem společenské smetánky a to např. včetně prezidenta Roosevelta. Již samotné zpracování Setonových životních osudů přitahovalo. Tři rozsáhlá životopisná díla postupně zpracovali J. Samson, B. Keller a H.A. Anderson a v menším rozsahu se tématu věnovalo již mnoho autorů. Pro zpracování stručného životopisu jsem čerpal ze zdrojů současné *Ligy lesní moudrosti*,⁶ vzpomínek jeho adoptivní dcery Dee Seton Barber⁷ a zejména z Andersonovy knihy *Náčelník Ernest Thompson Seton a mizející Západ* v překladu Martina Kupky.⁸ Vedle uvedení základních životních dat, se v dalším textu věnuji jeho působení v oblastech, které jsou pro charakteristiku jeho osoby nejvýznamnější.

2.1.1. Biografie

Narodil se 14. srpna 1860 na severovýchodě Anglie v South Shields ve velké skotské rodině (měl 12 sourozenců) a původně se jmenoval Ernest Evan Thompson (jméno si později změnil na Ernest Thompson Seton pro neshody s otcem⁹). V šesti letech odjel s rodiči do Kanady. Jeho otec se zpočátku pokoušel farmařit a pro mladého Ernesta tato doba byla škola zálesáctví, kdy se naučil zacházet se sekyrou i puškou a také rozumět zvířatům. Otcí se však při farmaření nevedlo a rodina přesídlila roku 1870 do Toronta, kde se otec uplatnil jako účetní. Zde Seton strávil středoškolská léta na *Toronto Collegiate Institute*. Otec pohrdal přáním syna stát se přírodovědcem. Všiml si však jeho uměleckého nadání a rozhodl, že by měl na některé akademii získat hodnotné vzdělání a stát se

6 www.woodcraft.cz

7 <http://www.etsetoninstitute.org/>

8 ANDERSON, H. A. *Náčelník Ernest Thompson Seton a mizející Západ*, 1. vyd. Praha: Vydavatelství Václav Vávra, 2012, 295 s

9 SETON, E.T. *Cesta životem a přírodou*, 1. vyd. Praha: Orbis, 1977, s. 346-349

profesionálním umělcem. Na *Ontarijské umělecké škole* získal Seton *zlatou medaili* a pokračoval ve studiu v letech 1879 - 1881 na *Královské akademii* v Londýně.¹⁰

V období let 1882- 1884 se věnoval ornitologickým a zoologickým studiím v divočině Manitoby. Svými pracemi o savcích a ptácích však ve vědeckých kruzích neuspěl. Odjíždí roku 1891 do Paříže, aby okusil kariéru malíře. Zaujal obrazem „*Marné čekání*“, ale úspěchu docílil až po sérii intrik, které ho vyřadily z uměleckých kruhů. Neúspěch ho přivádí roku 1893 opět na americký Západ, kde se stává lovcem vlků. Svůj lovecký příběh o vlku Lobovi sepsal do povídky, která sklidila obrovský úspěch v Americe i v zahraničí a povzbudila Setona do dalšího psaní.¹¹

Seton se seznámil s Grace Gallatin (1872-1959), se kterou se roku 1896 uzavřel sňatek. V roce 1904 se jim narodila dcera Ann (později populární jako Anya Seton, spisovatelka historických románů, zemřela roku 1990).¹²

Od roku 1901 začal Seton cílevědomě pracovat na realizaci své myšlenky založení woodcrafterského hnutí. Roku 1902 vychází jeho román *Dva divoši* a existuje již 60 kmenů *Woodcrafterských indiánů*. Jeho příklad ovlivnil vznik skautingu a Seton věřil v koexistenci obou hnutí v jedné organizaci. Rozdílné přístupy Setona a Baden-Powella však vedly k neshodám a Seton se rozhodl jít vlastní cestou. Zakládá v letech 1916 - 1917 *Americkou ligu lesní moudrosti*. Jako uznávaný spisovatel podniká nejedno přednáškové turné i cesty do přírody a k indiánům, jeho literární i organizátorská činnost dosahuje svého vrcholu.¹³

Během přednáškového turné roku 1923 začala jeho spolupráce s Julií Moos Butree, roku 1931 se stal občanem Spojených států amerických. Technologický rozvoj přináší posun v myšlení lidí a dostává se do rozporu s jeho programem uvědomělého primitivismu. Rozhodl se proto natrvalo opustit průmyslový východ, kde již nenacházel dostatek lidí, kteří by mu naslouchali. Přesídlil se na jihozápad a v letech 1931 -1932 začíná budovat poblíž Santa Fé *Seton Village*. Zakládá zde *Univerzitu indiánské moudrosti* (*College of Indian Wisdom*). Roku 1935 se oficiálně rozvedl a čtyři dny poté vstupuje do manželství

10 ANDERSON, H. A. *Náčelník Ernest Thompson Seton a mizející Západ*, 1. vyd. Praha: Vydavatelství Václav Vávra, 2012, s. 13 -30

11 KUPKA, M. *Životopis ETS*, In *Ernest Thompson Seton, bibliografie, životopis, překlady*, Vyškov: Knihovna Karla Dvořáčka, 2012, s. 45-46

12 <http://www.etsetoninstitute.org/>

13 ANTONY, M. *Ernest Thompson Seton*, In *Ernest Thompson Seton, bibliografie, životopis, překlady*, Vyškov: Knihovna Karla Dvořáčka, 2012, s. 32-33

s Julií Moss Butree (1889-1975).¹⁴ Roku 1938 adoptovali děvčátko Buah Dee Seton (později známá jako Dee Seton Barber, 1938-2006). Roku 1940 v *College of Indian Wisdom* studovalo 200 studentů a pracovalo 20 zaměstnanců. E.T. Seton zemřel 23. října 1946 ve své *Seton Village*, Nové Mexiko, USA. Roku 1960 jeho dcera Dee rozprášila z malého letadla otcův popel u hory *High-Cone Mountain*, v místech kam často chodíval trávit své vigílie.¹⁵

2.1.2. Malíř a spisovatel

Láska k přírodě a k divokým tvorům přivedla Setona k malování. Během výprav do divočiny se jeho deníky rychle plnily poznámkami a skicami. Dokázal sám v pustině trávit dlouhé dny sledováním zvířat, aby pochopil příběhy jejich života. Snažil se nejprve prosadit v přírodovědných kruzích, ale jeho práce byly odmítány jako příliš antropomorfní. Prosadit se v kariéře malíře se pokoušel v Paříži, kde dosáhl uznání s plátnem „*Spící vlk*“. Další velké ambice vkládal do díla „*Triumf vlků*“, které na rady přátel přejmenoval na „*Marné čekání*“. Pařížský salon však tento obraz zamítl. Seton se rozhodl poslat ho přes oceán a roku 1893 usiluje o jeho vystavení na Světové Kolumbově výstavě. Po prvním nepříznivém posouzení, využil svých kontaktů a vystavení obrazu docílil. Jeho umění politických intrik převážilo nad uměním malíře. Seton za to zaplatil vysokou cenu, když se tím vyřadil z uměleckých kruhů.¹⁶

Odešel zapomenout na hořkost pohraných bojů a nechal se najmout na currumpawských pláních jako lovec vlků. Setkání s králem vlků *Lobem* změnilo jeho další život. Příběh psaný životem byl roku 1894 publikován ve *Scribnerově magazínu* a okamžitě se stal proslulým po celém světě. L.N. Tolstoj prohlásil: „*Je to nejlepší vlčí příběh, jaký jsem kdy slyšel.*“¹⁷ Důležitější však bylo, že znamenal nový literární styl – nejen pro Setona, ale i pro další spisovatele. Úspěch povzbudil Setona k dalšímu psaní a v následujícím období 1894-1900 napsal desítky dalších povídek o zvířatech. Co se zdálo pro vědeckou obec příliš a bylo odmítáno z důvodu antropomorfismu, ukázalo se správnou mírou pro povídkovou tvorbu. Vyprávění o zvířatech zůstávají sice do určité míry antropomorfní, respektují však ve všech projevech jedinečnost a přirozenost zvířat. Pokud jim Seton

14 RAŠKA, V.(ed.), *Ernest Thompson Seton, bibliografie, životopis, překlady*, Vyškov: Knihovna Karla Dvořáčka, 2012, s. 66-67

15 <http://www.etsetoninstitute.org/>

16 ANDERSON, H. A. *Náčelník Ernest Thompson Seton a mizející Západ*, 1.vyd. Praha: Vydavatelství Václav Vávra, 2012, s. 52-60

17 ANDERSON, H. A. *Náčelník Ernest Thompson Seton a mizející Západ*, 1.vyd. Praha: Vydavatelství Václav Vávra, 2012, s. 71

nějaké myšlenky či projevy přisuzuje, pak jen proto, aby je čtenářům přiblížil a vysvětlil.¹⁸

Seton se v tomto období cíleně snažil ve své tvorbě smazat hranici mezi uměním a vědou. Zároveň však dokázal *napsat i striktně vědecká díla, která jsou dodnes ceněná v amerických přírodopisných kruzích. Mezi ty hlavní patří Umělecká anatomie zvířat (1894), Životy severských zvířat (1909) a Životy lovné zvěře (1925 a 1927).*¹⁹

V dalším období psal především se záměrem propagovat svou myšlenku woodcrafterského hnutí. Dva nejslavnější romány *Dva divoši* a *Rolf zálesák* mu v tomto úsilí získaly ohlas po celém světě. Knihy jsou plné autobiografických výpovědí, zážitků z dětství a dospívání i osamělých cest divočinou, vábí romantikou indiánského života, voláním po životě nepoznamenaném slabostmi technické civilizace, inspirují k následování.

*„Seton byl nejen úspěšným spisovatelem, ale především velmi vyhledávaným vypravěčem. Na vrcholů své slávy vyprodával sály do posledního místa a objednavatelé museli dlouhé měsíce čekat. Jeho pražská přednáška roku 1936 nebyla výjimkou.“*²⁰

Setonovy sbírky, které jsou uloženy v *Knihovně a muzeu Ernesta Thompсона Setona* v Philmontonu (*Philmont Scout Ranch*), obsahují na 3.250 kreseb, maleb a sochařských prací.²¹

2.1.3. Ochránce přírody a indiánů

Rok 1894 se stal mezníkem v Setonově životě nejen ve spisovatelské kariéře. Usmrcením vlka Loba skončilo jeho období lovce. Stal se obhájcem práva na život pro vše živé a neúnavným bojovníkem za zachování velkého amerického dědictví neporušené divočiny.²²

V pozdějších letech pomohl svou autoritou prosadit v americkém senátě několik zákonů na ochranu přírody. V počátku 20. století sehrál opakovaně roli prostředníka mezi kanadskou a americkou vládou, v případech, kde se jednalo o spolupráci národních parků. Byl autorem a realizátorem projektu na zřízení útočišť pro divokou zvěř.²³

18 JIRÁSEK, I. (ed.). *ZET Miloš Zapletal, Pět životů*, 1.vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2010, s. 167

19 SETON, E.T. *Poselství rudého muže*, 1.vyd. Praha: Chvojko nakladatelství, 1997, s.83

20 ANDERSON, H. A. *Náčelník Ernest Thompson Seton a mizející Západ*, 1.vyd. Praha: Vydavatelství Václav Vávra, 2012, s. 10

21 ANDERSON, H. A. *Náčelník Ernest Thompson Seton a mizející Západ*, 1.vyd. Praha: Vydavatelství Václav Vávra, 2012, s. 293

22 KUPKA, M. *Životopis ETS*, In *Ernest Thompson Seton, bibliografie, životopis, překlady*, Vyškov: Knihovna Karla Dvořáčka, 2012, s. 45

23 SETON, E.T. *Poselství rudého muže*, 1.vyd. Praha: Chvojko nakladatelství, 1997, s.84

Ve formování a propagování modelu woodcrafterské výchovy našel Seton způsob, jak vzbudit zájem o kulturu indiánů. Snažil se ukázat, čím mohou obohatit kulturu bílého člověka a věřil, že americká mládež uslyší jeho hlas a ponese jeho myšlenky dál k prosazení lepších podmínek ve špinavých indiánských rezervacích na Západě.²⁴

Rozhodl se postavit indiána za vzor svého hnutí, což pramenilo z jeho čilých styků s indiány a z poznání jejich kultury, filozofie a náboženství. Ještě před započítím realizace svých woodcrafterských idejí, se stal jedním z delegátů setkání *Sequoia League* (organizace pojmenovaná po vynálezci *čeročíské* abecedy). Záměr tohoto washingtonského setkání byl propagovat politiku „*skutečného soucitu, spravedlnosti a zdravého rozumu*“ a realizace hesla: „*vychovávat lepší indiány lepším zacházením s nimi*“. Inspirace k rozhodnutí, stát se zastáncem indiánů, se zrodila však již mnohem dříve při setkáních s indiány (v roce 1882 s Časkou, r. 1897 s *Vraními indiány*, r. 1901 při návštěvě *Šajenů, Dakotů* a *Černonožců*). V té době Seton také prohloubil svá přátelství s guruem amerických indiánských pokrokářů Charlesem A. Eastmanem – Ohiyesou (1858-1939, indián kmene *Santee-Sioux*, reformátor, spisovatel a lékař) a Emily Pauline Johnsonovou – Tekahiwake (1861-1913, kanadská básnířka, spisovatelka jevištní umělkyně, její otec byl náčelníkem *Mohawků*, matka Angličanka).²⁵

Mnohé Setonovi návrhy týkající se života indiánů byly později začleněny americkou vládou do jejích reforem. Jeho zájem o indiány uzrál ve vášnivou lásku. Ta se projevila v úsilí zbudovat *Univerzitu indiánské moudrosti*, která byla slavnostně otevřena roku 1932 v *Seton Village* v Novém Mexiku.²⁶

2.1.4. Náčelník a rozporuplná osobnost

E.T. Seton se podepisoval jako *Black Wolf - Černý vlk*, ale často byl, ať již oficiálně či neoficiálně, označován jako *Chief – Náčelník*. Mluvila tak o něm i jeho druhá manželka Julie.²⁷ Toto oslovení je možná i odrazem jeho, místy snad i přehnané, ctižádosti a touhy po uznání. V úplném závěru své autobiografické knihy *Cesta životem a přírodou* s důrazem píše: „*Bylo mi ctí, stát se přírodovědcem vlády manitobské. Autority*

24 ANDERSON, H. A. *Náčelník Ernest Thompson Seton a mizející Západ*, 1.vyd. Praha: Vydavatelství Václav Vávra, 2012, s. 161

25 KUPKA, M. *Setonovi nejbližší přátelé a jejich vliv na jeho život*, In sborník semináře k 150.výročí narození E.T.Setona, Praha 17.11.2010, s. 12

26 ANDERSON, H. A. *Náčelník Ernest Thompson Seton a mizející Západ*, 1.vyd. Praha: Vydavatelství Václav Vávra, 2012, s. 252 -261

27 ANDERSON, H. A. *Náčelník Ernest Thompson Seton a mizející Západ*, 1.vyd. Praha: Vydavatelství Václav Vávra, 2012, s.6

Smithsonian Institute, Biological Survey a American Museum mě prohlašovaly za nejlepšího kreslíře ptactva a zvířeny v Americe. Byl jsem zvolen za člena National Institute of Arts and Letters. Za své vědecké práce jsem dostal zlatou Elliottovu medaili National Institute of Science, zlatou medaili Johna Burroughse a ještě několik méně významných vyznamenání.“²⁸

Seton po dlouhá léta usiloval o uznání, zřejmě i toto ho motivovalo k vybudování několika sídel, na které vynaložil nemalé prostředky a usilí. Sídlo *Wyndygoul* sám projektoval, dále *Winton*, *Little Peequo* či na sklonku života *Seton Castle* poblíž Santa Fé v Novém Mexiku.²⁹

Seton byl nejen přírodovědec a zálesák, který dovedl vášnivě milovat divoký život, sledovat stopy zvířat a žít s indiány v rezervacích. Stejně tak ctižádostivě toužil být členem umělecké lobby a součástí společenské smetánky na východě. Rád se elegantně oblékal a přijímal pozvánky na bankety newyorských společenských špiček. Dělal mu dobře být viděn ve společnosti nejmocnějších lidí té doby, včetně prezidenta Roosevelta, jehož byl osobním přítelem.³⁰

Oženil se Grace Gallatin, ženou aristokratického vystupování pocházející z rodiny jednoho z nejbohatších mužů Kalifornie. Jen stěží mohl předpokládat, že s ním tato žena bude sdílet jeho zájem o divočinu.³¹

Získal za svého života věhlas spisovatele, malíře, vědce a reformátora, jeho život však provázely časté spory, do kterých opakovaně a paličatě vstupoval a odhaloval tak svou sebestřednost, rozpolcenost, vizionářství i útěk z reality.³²

Jeho povahové vlastnosti ve velké míře přispěly k rozpadu wodcrafterského hnutí v Americe. Martin Kupka považuje za nejpriznačnější skutečnost, že naprostá většina práce vynaložená pro formování a rozvíjení hnutí byla jeho přímé autorství. Veškeré zásadní teze a příručky psal bez přispění dalších autorů, nespojil se (na rozdíl od skautských zakladatelů) k úzké spolupráci s nikým ze svých blízkých spolupracovníků.³³

28 SETON, E.T. *Cesta životem a přírodou*, 1. vyd. Praha: Orbis, 1977, s. 345

29 KUPKA, M. *Vliv osobnosti E.T. Setona na vznik a vývoj hnutí woodcraftu*, In sborník semináře k 150. výročí narození E.T.Setona, Praha 17.11.2010, s. 5

30 SETON, E.T. *Poselství rudého muže*, 2.vyd. Praha, Chvojtkovo nakladatelství 1997, s.80

31 KUPKA, M. *Vliv osobnosti E.T. Setona na vznik a vývoj hnutí woodcraftu*, In sborník semináře k 150. výročí narození E.T.Setona, Praha 17.11.2010, s. 5

32 ANDERSON, H. A. *Náčelník Ernest Thompson Seton a mizející Západ*, 1.vyd. Praha: Vydavatelství Václav Vávra, 2012, s. 288-293

33 KUPKA, M. *Vliv osobnosti E.T. Setona na vznik a vývoj hnutí woodcraftu*, In sborník semináře k 150. výročí narození E.T.Setona, Praha 17.11.2010, s. 6

„Na sklonku života, ve třicátých letech, otevřeně obdivoval společné vlastnictví půdy u indiánů a jejich způsob sdílení prostředků, které my nazýváme výrobními prostředky, a nepokrytě je dával za vzor bílým Američanům.“³⁴ Toto je možná i důvod, proč byly jeho knihy nejen tolerovány a vydávány v komunistickém Sovětském svazu a v Československu i v době normalizace.

2.2. Rozbor literárních děl (stěžejních z pohledu českého woodcraftu)

2.2.1. Dva divoši

Tato kniha je v českém prostředí nejvydávanějším dílem E.T. Setona. V mnoha vydáních lze v průběhu let sečíst její **celkový náklad 460 000 výtisků**.³⁵ Již samotný mimořádně vysoký náklad knihy, která byla prvoplánovitě napsána se záměrem uvádět v život myšlenku woodcraftu, je zcela jistě jedním z důvodů, proč u nás toto hnutí zapustilo tak hluboké kořeny.

Vznik díla popisuje druhá Setonova žena Julie Moses Seton v knize *By a Thousand Fires: Nature Notes and Extracts from the Life and Unpublished journals of Ernest Thompson Seton*. Zde uvádí, že záměr napsat tento román ovlivnilo Setonovo přátelství s autorem slavné *Knihy džunglí* Rudyardem Kiplingem. Seton vyprávěl svému příteli o přesvědčení, že život v přírodě s prostými radostmi a zálesáckou činností je tou pravou školou lidství a prostředkem pro výchovu mládeže. Měl záměr prosadit tuto myšlenku v národním měřítku. Kipling byl takovou myšlenkou nadšen a ptal se, jak by tohoto chtěl docílit. Když mu Seton sdělil, že plánuje napsat slovník lesní moudrosti, pochyboval a poradil mu, ať raději napíše román.³⁶

K realizaci záměru však došlo až za několik let. V roce 1903, když už se začalo formovat jeho hnutí *Woodcraft Indians*, začal otiskovat v časopise *Ladies Home Journal* na pokračování *Two Little Savages (Dva divoši)* a v předvánočním čase téhož roku vyšel román knižně. V tu chvíli již fungovalo po celé zemi na šedesát kmenů *Woodcrafterských indiánů*.³⁷

34 KUPKA, M. *Vliv osobnosti E.T. Setona na vznik a vývoj hnutí woodcraftu*, In sborník semináře k 150. výročí narození E.T. Setona, Praha 17.11.2010, s.6

35 ANTONY, M. *Vliv Setona na hnutí českého trampingu*, In sborník semináře k 150. výročí narození E.T. Setona, Praha 17.11.2010, s. 39

36 SETON, J. M. *By a Thousand Fires: Nature Notes and Extracts from the Life and Unpublished journals of Ernest Thompson Seton*, New York: Doubleday, 1967, s. 97

37 ANDERSON, H. A. *Náčelník Ernest Thompson Seton a mizející Západ*, 1. vyd. Praha: Vydavatelství Václav Vávra, 2012, s. 166-168

Dva divoši jsou současně autobiografickým příběhem Setonova dětství. Otec Raften je zde záměrně vykreslen jako opak Setonova otce. Hraničář Caleb Clark se stal učitelem lesní moudrosti. Jednotlivé součásti děje přivádějí **ideál indiána**, zvířata, děti a divočinu do jednoho celku, do nejčistší nevinosti. Yan nakonec získá díky svým woodcrafterským aktivitám nejvyšší status a z Guye, ze špinavého a všemi zesměšňovaného mameluka, se stane hrdina díky působení příkladu silnějších osobností a díky woodcrafterské výchově. Setonův **model výchovné cesty o povznesení slabého jedince osobním příkladem** je hotov.³⁸

Děj knihy není komplikovaný, ale udrží čtenáře v napětí. Je považován za obdobu amerického románu Marka Twaina o Tomu Sawyerovi a je zabydlen postavami místních lidí, se kterými se Seton a jeho kamarádi skutečně setkali. V ději využil svá klukovská dobrodružství v údolí řeky Don a zážitků z letních prázdnin na farmě Blackwellových (v knize Raftenových). Seton v příběhu zvolil jméno Yan (stejně jako už dříve v povídce *Za sandhillským jelenem*). Yan a Sam se vydávají daleko v poznávání indiánské kultury. Seton vypráví a současně si dovolí filozofovat a vyučovat. Pomocí náčrtků a detailních popisů se čtenář dovídá, jak vyrobit luk a šípy, náčelnickou čelenku, týpí, jak rozdělat sněmovní oheň. Probíhá seznámení s kulturou různých indiánských kmenů (např. *Vran, Siouxů, Pieganů a Černonožců*), přestože vlastní příběh je situován do oblasti, kde žili *Odžibvejové*. Vzniká tak pojetí **panindiánského ideálu**.³⁹

2.2.2. Svitek březové kůry - Kniha lesní moudrosti

Z českého pohledu považují za zásadní počín, který udržel woodcrafterského hnutí (v takové podobě, jak ho známe v současnosti) vydání **Knihy lesní moudrosti** v roce 1970 (tedy v době tzv. normalizace). Na zadní stranu tohoto vydání její překladatel Miloš Zapletal napsal: „*Protože jsem poznal trýzeň žízně, chtěl bych vykopat studnu, z níž by mohli i jiní pít. Tahle myšlenka vedla Setona k napsání dvou velkých knih, které v příštích létech daly program všem skautským, zálesáckým a tábornickým hnutím. Jsou to Kniha lesní moudrosti a Svitek březové kůry.*“⁴⁰

Ve skutečnosti se jedná o knihy dvě *The Birch Bark Roll of Woodcraft* a *The Book*

38 KUPKA, M. *Životopis ETS*, In Ernest Thompson Seton, bibliografie, životopis, překlady, Vyškov: Knihovna Karla Dvořáčka, 2012, s. 46

39 ANDERSON, H. A. *Náčelník Ernest Thompson Seton a mizející Západ*, 1.vyd. Praha: Vydavatelství Václav Vávra, 2012, s. 166-168

40 JIRÁSEK, I.(ed). *ZET Miloš Zapletal, Pět životů*, 1.vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010, s.191

of Woodcraft. Pokud bychom opravdu chtěli jít do podrobností původních předloh, zjistíme, že pod těmito názvy byly publikovány i texty z dalších setonových knih. Jedná se o dílo, ve kterém Seton formuloval své představy o woodcrafterském výchovném programu. Ten pak v dalších vydáních doplňoval, proto se texty často prolínají a opakují. Seton vydal mezi lety 1902 -1930 téměř třicet upravených vydání *Svitků březové kůry - The Birch Bark Roll* určených pro členy a současně od roku 1902 *The Book of Woodcraft* jako příručku určenou pro pobyt v přírodě pro nečleny.⁴¹

Seton činí badatelům situaci ještě nepřehlednější skutečností, že svůj „*Svitek*“ ne vždy vydal pod tímto názvem. První vydání nazval *Haw to play Indian (Jak si hrát na indiány)*, název „*Svitek*“ se ustálil až od šestého vydání. Z řady vybočuje osmé vydání, na kterém spolupracoval s E. M. Robinsonem a nazval je *The American Boy Scout*.⁴²

Svitek březové kůry obsahuje soupis *činů* a *velkých činů* (jsou to výkony rozdělené do čtyř skupin tzv. *světel*, za které se udělují *orlí pera* (podrobněji popisují v kapitole 3.2.2. Stoupaní na horu). Ty jsou spolu s *mistrovstvím* (důkaz všestranné dovednosti v daném oboru) individuálním měřítkem osobního růstu. Orlí pera a mistrovství, jsou upomínkou toho, co hledač lesní moudrosti na své cestě vykonal. V této části překladatel Miloš Zapletal nechtěl bez hlubšího smyslu pouze překládat, ale snažil se obsah přizpůsobit českému prostředí a době (není zcela jasné jaké originály použil, sám za zdroj uvedl 23. vydání z roku 1925 a 25. vydání z roku 1931⁴³ – tyto údaje jsou však zřejmě nepřesné). Některé části byly tak úzce spojeny s americkou přírodou, že je nemělo českému čtenáři smysl předkládat. Zkoušky se snažil uspořádat tak, aby zachovaly co nejvíce z původních požadavků a přiměřeně je nahradil v případech, kdy je nešlo realizovat v českém prostředí.⁴⁴

Po obnovení LLM její členové sice plně uznávali význam Zapletalova překladu *Knihy lesní moudrosti*, ale v oblasti orlích per měli výhrady v jejich uspořádání i obsahu. V průběhu následujícího desetiletí vznikla tedy celá řada *Svitků* či *Knih orlích per*. Již v roce 1990 vydala LLM *Svitek březové kůry - Kniha orlích per* (překlad *The Birch Bark Roll of Woodcraft Coups and Degrees* z roku 1930). Tato byla radikálně modernizována v letech 1997, 2003 a 2011. Pro potřeby dětských kmenů byla sestavena *Kniha orlích per*

41 PORSCH, J. a kol. *Kmenové zřízení*, 1. vyd. Praha: Liga lesní moudrosti, 2011, s.139

42 BŘEČKA, B. *Kronika čs. skautského hnutí 1900-1990*, 2.vyd. Brno: Brněnská rada Junáka, 1999, s.13

43 RAŠKA, V. *Miloš Zapletal, personální bibliografie neperiodických publikací*, 2.vyd. Vyškov: Knihovna Karla Dvořáčka, 2012, s. 35

44 SETON, E.T. *Svitek březové kůry*, Praha: Nakladatelství Leprez, 2004, s. 373

pro *Malou lóži*.⁴⁵ Tyto příručky nelze považovat za překlady, jsou již dílem kolektivu současných českých autorů, specialistů na jednotlivé obory.

Význam celého díla podtrhuji ještě jednou citací Zapletala: „*Je to základní tábornická a zálesácká příručka již proto, že byla napsaná dřív než všechny ostatní podobné příručky. Původně to byly vlastně dvě knihy: Svitek březové kůry a Kniha lesní moudrosti. A obě znamenaly obrat v životě miliónů chlapců a děvčat.*“⁴⁶

2.2.3. Rolf zálesák

Pro objasnění podstaty a důvodu vzniku tohoto románu je potřebné znát historické souvislosti vztahu Setonových představ o woodcraftu v kontextu narůstajícího vlivu evropského modelu skautingu. Seton v té době byl, díky své reputaci v oficiálních kruzích, charismatu a schopnosti vystupovat na veřejnosti, hybnou silou skautského programu a smířil se s faktem, že všechny tehdy existující chlapecké organizace byly v podstatě sjednocené pod znakem *Boy Scout of America (BSA)*. Do roku 1910 sice byli woodcrafterští indiáni nejpočetnější, ale Setonův program v praxi postrádal jednoznačný výklad a účinnost. V důsledku toho sílil vliv Baden-Powellův. Seton se pomalu stával pouhou figurkou, která byla zárukou důvěryhodnosti a propůjčovala organizaci BSA prestiž. Přestože mu lichotilo mít titul *Chief Scout*, uvědomoval si, že je odsunut stranou. Nechtěl se smířit s tím, že organizace BSA odstranila ze skautského programu duchovnost, sílu obřadů, kouzlo romantiky a tolik zdůrazňovanou malebnost. Ve snaze zachránit nepříznivý vývoj se znovu chopil pera a vyjádřil své myšlenky pomocí románu. Výsledkem je román *Rolf zálesák*, který odráží Setonův názor na pojetí skautingu jako výuku umění života v přírodě.⁴⁷

Knihu *Rolf in the Woods (Rolf v lesích*, česky vyšla s názvem *Rolf zálesák*) napsal roku 1911 a opět zde projevil schopnost napsat nesmrtelný román (dodnes je tato kniha v Manitobě povinnou školní četbou).⁴⁸ Příběh se odehrává ve státech *Connecticut* a *New York* v období války roku 1812. Aby dal příběhu správný historický rámec, prostudoval Seton řadu prací, hlavně Rooseveltovu knihu *Námořní válka 1812*. Také v tomto pohledu

45 *Knihy Orlich per pro Malou lóži*, 2. vydání, Praha: LLL a Rout, 1992, 61 s

46 SETON, E.T. *Knihy lesní moudrosti*, 1. vyd. Praha: Olympia, 1970, s.339

47 ANDERSON, H. A. *Náčelník Ernest Thompson Seton a mizející Západ*, 1. vyd. Praha: Vydavatelství Václav Vávra, 2012, s. 185-188

48 KUPKA, M. *Životopis ETS*, In *Ernest Thompson Seton, bibliografie, životopis, překlady*, Vyškov: Knihovna Karla Dvořáčka, 2012, s. 46

je výjimečný, neboť jedním ze záměrů Setona bylo připomenout sté výročí válečných událostí.⁴⁹

Tím hlavním záměrem ovšem bylo dát odpověď na otázku: „*Jaký je ideál skautingu?*“ Seton zde v Rolfovi vykresluje svůj pohled na ideálního skauta. Rolf je vychován indiánem, woodcrafterskou cestou, aby pomohl své vlasti, když ho potřebuje. Dokazuje, že vyspěl v řádného občana a příčinnivého člověka. **Quonab - ideální rudoch a učitel lesní moudrosti** nakonec umírá jako symbol mizející Ameriky.⁵⁰

V postavě Quonaba Seton zosobnil morálně nadřazený ideál předkolumbovského indiána. Poslední muž z *myanoských Sinawů* je od přírody přátelský, hluboce věřící, prodchnutý morálními zásadami. Jelikož Seton nesnáší militarismus, zatlačuje válku do pozadí. Motiv se objevuje až na konci příběhu, kdy Rolf zúročí svou školu woodcraftu jako kurýr ve službách americké armády. Po uzavření míru, proměněn v člověka pomáhajícího v postupu civilizace, nezapomíná na Quonaba a zásady, kterým jej učil. Smrtí Quonaba vyjádřil Seton svou nostalgii nad nevyhnutelností přicházejících změn. **Celé dílo je ve své podstatě syntézou protikladů myšlenek Setona a Baden-Powella.**⁵¹

2.2.4. Poselství rudého muže

Knihu *The Gospel of the Redman (Poselství rudého muže)* napsal E.T. Seton roku 1936, tedy ve věku svých sedmdesáti šesti let. Byl v té době již dlouhá léta uznávaným spisovatelem a každá jeho nová kniha se stávala bestsellerem. Příznivého přijetí se dostalo i tomuto dílu, přestože někteří kritikové oprávněně tvrdili, že je příliš poznamenáno autorovou slabostí pro indiány.⁵²

Seton tímto dílem chtěl zřejmě dát poslední slovo svého obdivu k indiánům a zejména snahám v prosazování vzoru indiána pro své výchovné hnutí. Indiána, jako vzor člověka moudrého cestami lesa, mužného, čistého, vznešeného a zbožného, vybral jako ideální vzor woodcraftu a přes naléhavé upozornování přátel, že tím hnutí poškodil, tvrdošijně trval na svém. V knize se odráží skutečnost, že se opravdu vzhledl životní filozofii původních obyvatel a nekriticky ji obdivoval. Rozsahem nepřilíš obsáhlé dílo (v českém

49 ANDERSON, H. A. *Náčelník Ernest Thompson Seton a mizející Západ*, 1. vyd. Praha: Vydavatelství Václav Vávra, 2012, s. 189

50 KUPKA, M. *Životopis ETS*, In *Ernest Thompson Seton, bibliografie, životopis, překlady*, Vyškov: Knihovna Karla Dvořáčka, 2012, s. 46

51 ANDERSON, H. A. *Náčelník Ernest Thompson Seton a mizející Západ*, 1. vyd. Praha: Vydavatelství Václav Vávra, 2012, s. 190

52 SETON, E.T. *Poselství rudého muže*, 1. vyd. Praha: Chvojko nakladatelství, 1997, s. 80

knižním vydání 85 stran) je v některých místech značně neobjektivní a indiánům straní, přičemž některé formulace zavání až mesiášstvím.

V jistém smyslu lze například obdiv k indiánskému společnému vlastnictví půdy a sdílení prostředků, který v knize nepokrytě dával za vzor bílým Američanům, považovat za obdiv principů komunismu. *Poselství rudého muže* pojal jako otevřený apel, kterým se snaží upozornit na rychle se prohlubující úpadek bělošské civilizace. Tento přístup je výrazný zejména v závěrečném epilogu, kde Seton promlouvá jménem indiánů. V tomto poselství píše: „*Civilizace bílého muže je nezdar, viditelně se okolo nás rozpadá*“ a v závěru oslovuje: „*Lidé bílé rasy! Hovoříme k vám nyní jako zástupci nejhrdinšější rasy, jakou kdy svět poznal, tělesně nejdokonalejší rasy a nejduchovnější civilizace, jakou kdy svět znal.*“⁵³

Nutno připomenout, že na vzoru indiána trval v době, kdy už skautská organizace byla jednoznačně úspěšnější a k napsání knihy došlo, kdy už se woodcraft dostával mimo hlavní proud výchovy mládeže. Kniha byla do češtiny přeložena údajně již koncem třicátých let Milošem Seifertem. Tento překlad tehdy však pouze koloval v rukopise (strojopise) mezi přáteli, k jeho zachování nedošlo. Ještě před obnovením činnosti LLM text znovu přeložil Martin Kupka a roku 1988 vydal jako xeroxovaný samizdat. Oficiálního vydání se kniha dočkala až v roce 1992 v nakladatelství Rout a roku 1997 ve Chvojkově vydavatelství. Je zajímavé, že Kožíškova bibliografie Setona⁵⁴ uvádí původní název v podobě *The Gospel of the Redman: An Indian Bible*. Tento název je asi záměrně v tiráži českého vydání uveden zkráceně *The Gospel of the Redman* (uvedení slova *Bible* se zřejmě mohlo považovat za nevhodné).

V době vydání knihy jsem se aktivně zajímal o woodcrafterskou praxi a mohu tedy vyjádřit i svůj subjektivní pohled na význam knihy pro české hnutí lesní moudrosti. Od díla se očekávalo zřejmě víc, než mohla v době vydání nabídnout. V období po listopadu 1989 byl již dostatek dostupných zdrojů o indiánech, zpracovaných z mnoha pohledů (od populární literatury po odborné etnologické a kulturně antropologické studie). Určité zklamání mnohých příznivců přineslo i přehnané očekávání nějakého zásadního (myšleno ve smyslu nového pro woodcraft) filozofického poslání. Rovněž z pohledu současné sociální pedagogiky neshledávám v této knize nějakého konkrétně mimořádného významu.

53 SETON, E.T. *Poselství rudého muže*, 1.vyd. Praha: Chvojkovo nakladatelství, 1997, s.79

54 KOŽÍŠEK, F. *Česká knižní bibliografie Ernesta Thompсона Setona*, 1.vyd. Praha: LLM, 1990

3. FILOZOFIE A PEDAGOGIKA E.T. SETONA

3.1. Východiska

Seton věřil v život na plné obrátky. Podobně jako jiní reformátoři *progresivní éry*, chtěl vštípit mládeži tradiční americké hodnoty, jakými byly čest, odvaha a svobodomyšlnost. Chtěl tak učinit cestou pobytu v přírodě. Svými názory se blížil k teoriím Granville Stanley Halla (průkopnický americký psycholog a pedagog, 1844-1924) s jehož učením se podrobně seznámil. Spolu s Hallem si uvědomil, že děti vyrůstající ve velkoměstech mají jen malou šanci přijít do styku s divokou přírodou. Nárůst kriminality mladistvých dával do souvislosti s touto skutečností. Předpokládal, že sport by mohl být pohnutkou pro aktivní pohyb v přírodě, zatímco studium přírody by mohlo pokrýt intelektuální potřeby. V době na přelomu století začaly vznikat organizace pro mládež a všechny si kladly za cíl výchovou dětí oživit americký ideál. Seton se od jiných reformátorů lišil rozhodnutím zvolit si za vzor čistého lidství člověka z doby před kolonizací Ameriky – vznešeného rudocha. V důsledku toho se stal nejaktivnějším propagátorem indiánské kultury v době, kdy se zájem o indiány mezi bílými Američany teprve rodil.⁵⁵

Martin Kupka v materiálech pro *Čotokvu* (lesní školu LLM) v roce 1994 shrnul podmínky vzniku a inspirační východiska Setonovy výchovné koncepce. V tomto textu mj. uvádí:

- „*Seton byl v rozkvětu životních sil. Dostavilo se uznání spisovatele a přírodovědce, začal narůstat počet vydaných knih.*
- *Seton je hlasatelem "strenuous life" - činorodého života, zaměřeného na mládež, dobrodružství a divočinu. Amerika se na přelomu století obrací v literatuře ke svému pionýrskému období ve snaze povznést národního ducha.*
- *Seton věří (pole G. Stanley Halla), že dítě prochází paralelou lidského vývoje vrcholící v civilizované dospělosti, že kriminalita mládeže je vyústěním pokřivené přirozenosti osobnosti vychovávané ve městě.*
- *V kontrastu způsobu, jak zacházel otec s ním a jak zacházeli indiáni s vlastními dětmi, Seton straní indiánům.*
- *Seton odmítá tradiční presbyteriánskou výchovu odvolávající se na doktrínu prvotního hříchu a celkovou deprivaci lidského rodu, pohlíží na kalvinistickou doktrínu jako na náboženství obětování dítěte a obviňuje ji z toho, že znetvořila*

55 ANDERSON, H. A. *Náčelník Ernest Thompson Seton a mizející Západ*, 1.vyd. Praha: Vydavatelství Václav Vávra, 2012, s. 152-153

jeho vlastní dětství. Seton věřil, že konzervativní učení apoštola Pavla pokřivilo původního ducha křesťanství, které hlásal Kristus.

- Seton věří, že děti pocházejí od Boha čisté a pokříví se nesprávnou výchovou. Věří v přirozené instinkty a pudy (strach, láska, zvědavost, hrdost, ambice, touha po slávě, touha vlastnit, konstruktivnost) a drží se v této filosofii Emersona.
- Seton je přesvědčen, že cílem výchovy není učenost, ale lidskost, že se dítě nemá vychovávat na vědce, občana, vojáka, ale má si hrát.
- Seton pozoroval se znepokojením úpadek tradičních morálních hodnot pod vlivem urbanizace, postupu průmyslových technologií a ústupu rodinných farem. Žehral nad ústupem zručnosti, dovednosti a praktických znalostí - plodů dřívější jednodušší éry.
- Seton se distancoval od vzniku kolektivních sportů, věděl, že to poslouží rozdělení národa na většinu diváků a malou skupinu placených gladiátorů.
- Seton tušil, že Amerika rychle ztrácí své ctnosti, díky kterým byla tak "veliká" při svém vzniku. Chtěl tedy Američany, zejména mládež, vrátit do přírody a učit je jednoduché woodcrafterské praktiky. Vlivem přírody a účelného zaměstnání rukou i mozku v nich zamýšlel znovu vypěstovat vlastnosti lidí hraničářské éry.
- Rozhodnutí postavit indiána za vzor hnutí pramenilo z jeho čilých styků s indiány a z poznání jejich kultury, filosofie a náboženství.
- Seton vedl časté rozhovory se socialisty a do jisté míry s nimi "koketoval", vyzdvihoval vždy systém kmenového vlastnictví indiánů a považoval peníze a soukromé vlastnictví půdy za kořen všeho zla.
- Seton nikdy nestránil jedné politické straně či církvi.⁵⁶

Seton si zjevně vybral myšlenky z několika názorových proudů. Od zednářů přejal koncept spolčování v lóžích s nádechem jisté tajemnosti⁵⁷ a mnohé prvky převzal z *Velkého řádu Irokézů* (*Grand Order of the Iroquois*, tajné společnosti založené roku 1843).⁵⁸ Při formování ideálního modelu ho ovlivnily Rouseaovy morální normy z doby romantismu, které do obecného povědomí uvedli Cooper, Logfellow a Thoreau. Indián měl v Setonově hodnotovém systému zvláštní místo, neboť byl pro něj ztělesněním jednoty

56 KUPKA, M. *Životopis ETS*, In *Ernest Thompson Seton, bibliografie, životopis, překlady*, Vyškov: Knihovna Karla Dvořáčka, 2012, s. 45-46

57 KUPKA, M. *Vliv osobnosti E.T. Setona na vznik a vývoj hnutí woodcraftu*, In sborník semináře k 150. výročí narození E.T.Setona, Praha 17.11.2010, s. 6

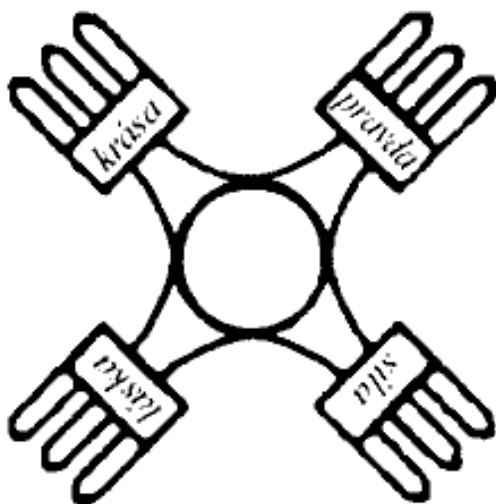
58 ANDERSON, H. A. *Náčelník Ernest Thompson Seton a mizející Západ*, 1.vyd. Praha: Vydavatelství Václav Vávra, 2012, s. 160

člověka a jeho prostředí. Ačkoli nikdy přímo neuznal Boha, hlásal, že děti přicházejí přímo od Boha a přicházejí čisté tak, jak je jen Bůh dokáže stvořit. Věřil, že vzdělávací instituce mají proto udržovat děti nezkažené, nesloužit jako reformní instituce. Říkal, že nejvyšším cílem výchovy není učenost, ale lidství. Za nejdůležitější činnosti v dětství nepovažoval výchovu k práci, výchovu k učenosti, výchovu k občanství ani vojenskou přípravu, ale hru. Věřil ve schopnosti samosprávy mezi vrstevníky.⁵⁹

3.2. Zákony, zásady a symboly

3.2.1. Zákony lesní moudrosti

Woodcraft má svoje základní postuláty sepsány v mravním kodexu. Tím je **woodcrafterský zákon** (nazývaný též *zákon čtyřnásobného ohně* nebo *čtyřnásobný zákon*), který je souhrnem morálních zásad a zároveň zjednodušeným výkladem hlavních principů, na kterých myšlenky lesní moudrosti stojí.⁶⁰

Zákon se zobrazuje kresbou (*obr. č.1*), která vychází z pískové kresby indiánů kmene *Navaho* a má následující výklad:

Středový kruh je symbolem **Velkého Ducha**. Z něj vedou čtyři rovnocenné cesty – **Těla, Mysli, Ducha, Služby** směřující ke světům **Krásy, Pravdy, Síly a Lásky**.

Z každého světla vycházejí tři paprsky, jež celkem vytváří **12 zákonů lesní moudrosti**.

Obr. č. 1 – čtyřnásobný zákon

Woodcrafterský zákon tak vyjadřuje práci jednotlivce na hlubokém osobním vztahu ke svému tělu, své mysli (vědomí), přesahu (duši) a svému okolí (lidem, společnosti, přírodě). Cesty vyjadřují krásu těla, pravdu mysli, sílu ducha a službu lásky.

Seton popisuje zákony lesní moudrosti následovně:

„Čtyři světla, zažehnutá z velkého ústředního ohně, jsou krása, pravda, síla a láska.

59 ANDERSON, H. A. *Náčelník Ernest Thompson Seton a mizející Západ*, 1.vyd. Praha: Vydavatelství Václav Vávra, 2012, s. 153-161

60 PORSCHE, J. a kol. *Kmenové zřízení*, 1. vyd. Praha: Liga lesní moudrosti, 2011, s. 26

Buď čistý, silný a vždy ochraňuj přírodu.

Mluv pravdu, buď pokorný, hraj čistě podle pravidel.

Buď odvážný, mlčenlivý a poslouvej.

Buď laskavý, ochotně pomáhej, žij radostně. ⁶¹

„Následující, poněkud delší formulace, se užívá, když zapaluje čtyři světla někdo jiný než náčelník. Odřikává při tom zákony:

*Toto je světlo **krásky**:*

1. *Buď čistý, ty sám i místo, kde žiješ.*
2. *Rozuměj svému tělu a měj k němu úctu. Je chrámem ducha.*
3. *Buď přítelem všech neškodných tvorů. Chraň stromy a květiny, obzvláště dávej pozor na oheň v lese i ve městě.*

*Toto je světlo **pravdy**:*

4. *Čestné slovo je svaté.*
5. *Hraj poctivě. Falešná hra je totéž co zrada.*
6. *Buď pokorný. Uctívej Velkého Ducha a respektuj víru jiných.*

*Toto je světlo **síly**:*

7. *Buď odvážný. Odvaha patří k nejvznešenějším vlastnostem.*
8. *Mlč, dokud hovoří starší, a prokazuj jim úctu i jinak.*
9. *Buď poslušný. Poslušnost je základní povinnost na cestě lesní moudrosti.*

*Toto je světlo **lásky**:*

10. *Buď laskavý. Vykonej aspoň jeden dobrý skutek denně.*
11. *Ochotně pomáhej druhým. Konej své povinnosti.*
12. *Buď veselý. Raduj se z toho, že žiješ.* ⁶²

Zde je nutné zdůraznit, že Seton nezamýšlel vytvořit nějaké nové náboženství. **Woodcraft není náboženství**, woodcrafterský zákon není jako náboženské dvanáctero a také obřady s ním spojené nelze považovat za náboženskou liturgii. **Velký Duch** je zde brán jako universální pojem, je ponechána na každém **svobodná volba v otázce víry**.⁶³

61 SETON, E.T. *Kniha lesní moudrosti*, 1. vyd. Praha: Olympia, 1970, s. 164

62 SETON, E.T. *Svítek březové kůry*, Praha: Nakladatelství Leprez, 2004, s. 25-26

63 PORSCH, J. a kol. *Kmenové zřízení*, 1. vyd. Praha: Liga lesní moudrosti, 2011, s. 29

Woodcrafterský zákon je vnímán pro každý den bez ohledu, zda-li je stráven v přírodě nebo ve městě. Není po nikom vyžadováno, aby ovládal jeho přesnou formulaci, klade se však důraz na pochopení jeho sdělení a snahu ho uplatňovat v každodenním životě.

3.2.2. Stoupání na horu

Knihy orlích per začínají vždy příběhem indiánských chlapců o náčelníkově zkoušce a jejich putování k vrcholu vysoké hory. Ve své podstatě text (v překladu Miloše Zapletala je plné znění uvedeno v *Příloze PI*) popisuje k čemu woodcrafter směřuje a je uvedením jednoho z důležitých prostředků výchovy. Smyslem podobenství obsaženého v této alegorii je upozornění, že činy dílčí i etapové jsou měřitelné i odměnitelné, ale činy jemnější a hlubší podstaty jsou z vnějšku neměřitelné a jsou si odměnou samy o sobě a není je nutné prokazovat.⁶⁴

Plnění činů – orlích per je důležitou součástí woodcrafterského osobního růstu, je postaveno na dobrovolnosti a možnostech výběru plnění jednotlivých orlích per dle schopností a zájmů každého woodcraftera.⁶⁵ Seton dobře znal mentalitu hochů a věděl jak jí hýbe soutěživost, která je potřebným podnětem hravého programu. Současně si však byl vědom toho, že se soutěžením roste rivalita, závist a napětí ve skupině a narušují se dobré vztahy.⁶⁶

Seton vypracoval a průběžně aktualizoval systém nesoutěživých zkoušek – *udělování orlích per, titulů lesní moudrosti a mistrovství lesní moudrosti*. Orlí pera jsou uváděna ve dvou skupinách náročnosti, jako *čin* a *velký čin*. Druhá rovina (velký čin) rozvíjí a posouvá základ výkonu z roviny první. Protože jde o **všestranný rozvoj jedince**, je podstatou rozdělení do čtyř světél (podle čtyř světél zákona lesní moudrosti) a na vyváženosti počtu získaných orlích per z každého světla je postaveno udělování titulů.⁶⁷

Rozdělení činů do čtyř světél je následující:

„1. světlo – činy zaměřené na tělesnou zdatnost a fyzické výkony: sport, cestování, vytrvalost.

2. světlo – činy zaměřené na vědomosti a rozumové vlastnosti: znalosti v oboru přírodních a humanitních věd, dorozumívání.

64 PECHA, L. *Woodcraft, Lesní moudrost a lesní bratrstvo*, Olomouc: Votobia, 1999, s. 296

65 PORSCH, J. a kol. *Kmenové zřízení*, 1. vyd. Praha: Liga lesní moudrosti, 2011, s. 68

66 PECHA, L. *Woodcraft, Lesní moudrost a lesní bratrstvo*, Olomouc: Votobia, 1999, s.193

67 PECHA, L. *Woodcraft, Lesní moudrost a lesní bratrstvo*, Olomouc: Votobia, 1999, s.193

3. světlo – činy zaměřené na cit, představivost, estetiku, umění, zručnost: různé výrobky, dovednosti, umělecké výkony.

4. světlo – činy zaměřené na službu a pomoc: služba druhým, práce pro kmen, péče o životní prostředí.⁶⁸

S přihlédnutím skutečnosti, že toto členění Seton formuloval zhruba před sto lety, uvedu pro srovnání současné sociálně pedagogické pojetí výchovy ke zdravému životnímu stylu. Porovnáním zjistíme, že výše uvedené rozdělení do čtyř světél v podstatě naplňuje základní funkce volného času, které jsou:

- **„Regenerační a zdravotně hygienická funkce** – obnova sil a udržování fyzického a duševního zdraví.
- **Vzdělávací a sebevzdělávací funkce (formativní)** – přispívá k celkovému rozvoji osobnosti, zahrnuje aktivity fyzické i duševní, přispívající k rozvoji poznatků, získávání nových poznatků především v oblastí zájmových činností.
- **Kompenzační (relaxační) funkce** – znamená uvolnění, kompenzaci pracovního zatížení a regeneraci sil (např. Potřeba aktivního odpočinku po duševní práci).
- **Socializační funkce** – potřeba společenského uplatnění, pocit osobního uspokojení a vlastní prospěšnosti.⁶⁹

Zkoušky představují měřítko, nikoli soutěž. Princip soutěživosti Seton považuje za příčinu mnoha neblahých následků. V nesoutěživých zkouškách nejsou protivníkem ostatní, ale čas, prostor, přírodní síly, člověk sám sobě. Každý, kdo splní stanovený počet poct, může získat **hodnost (titul) lesní moudrosti** (je přesně stanoveno jaký titul, za jaký počet per, např. *sagamor (bojovník)* je za nejméně 24 orlích per a to z každého světla 6 (pozor na záměnu udílení *hodností* a *lesních jmen*). Prezentace skutků na sněmech by měla být vzorem ostatním, sdílením osobního rozvoje jednotlivce a pobídkou sobě i ostatním. Seton uvažoval, že chlapci i děvčata si uchovají zájem o život v přírodě a činorodou práci, i když vyrostou. Orlí péra a mistrovství lesní moudrosti pak představují ustálené měřítko.⁷⁰ Lze doložit, že plnění činů opravdu může být pojato jako celoživotní proces. Milouši Stárkovi – Mahykanovi (kmen *Wahpeton*) bylo poslední mimořádné orlí pero uděleno za sbírání a úklid odpadků v brdských lesích pouhý den před jeho smrtí ve věku 85 let.⁷¹

68 PORSCH, J. a kol. *Kmenové zřízení*, 1. vyd. Praha: Liga lesní moudrosti, 2011, s. 70

69 KRAUS, B. (ed), POLÁČKOVÁ, V. (ed), *Člověk - prostředí - výchova, K otázkám sociální pedagogiky*, Brno: Paido, 2001, s. 159

70 SETON, E.T. *Kniha lesní moudrosti*, 1. vyd. Praha: Olympia, 1970, s. 224 -225

71 PORSCH, J. a kol. *Kmenové zřízení*, 1. vyd. Praha: Liga lesní moudrosti, 2011, s. 70

3.2.3. Devět hlavních zásad a sedm tajemství lesní moudrosti

Devíti hlavními zásadami popsal E.T. Seton výchovné prostředky woodcraftu. Uvádím je vzhledem k možnosti rozsahu této diplomové práce pouze v bodech.

1. Hnutí lesní moudrosti.
2. Táborový život.
3. Samospráva za vedení dospělých.
4. Kouzlo táborového ohně.
5. Výchovné prostředky v duchu lesní moudrosti.
6. Pocty dle stanovených měřítek.
7. Osobní vyznamenání za osobní výkony.
8. Ideální hrdina.
9. Malebnost ve všem.

Uvedených devět zásad širěji objasňuje *Svítek březové kůry*, ale v podstatě i samotné vyjmenování dává přehled o obsahu a významu (některým ze zásad se věnuji podrobněji na jiném místě práce). Zdůraznil bych poslední zásadu, která prochází veškerou woodcrafterskou činností a je pro hnutí lesní moudrosti typická. Seton píše: „*Malebnost má účinek magický a nadto jemný a neodolatelný, protože působí na podvědomé složky osobnosti. Využíváme všemožně kouzla titulů a pestrých krojů, krásných obřadů, rčení, tanců a písní.*“⁷²

Vedle devíti hlavních zásad přiblížil Seton woodcraft i *sedmi tajemstvími lesní moudrosti*. Nejedná se ve své podstatě o tajemství a woodcrafter je nemusí umět vyjmenovat, jde o věci, které vnímá vlastním srdcem. Vzhledem k charakteru obsahu, uvádím v bodech bez bližšího vysvětlení.

Sedm tajemství lesní moudrosti:

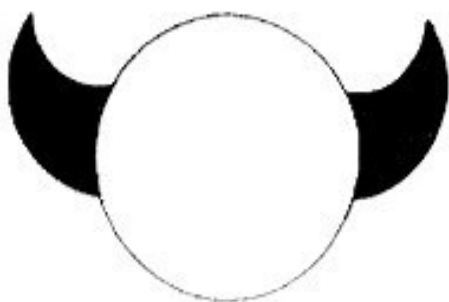
1. Čtyřnásobný zákon.
2. Lék na obloze.
3. Posvátný oheň.
4. Chléb lesa.
5. Severní hvězda.
6. Noční bdění.
7. Mír noci.⁷³

⁷² SETON, E.T. *Kniha lesní moudrosti*, 1.vyd. Praha: Olympia, 1970, s. 144-146

⁷³ SETON, E.T. *Svítek březové kůry*, Praha: Nakladatelství Leprez, 2004, s. 15-17

3.2.4. Symbolika

Symboly provázely člověka po tisíciletí, dokáží oslovit do hloubky a přitom osobním způsobem. Také hnutí lesní moudrosti a LLM symboliku používá. Základními symboly jsou: woodcrafterský znak a vlajka, šerpa poct, pasovací kopí, obřadní plátno a písková kresba woodcrafterského zákona.⁷⁴ „Woodcraft nikdy neměl žádné uniformy a při odívání jak na cesty přírodou, tím spíš pro veřejnost dává přednost neokázalé a účelné prostotě. Ba i na sněmech nebývá zvykem nosit válečnou čelenku s mnoha pery. Již Černý vlk navrhl ve Svitku březové kůry woodcrafterskou šerpu poct, nošenou přes pravé rameno, na níž jsou v kruhu na hrudi našitá stylizovaná orlí pera a vprostřed symbol dosažené hodnosti,“ vzpomíná Norek Samotář - Libor Pecha jeden ze zakladatelů brněnského woodcrafterského kmene *Ohně* (v letech 1947-1950 jeho náčelník).⁷⁵

„**Znakem lesní moudrosti** (obr. č. 2) je starý indiánský totem složený ze dvou rohů připojených ke štítu. Rohy znamenají útok a štít obranu. Je tím symbolicky vyjádřena myšlenka zdatný a připravený, Tento znak užívají všichni členové, chlapci, děvčata, muži i ženy. Modrá barva na znaku má připomínat modrou oblohu, heslo *Ligy lesní moudrosti*.“⁷⁶

Obr. č. 2 – znak woodcraftu

Štít v podobě kruhu symbolizuje obranu woodcrafterských ideálů, jeho bílá barva je znakem jejich čistoty. Modré rohy, krátké, silné a dovnitř zahnuté, jsou z bizona, zvířete divoké a volné prerie.⁷⁷ **Kresbu čtyřnásobného ohně** a znak lesní moudrosti lze považovat za dva klíčové symboly hnutí lesní moudrosti, které ho, ve stejné podobě, provází celou jeho historií. V průběhu let se ustálila celá řada dalších symbolů. Vedle již uvedených, krátce zmíním další, které považuje současná LLM za základní.

Woodcrafterská vlajka je vyrobena z ohnivě zbarvené pevné látky v doporučeném poměru stran 2:3. Připomíná, že oheň je středem, okolo kterého se woodcrafteri scházejí. Na tomto podkladu je umístěn znak woodcraftu. Dole je vlajka ozdobena třepením

74 PORSCH, J. a kol. *Kmenové zřízení*, 1. vyd. Praha: Liga lesní moudrosti, 2011, s. 35

75 PECHA, L. *Woodcraft, Lesní moudrost a lesní bratrstvo*, Olomouc: Votobia, 1999, s. 249

76 SETON, E.T. *Svitok březové kůry*, Praha: Nakladatelství Leprez, 2004, s. 33

77 PECHA, L. *Woodcraft, Lesní moudrost a lesní bratrstvo*, Olomouc: Votobia, 1999, s. 248

z jelenice. Na druhé straně kmenových vlajek může být umístěn symbol čtyřnásobného ohně nebo i znak kmene. Vlajka se nejčastěji užívá k výzdobě sněmoviště.

Písková kresba je ornamentální vzor vysypaný na zemi pískem různé barvy. Většinou se používá kresby čtyřnásobného ohně. V místnosti se užívá **obřadní plátno**.

Woodcrafterská šerpa poct je jednotlicím doplňkem, který mění jakýkoliv oděv ve slavnostní. Je rudé barvy a jsou na ní umístěny symboly označující funkci v kmeni a dosažený titul a symboly orlích per a mistrovství.

Pasovací kopí má každý kmen. Uchovává je ve zdobeném pouzdře a jsou stanovena pravidla, jak se s ním má zacházet. *Strážcem kopí* bývá většinou náčelník *Rady orlích per*.⁷⁸

3.3. Cíle, pilíře a prostředky

Po dvacetiletém působení obnovené *Ligy lesní moudrosti* byla roku 2011 vydána nová kniha **Kmenové zřízení**. Jedná se o příručku s dlouhou tradicí (v podstatě vychází ze *Svitku březové kůry* a *Knihy lesní moudrosti*) i množstvím předchůdců (v českém prostředí *Základy kmenového zřízení pro chlapce a děvčata* z roku 1922, *Svitek březové kůry – Kmenové zřízení – Táborový řád* z roku 1946, *Svitek březové kůry – Kmenové zřízení lesní moudrosti* z roku 1969 a řada dalších). Vývoj hnutí woodcraftu se v podstatě nikdy nezastavil. Samotný Seton vydal za svého života na třicet každoročně modifikovaných základních příruček *Svitků březové kůry*. Text zatím nejnovějšího metodického materiálu o woodcrafterské výchově vznikl od roku 2004 a je zpracován do formy odpovídající podmínkám současnosti.⁷⁹ **Zachovává a ctí zákony a zásady formulované Setonem, dbá na srozumitelnost a dodává programu systematičnost. Obsahuje následující souhrn cílů, pilířů a prostředků.**

„*Cílem woodcraftu je člověk vysoké úrovně, tedy:*

- *člověk pečující o své zdraví a tělesnou zdatnost, který žije v souladu s přírodou,*
- *člověk dbající na všestranný harmonický rozvoj, který hledá poznání,*
- *člověk pevných morálních zásad,*
- *člověk prospěšný svému okolí.*“⁸⁰

78 PORSCH, J. a kol. *Kmenové zřízení*, 1. vyd. Praha: Liga lesní moudrosti, 2011, s. 36–40

79 PORSCH, J. a kol. *Kmenové zřízení*, 1. vyd. Praha: Liga lesní moudrosti, 2011, s.139

80 PORSCH, J. a kol. *Kmenové zřízení*, 1. vyd. Praha: Liga lesní moudrosti, 2011, s. 21

Pilíře woodcrafterské výchovy:

„Čtyři pilíře woodcraftu, které vnímáme jako základní výchovnou metodu, směřující k naplnění cíle woodcraftu. Silně založený člověk se rozvíjí do čtyř směrů. Je velmi důležité, aby tato výchova probíhala v rámci rekreace (*re-creatio*, tj. obnovy sil). Nejedná se tedy o násilnou výchovu, ale o využívání přirozených instinktů dětí i dospělých. Jsou to:

- *táboření a pobyt v přírodě,*
- *harmonický rozvoj osobnosti,*
- *woodcrafterský zákon,*
- *woodcrafterské společenství.* ⁸¹

Prostředky woodcrafterské výchovy:

„Pilíře naplňuje woodcraft různými prostředky, tj. **konkrétní náplní, která vede k cíli lesní moudrosti** – člověku vysoké lidské úrovně.

Táboření a pobyt v přírodě:

- *rozmanitost forem pobytu v přírodě,*
- *zálesácké dovednosti,*
- *stylovost a čistota táboření,*
- *kouzlo táborového ohně,*
- *život v souladu s přírodou.*

Harmonický rozvoj osobnosti:

- *rozvoj tělesné zdatnosti (TĚLO),*
- *sebevzdělávání především v oblasti přírodních věd a filozofie (MYSL),*
- *rozvoj rukodělné a duševní tvořivosti (RUCE),*
- *vytváření vztahu ke všem živým tvorům, přírodě, kulturním a morálním hodnotám lidstva (SRDCE),*
- *nesoutěživé zkoušky,*
- *sdílení vývoje (vzor druhým),*
- *osobnostní růst,*
- *přechodové obřady.*

81 PORSCH, J. a kol. *Kmenové zřízení*, 1. vyd. Praha: Liga lesní moudrosti, 2011, s. 21

Woodcrafterský zákon:

- *sebevýchova směřující k vytváření osobních morálních hodnot:*
- *čistota myšlenek, úcta k vlastnímu tělu a zdraví, péče o okolí (KRÁSA),*
- *poctivost, dodržování daného slibu, pokora (PRAVDA),*
- *odvaha bránit bezpráví, ohleduplnost, tolerance, poslušnost, pevná vůle (SÍLA),*
- *morální jednání, laskavost, optimismus, ochota pomáhat (LÁSKA),*
- *duchovní rozvoj.*

Woodcrafterské společenství:

- *kmenové společenství,*
- *kmenová samospráva,*
- *předávání zkušeností,*
- *ohnivectví,*
- *služba a dobrý skutek.*

Věškerou woodcrafterskou činnost prolíná schopnost vnímat a vytvářet krásné – malebnost.

*Použití všech prostředků woodcrafterské činnosti je ideálním stavem, v konkrétním případě – například ze zdravotních důvodů – bývá různým z nich přikládána odlišná váha. Nikdy by však neměla převažovat na úkor druhé.*⁸²

82 PORSCH, J. a kol. *Kmenové zřízení*, 1. vyd. Praha: Liga lesní moudrosti, 2011, s. 21-22

4. WOODCRAFT

4.1. Vymezení pojmu

Je zřejmé, že slovo *woodcraft* pochází z angličtiny. Spojení slova *wood* (*les, dřevo*) a *craft* (nejčastěji ve významu *síla*) se ve volném překladu do češtiny uvádí jako *zálesácká dovednost* a v angličtině významově zahrnuje rovněž umělecké práce se dřevem. V češtině má pojem *woodcraft* pouze jediný význam a to pro označení vlastní ideové podstaty výchovného hnutí, jehož kořeny jsou spjaty s E.T. Setonem. Překladatel jeho knih Miloš Seifert vytvořil a zavedl používání českého ekvivalentu *lesní moudrost* (dříve *moudrost lesa*).⁸³ Libor Pecha ve své úvaze o českém ekvivalentu slova *woodcraft* navrhuje (ve smyslu společenství) název *Lesní bratrstvo* a toto zdůvodňuje odvozením od významu (dle jeho názoru Setonem zamýšleným) *the Craft – zednářské bratrstvo*.⁸⁴

Sám Seton poukazuje na nejednoznačnost vymezení pojmu *woodcraft*. Objasnění se věnuje v *Knize lesní moudrosti*, kde úvodem kapitoly *Idea woodcraftu – lesní moudrosti* píše: „*Je to program výchovy člověka s modrou oblohou v pozadí*.“⁸⁵ Známy je také jeho citát: „*Woodcraft is Lifecraft*“.

Podle Jiřího Linharta (autora hesla *woodcraft* ve II. svazku *Velkého sociologického slovníku* vydaného v Praze r. 1996) je *woodcraft* „*filozofickou a etickou koncepcí akcentující spojitost člověka s životem přírody (živly, rostlinami a zvířaty), volně navazující na indiánskou mytologii a folklór*.“

Překvapivě zdařilou s stručnou formulací uvádí internetový *Slovník cizích slov online*: „*výchovný systém čerpající podněty pro všestranné sebezdokonalování člověka z pobytu v přírodě, lesní moudrost*“⁸⁶

Po více než dvaceti letech obnovené činnosti uvádí LLM ve své příručce *Kmenové zřízení* následující: „*Woodcraft neboli lesní moudrost je výchovné hnutí. Vede člověka k tomu, aby v sepětí s přírodou harmonicky rozvíjel své tělo i ducha a dosahoval vysoké lidské úrovně (dokonalého lidství)*.“⁸⁷

Woodcrafterské hnutí je zavedené pojmenování pro činnost skupin příznivců myšlenek

83 KONEČNÁ, H. *Tvoření přezdívek a hypokoristik ve Woodcraftu*, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, Ústav jazyka českého, 2009, s.10

84 PECHA, L. *Woodcraft, Lesní moudrost a lesní bratrstvo*, Olomouc: Votobia, 1999, s.6

85 SETON, E.T. *Knihy lesní moudrosti*. 1.vyd. Praha: Olympia, 1970, s.149

86 <http://slovník-cizich-slov-online.info/co-je-to-woodcraft>

87 PORSCH, J. a kol. *Kmenové zřízení*, 1. vyd. Praha: Liga lesní moudrosti, 2011, s. 8

lesní moudrosti, tedy sdílejících společné hodnoty. Vztahy těchto skupin nejsou přesně definovány, ale sdílejí stejný pohled na společnost a její problémy a potřeby. **Hnutí** je kombinací organizace a spontánnosti.⁸⁸ Z hlediska sociologie lze uvažovat o jeho zařazení mezi **hnutí alternativní** tj. „*Sociální hnutí obracející se proti tradovaným formám společenského života. Vzniká především v řadách mládeže a kritických intelektuálů a k jeho tématům patří např. ochrana životního prostředí, sebeurčení, odmítání konzumní společnosti, solidarita, individuální rozvíjení osobnosti a alternativní životní styl.*“⁸⁹

V souvislosti s woodcraftem, lze pro jeho specifiku životního stylu či kultury, také uvažovat se zařazením pod sociologický pojem **subkultura** tedy „*Kultura dílčí skupiny, která se více či méně odlišuje od převládající kultury většinové a „oficiální“ kultury*“.⁹⁰ Takové označení je přiléhavé zejména pro některé skupiny, které se od hlavního proudu woodcrafterského hnutí během jeho vývoje odštěpily např. *Euroindiáni*.

V této diplomové práci je slovo **woodcrafter** uváděno ve významu člena *organizace* nebo příznivce *hnutí*. V českých podmínkách je takovou současnou organizací **Liga lesní moudrosti** (*The Woodcraft League*), ve zkrácené podobě používám její zavedené označení **LLM**.

4.2. Historie

Záměrně se v této kapitole věnuji téměř výlučně popisu historického vývoje v zemi zrodu woodcrafterského hnutí. Důvodem je skutečnost, že vývoj je od počátku úzce spjat s osobním životem zakladatele E.T. Setona (vlivu v Evropě se věnuji v kapitole 4.3. a historie českého hnutí je popsána v kapitole 5.1.)

Roku 1900 začal Seton realizovat svůj sen o výchově woodcraftem. Koupil pozemek nedaleko New Yorku a obehnal ho plotem, aby tam mohlo nerušeně žít původní ptactvo a zvířata. Pro místní kluky se tak stal vetřelcem, který jim toto území sebral. Rozbýjeli mu plot a na vrata malovali neslušné obrázky. Seton situaci řešil tak, že zašel do školy a pozval všechny chlapce starší 12-ti let na velikonoční prázdniny roku **1902** do své indiánské vesnice. Na svém pozemku měl postavenou chatu, chlapcům připravil stany, jedno týpí, kanoe a pohoštění. Nejprve všech 42 příchozích hochů nechal, aby se vyřádili a rozumně vybili svoji mladou energii. Po večeři jim vyprávěl o indiánech a jejich životě

88 JANDOUREK, J. *Slovník sociologických pojmů*, 1.vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012,s. 98

89 JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*, 2.vyd. Praha: Portál, 2007, s. 96

90 JANDOUREK, J. *Slovník sociologických pojmů*, 1.vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012,s. 227

v přírodě. Potom s nimi začal jednat o založení vlastní organizace ve formě indiánského kmene. Druhý den proběhly volby *náčelníka* (stal se jím 16-ti letý chlapec), *místonáčelníka*, *třetího náčelníka*, *rady dvanácti*, *strážce ohně*, *kronikáře* a *strážce wampumu*. Seton coby *medicinman* přijal jméno **Černý vlk**. Tak vznikl kmen *Sinawú* a rok 1902 se stal mezníkem začátku woodcrafterského hnutí.⁹¹

V květnu roku 1902 v chlapeckém koutku magazínu *Ladies Home Journal* zveřejnil Seton článek *Woodcrafterští indiáni* (*Woodcraft Indians*). Následovala pravidelná měsíční rubrika *E.T. Seton's Boys* s cílem vyvolat konkrétní nové ozdravné hnutí mládeže. Ze série těchto článků sestavil a vydal knihu. Jednalo se o příručku nazvanou *Svítek březové kůry*, později každoročně aktualizovanou.⁹²

Během roku 1903 vydával Seton ve svém sloupku v *Ladies Home Journal* na pokračování seriál nazvaný *Dva divoši* (*Two Little Sawages*), v předvánočním čase tyto texty vyšly v románové podobě. Samotná série těchto článků byla podnětem ke vzniku hnutí Woodcraft Indians. Bylo prvním hnutím americké mládeže a až do roku 1910 zároveň největším. Je však namístě uznat, že se stalo především předchůdkyní organizace *Amerických chlapců skautů* (*Boy Scouts of America – BSA*). V době vydání knihy *Dva divoši* fungovalo po celé zemi šedesát kmenů woodcrafterských indiánů. *Panindiánský ideál* se stal jednotícím prvkem hnutí, přičemž tímto neutrpěla autonomie jednotlivých kmenů. Seton se vědomě snažil při formování svého kmene *Sinawú* zůstat v pozadí. Podobně se měli vůdcové velkého sněmu držet zpátky a neusilovat o absolutní moc při vedení mládeže.⁹³

Při svém pobytu v Anglii roku 1906 se Seton setkal s **Baden – Powellem**. B-P se netajil obdivem k Setonovi. Seton měl již schéma svého hnutí hotové a prakticky ověřené. Od B-P očekával hlavně pomoc při zavádění woodcraftu v Anglii. Baden- Powellovi věnoval svůj *Svítek březové kůry* a on ho přijal jako vítaný podnět pro svůj záměr.⁹⁴

V roce 1908 Seton zjistil, že B-P převzal bez uvedení autorství jeho nápady a obvinil ho z plagiátorství. Bylo tomu zřejmě tak, že jeden každý z obou mužů se považoval za zakladatele nového hnutí a toho druhého považoval za spolupracovníka.

91 ANDERSON, H. A. *Náčelník Ernest Thompson Seton a mizející Západ*, 1. vyd. Praha: Vydavatelství Václav Vávra, 2012, s. 162-165

92 BŘEČKA, B. *Kronika čs. skautského hnutí 1900-1990*, 2. vyd. Brno: Brněnská rada Junáka, 1999, s. 13

93 ANDERSON, H. A. *Náčelník Ernest Thompson Seton a mizející Západ*, 1. vyd. Praha: Vydavatelství Václav Vávra, 2012, s. 166-168

94 VAVRDA, M. *Začátky a rozvoj amerického woodcraftu ve stručném přehledu*, In Ernest Thompson Seton, bibliografie, životopis, překlady, Vyškov: Knihovna Karla Dvořáčka, 2012, s. 64

B-P se Setonovi za přehmat později omluvil.⁹⁵

Roku **1910** došlo ke zdánlivému sblížení *Woodcraft Indians* a *Boys Scouts of America* - BSA. Sešlo se komuniké, aby zformovalo organizaci BSA. Seton byl prohlášen prvním náčelníkem BSA a v této funkci zůstal do roku 1915.

Roku **1915** Seton napsal: „*Protože Boy Scouts of America mě více nepotřebovali, vzdal jsem se této skupiny, abych se cele věnoval woodcraftu.*“ Mění původní název svého hnutí na *The Woodcraft League of America*, kterou dále již nenazývá organizací pro děti a mládež, ale **koedukovanou organizací, která slouží pro všechny věkové kategorie.**⁹⁶

Do *Woodcraft League of America* byly roku **1917** převedeny všechny kmeny, které se hlásily k woodcrafterské myšlence.

Roku 1931 začal Seton budovat svou *Seton Village* v Novém Mexiku a v létě roku **1932** zde otevřela své brány *Univerzita indiánské moudrosti*. V roce 1937 měla tato 176 studentů, roku 1940 měla 200 studentů a pracovalo zde 20 stálých zaměstnanců.

E.T. Seton zemřel 23.října 1946 a nastal rychlý úpadek Americké ligy lesní moudrosti, pro jejíž vznik a vývoj byl klíčovou osobností. Jeho myšlenky začaly žít dál svým vlastním životem. Někde se volně aplikovaly, jinde se transformovaly do jiné podoby, některé organizace úplně zanikly.⁹⁷ Setonovy rozepře s představiteli skautingu se pokusila zmírnit Julie Moss Buttree-Seton, když věnovala téměř celou jeho pozůstalost do péče BSA. U příležitosti 120. nadožitých Setonových narozenin se 14.8.1980 v Seton Village konal po mnoha letech velký sněm woodcrafterů. V roce 1990 byla v Československu obnovena LLM a pokouší se navázat kontakty se zahraničím především s dcerou Setona paní Dee Seton Barber a s Řádem lesního rytířstva (Order of Woodcraft Chivalry). Roku 1992 vyšla mezinárodní woodcrafterská ročenka a byla založena *Setonova nadace*. V roce 1996 v Česku proběhlo světové setkání woodcrafterů s účastí Dee Seton Barber. Dee Seton Barber zemřela v únoru 2006.

4.3. Současná situace a vliv v zemích světa

Seton uvádí v českém vydání *Knihy lesní moudrosti*: „*V Evropě vznikly podle mé příručky nazvané Svitek březové kůry woodcrafterské organizace v Anglii, Československu, Polsku,*

95 ANDERSON, H. A. *Náčelník Ernest Thompson Seton a mizející Západ*, 1. vyd. Praha: Vydavatelství Václav Vávra, 2012, s. 179

96 <http://www.etsetoninstitute.org/>

97 KUPKA, M. *Vliv osobnosti E.T. Setona na vznik a vývoj hnutí woodcraftu*, In sborník semináře k 150.výročí narození E.T.Setona, Praha 17.11.2010, s. 5

Rusku, Francii a Belgii.“⁹⁸

Pokusil jsem se zjistit, jak se situace v uvedených zemích dále vyvíjela a jaká je současnost světového woodcrafterského hnutí. Je namístě uvést, že Seton neměl nikdy v plánu vytvořit světové woodcrafterské ústředí, ze kterého by do světa proudily příkazy. Nabízel a nechával možnost volby. Své uznání a potvrzení zahraničních organizací řešil tím, že přijal jejich čestné náčelnictví. **Této pocty se dostalo pouze čtyřem organizacím: anglickému Řádu woodcrafterského rytířstva (Order of Woodcraft Chivalry - OWC) a československé, irské a jugoslávské Lize lesní moudrosti.**⁹⁹

„Původní hnutí se Setonově smrti buď zcela transformovalo do jiné podoby (Woodcraft Rangers v USA, Woodcraft Folk a OWC v Anglii), nebo zaniklo (Kibbo Kift v Anglii, Gazdovniška liga ve Slovinsku). Jen v jediné zemi zůstalo věrné původní předloze – v Československu,“ hodnotí současnou situaci Martin Kupka.¹⁰⁰

Je patrné, že i z celosvětového pohledu našla tradiční forma woodcrafterské činnosti největšího a do současnosti setrvávajícího ohlasu v zemích Československa. Jestliže se věnujeme popisu činnosti současné Ligy lesní moudrosti v České republice na jiném místě této práce, je vhodné se nyní zmínit o situaci na **Slovensku**.

Zde woodcrafteri působili od dvacátých let minulého století. První kmen byl pod vlivem Miloše Seiferta založen roku 1921 v Dolním Kubíně. Po dobu společného státu se vývoj na Slovensku a Čechách výrazně nelišil. Problémy nastaly s narůstající komplikovaností vztahů mezi českými a slovenskými politiky. Z těchto důvodů v únoru 1992 došlo k setkání zástupců tří tehdy na Slovensku působících kmenů. Na něm vzniklo sdružení *Manoki*, které je v následujícím období zastupovalo směrem ke státním orgánům a podílelo se na formování samostatné woodcrafterské organizace na Slovensku. V předvečer rozpadu Československa se pak 30.12.1992 uskutečnil za účasti zástupců pěti kmenů ustanovující sněm *Ligy lesnej múdrosti - The Woodcraft League of Slovakia*. Náčelníkem byl zvolen Eduard Stloukal z bratislavského kmene *Wappacomo Minal*. Také současná činnost se výrazně neliší od činnosti české Ligy lesní moudrosti a využívá hojně i česky psané metodické materiály. *Liga lesnej múdrosti* vydává časopis *Modrú oblohu!*, který v současnosti vychází už pouze elektronické podobě na webu www.woodcraft.sk. Současným náčelníkem je Ján Dulla – Modok a liga sdružuje celkem 14 kmenů. Jako jeden

⁹⁸ SETON, E.T. *Kniha lesní moudrosti*. 1.vyd. Praha: Olympia, 1970, s. 149

⁹⁹ KOŽÍŠEK, F. *Woodcraft ve světě dnes*. In. Bizoni vítr 2/1990, Praha: Liga lesní moudrosti, s.8

¹⁰⁰ KUPKA, M. *Vliv osobnosti E.T. Setona na vznik a vývoj hnutí woodcraftu*, In sborník semináře k 150.výročí narození E.T.Setona, Praha 17.11.2010, s.5

z bodů v poslání organizace vidí aktualizaci a modernizaci Setonova výchovného programu, aby přivedli dnešní i budoucí generace mladých i dospělých k dotyku se světem přírody.¹⁰¹

Situace v **Polsku** byla v období socialismu odlišná než v Československu. *Harcerská organizace* (skautská) nebyla zakázána, naopak se stala jedinou zastřešující organizací pro mládež. Za nestora polského woodcraftu je považován **Tadeusz Wyrwalski**, který je autorem knihy *Rozwoj puszczaństwa 1902-1992*. *Puszczaństwo* (od slova "puszcza" tedy prales nebo divočina) je polský výraz pro woodcraft. Od roku 1990 se o šíření woodcrafterských myšlenek mezi polskou mládeží snažil **Milan Klimánek – Wayseeker**, skaut a woodcrafter původem ze severní Moravy. Odstěhoval se za svou druhou manželkou Jadwigou Sosnowskou – Klimánkovou do Katovic. Po obnově československé LLM se stal jejím členem a spolu s polskými přáteli založil *Biblioteczku Walden*. Prvním a zřejmě nejvýraznějším vydavatelským počinem byl polský překlad české verze *Knihy lesní moudrosti* (z roku 1970). S odstupem času lze konstatovat, že jejich publikační činnost měla určitý vliv na oživení ideje lesní moudrosti a stala se pomůckou pro práci harcerských oddílů.¹⁰² Snahy Milana Klimánka (1922 -2006) sice k založení samostatné woodcrafterské organizace nevedly, ale k odkazu E.T. Setona se v Polsku i v současnosti nadále hlásí volně pracující skupinky a jednotlivci. Na webových stránkách nazvaných *Strona polskich woodcrafterów* (stránka polských woodcrafterů) lze dohledat aktuality z jejich činnosti. Roku 2010 v edici skautské a harcerské literatury krakovského vydavatelství *Text* vyšel aktualizovaný Setonův *Svítek březové kůry (Zwój Kory Brzowej)*.¹⁰³

V **Anglii** vznikly po 1. světové válce tři woodcrafterské organizace. Socialisticky orientovaný *Kibo Kift Kindred* zanikl a dosud existující *Woodcraft Folk* zcela ztratil svou původní programovou náplň. Jedinou organizací, kterou lze v současnosti považovat za woodcrafterskou, je *Řád woodcrafterského rytířstva - Order of Woodcraft Chivalry (OWC)*.¹⁰⁴ Spolupráci s OWC navázala LLM ihned po svém obnovení v roce 1990 a počátky spolupráce vypadaly slibně. Nejednalo se o velkou organizaci, tehdy byl počet členů OWC kolem tří set. Martin Kupka, který vedle funkce náčelníka LLM měl současně na starosti i mezinárodní spolupráci na období hledání woodcrafterských kontaktů vzpomíná: „Ve spolupráci s Mickem Tuttem z OWC a s Johnem Pringlem jsem

101 www.woodcraft.sk

102 <http://keny.wz.cz>

103 <http://www.woodcraft.pl/>

104 KOŽÍŠEK, F. *Woodcraft ve světě dnes*. In. Bizoní vítr 2/1990, Praha: Liga lesní moudrosti, s.8

*zorganizoval pro 25 členů LLM první výpravu do Anglie v létě 1994. Týden jsme pobývali v Londýně a pak týden na táboře OWC na Cornwallu. V létě 1996 se konalo 1. mezinárodní setkání woodcrafterů na Malém Waldenu, kam přijela i Dee Seton Barber se svým manželem Daylem Barberem. Přijel i Zdeněk Fišera-Klen z Kanady a Barbara Witemeyerová z USA. V roce 1999 se konalo 2. mezinárodní setkání v Sandy Balls v Anglii za účasti nejen členů LLM a OWC, ale i členů Kibbo Kift a Forrest School Camps. V roce 2002 se konalo 3. mezinárodní setkání v Chudenicích u Klatov za účasti členů LLM, OWC, polských harcerů a členů Woodcraft Folk ze Skotska. Náš hlavní partner OWC se však postupně stal pomalu odumírající organizací, kde už v podstatě nejsou mladí lidé, kteří by měli zájem na dalším organizování mezinárodních setkání. Dee Seton Barber zemřela v únoru 2006 a Dale Barber v říjnu 2011. Setonův hrad prodali neziskové organizaci Academy for the Love of Learning, která začala s jeho rekonstrukcí. Když byla téměř hotova, prakticky celá budova jednoho odpoledne v roce 2005 vzplanula a shořela až na kamenné zdi a komín. V roce 2011 dokončila akademie revitalizaci místa a v současné době stojí o kus dál nová budova, kam akademie soustředila Setonovy artefakty, které naštěstí před rekonstrukcí přestěhovala do depozitáře muzea v Santa Fé. Akademie deklaruje, že chce dál udržovat Setonův odkaz. Zatím se tam konají přednášková setkání, ale typické woodcrafterské akce nikoli.*¹⁰⁵

Pro jistotu jsem se pokusil dohledat informace o situaci v USA. Organizace **Woodcraft Rangers** oslavila roku 2012 své 90. výročí založení. Její aktivity využilo v tomto roce na 15.000 dětí. Zaměřuje se na rozvoj mládeže v nejvíce znevýhodněných čtvrtích města Los Angeles. Své programy nabízí v 67 veřejných školách a komunitních centrech. Nabízí aktivity typu: pomoc při zpracování domácích úkolů, počítače, věda, tanec, bojová umění, video a foto produkce, kreslení a malování, sporty, tvorba časopisů a podobně. Zůstal sice název, ale o programu lesní moudrosti výchovou pod modrou oblohou není zmínka.¹⁰⁶

To dává za pravdu tvrzení Kupky: „Ostatní organizace, které kdysi dávno začaly od Setona, se již natolik odchýlily od původní předlohy, že s námi nemají nic společného. Česká Liga lesní moudrosti je tudíž dnes jedinou setonovskou organizací na světě.“¹⁰⁷

105 Osobní korespondence autora DP s Martinem Kupkou, 2013

106 <http://www.woodcrafrangers.org>

107 Osobní korespondence autora DP s Martinem Kupkou, 2013

5. LIGA LESNÍ MOUDROSTI V ČR

5.1. Historie

Za počátky českého woodcraftu (a současně i pro počátky skautingu) je možné pokládat výlety středoškolských studentů do přírody v letech 1911 - 1915. Jejich učitel **Antonín Benjamín Svojsík** poznal skauting v Anglii a snažil se začlenit jeho prvky do výchovy svých žáků. Na gymnáziu v Berouně učitel fyziky, přírodopisu a matematiky **Miloš Seifert** založil *Kroužek přátel přírody*. Vlivem myšlenek E.T. Setona z tohoto kroužku vznikl roku 1913 **woodcrafterský kmen Děti Živěny**, první našem území. Dalším pedagogem byl **Jan Hořejší**, který vedle přírodních výletů uspořádal také čtyřtýdenní tábor a založil spolu s Bořivojem Millerem roku 1913 spolek *Psohlavci*.¹⁰⁸

V dubnu 1915 proběhl ve Zbirohu sněm, kde byla založena **první česká woodcrafterská organizace Obec Psohlavců**, která sdružovala kmény z Berouna, Prahy, Příbrami, Plzně a dalších měst (asi 400 členů). Pracovala s využitím metod Baden-Powella i Setona, které přispůsobovala českým poměrům. Vedle indiánského vzoru byla činnost motivována rovněž staroslovanskou mytologií a tradicí. Klád se důraz na pobyt v přírodě a lásku k ní, spolu s tím také i na vlastenecké cítění a službu českému národu.

Po první světové válce a vzniku samostatné Československé republiky se Obec Psohlavců nakrátko přejmenovává na *Děti Svobody*, ale již v roce 1919 se vrací k téměř původnímu názvu **Junácká obec Psohlavců**. Rozdílné pojetí „uniformovaného“ skautingu podle Baden-Powella a Setona rozdělovalo skauty a woodraftery v českých zemích podobně jako jinde ve světě. Určitý zlom přináší roku 1921 Seifertova kniha **Životem a přírodou k čistému lidství**, která znamenala definitivní rozchod Seiferta s Baden-Powellovým skautingem.¹⁰⁹ Následně sněm v Berouně přijal nové stanovy podle vzoru *Woodcraft League of America (WLA)*, zavedl se systém činů a kniha Seiferta byla uznána jako zákoník. Po nekončících rozepřích, zda-li se připojit ke skautské organizaci se nakonec roku 1922 oddělilo několik kmenů založilo **Zálesáckou ligu československou (Woodcraft League of Czechoslovakia)**, první řádnou woodcrafterskou organizaci v Evropě, kterou E. T. Seton prohlásil za sesterskou organizaci WLA. Náčelníkem se stal Seifert a následujícího roku byl pozměněn název na **Liga lesní moudrosti - The Woodcraft**

108 PORŠCH, J. a kol. *Kmenové zřízení*, 1. vyd. Praha: Liga lesní moudrosti, 2011, s.11

109 SEIFERT, M. *Přírodou a životem k čistému lidství, příručka českých Junáků*, Praha: Dědictví Komenského, 1920

League of Czechoslovakia (LLM).

Ani tato organizace se nevyhnula ideovým rozepřím dvou směrů. Důsledně apolitický směr, zastávaný Seifertem, stavěl na původní tradici woodcraftu se Setonem jako hlavní autoritou. Druhý směr byl ovlivněn myšlenkami Johna Gordona Hargravea, anglického spisovatele a zakladatele organizace *Kibbo Kift Kindred*. Šlo o levicové názory se zájmem o sociální problémy a potřebu radikální změny celé společnosti v rámci woodcrafterské myšlenky. Tento levicový proud postupně nabývá převahy. V roce 1925 zastánci apolitického duchovního rozměru woodcraftu založili novou organizaci **Liga pro výchovu přírodou - moudrost lesa (LPVP)**. V roce 1929 sice opět dochází ke sloučení obou woodcrafterských organizací (LLM a LPVP, s novým názvem *Liga československých Woodcrafterů - LČSW*), ale ideový rozkol mezi apolitickým filozofickým proudem a levicovým sociálním proudem pokračoval. **Návštěva E. T. Setona v Praze roku 1936** byla sice pro české woodcraftery velkým impulsem, ale rozřešení jejich sporů nepřinesla.¹¹⁰

V době nacistického obsazení Československa vznikla namísto LČSW **Liga českých woodcrafterů**, která byla evidována jako sportovní klub a fungovala legálně až do svého zrušení v roce 1944 a dále ilegálně až do roku 1945, kdy po osvobození opět zahájila LČSW činnost. Jako zajímavost z pohledu sociálního zaměření, stojí zmínka o uspořádání tábora pro opuštěné děti, které se vrátily z koncentračních táborů. Neměl však velkého úspěchu, woodcrafterský program, osudem zmučené děti nezaujal a byla to práce především pro lékaře a psychology. Období tvůrčí činnosti bylo zastaveno po únoru 1948, kdy KSČ postupně likvidovala všechny organizace, které nebyly loajální k její politice. V roce 1951 byla LČSW rozpuštěna a její majetek byl zabaven.

V dobách nesvobody se mnozí woodcrafteri nadále scházeli a dle možností v duchu woodcraftu vedli děti a mládež v rámci povolených sportovních a turistických organizací. K uvolnění dochází koncem šedesátých let, začaly opět vycházet knihy Setona, pod hlavičkou ČSM se pořádaly kurzy lesních škol, v rámci možností svou činnost rozvíjel kmen **Dakota**. Uvolnění politických poměrů umožnilo provádění woodcrafterské činnosti v celé řadě dalších oddílů. Členové kmene Dakota, ve spolupráci s dalšími woodcraftery, připravovali obnovení LLM, ale vlivem invaze vojsk v srpnu 1968 a následné normalizaci k oficiálnímu obnovení ligy nedošlo. Důležité oživení myšlenek woodcraftu nastalo v souvislosti s vydáním **Knihy lesní moudrosti** v roce 1970. Podle ní začaly vznikat

110 PECHA, L., Woodcraft, Lesní moudrost a lesní bratrstvo, Olomouc: Votobia, 1999, s. 32 - 50

nezávisle na sobě různé kmeny a myšlenky woodcraftu ovlivňovaly činnost mnoha oddílů. K nejznámějším patřily oddíly sdružené v ohniveckém sdružení *Midewiwin*.

V osmdesátých letech se woodcrafterské kmeny scházely na tajných sněmech, pořádaly letní rodinné tábory a plánovalo se oficiální obnovení LLM. Aktivity se soustředily kolem pražského kmene *Bílý Wampum*, jehož specifikem byla důsledná indiánská orientace. Ta měla později stěžejní podíl také na vzniku euroindiánského hnutí v Československu a na výrazné indiánské zaměření později obnovené LLM.¹¹¹

V roce 1989 začal pracovat přípravný woodcrafterský výbor k obnovení LLM ve složení M. Kupka F. Kožíšek, J. Novák, D. Hoffmann. Slavnostním sněmem dne 2.6.1990 bylo **schváleno obnovení Ligy lesní moudrosti** a náčelníkem byl zvolen Martin Kupka – Logan. Počet členů se v době od oficiálního obnovení až po současnost pohybuje okolo tisíce členů.

5.2. Organizační struktura

Společenskou skupinu, záměrně vytvořenou k dosažení specifických cílů, nazýváme organizací. K základním charakteristikám organizace patří formální struktura ve smyslu jasně vyjádřeného souboru pravidel a regulativů určujících činnost jejích členů.¹¹²

Pokud se jedná o zařazení současné LLM (ve smyslu organizace ne hnutí) v rámci českého právního systému, tak je *občanským sdružením*. To je kolektivním členem zastřešující organizace *České rady dětí a mládeže (ČRDM)*, která sdružuje 102 členských organizací (mezi nimi většinu celostátních sdružení dětí a mládeže), což představuje přibližně 200.000 individuálních členů. Je zajímavostí, že předsedou ČRDM, která zastupuje i ty největší sdružení (např. Junák) je woodcrafter Aleš Sedláček- Tokaheya, místonáčelník LLM a člen kmene *Walden*.¹¹³

V souvislosti s definicí *organizace* je potřeba zmínit, že na rozdíl od *hnutí* tyto vyžadují přímo členství vyjádřené např. členským příspěvkem, vyžadovanou účastí na akcích a pod.. Ve věci specifika *dětské a mládežnické organizace* je zajímavá i skutečnost zásadní změny, která nastala po roce 1989. Do toho data, za existence jediné dětské organizace, se pohybovala organizovanost dětí a mládeže mezi 80 – 90 %. V současné době je počet zaregistrovaných dětských organizací mnohem vyšší, ale jen relativně malá část (přibližně

111 BŘEČKA, B. *Kronika čs. skautského hnutí 1900-1990*, 2.vyd. Brno: Brněnská rada Junáka, 1999, s. 270

112 SEKOT, A. *Sociologie v kostce*, 2. vyd. Brno: Paido, 2004, 206 s.

113 <http://www.crdm.cz/>

15 %) populace dětí a mládeže je v nich organizována.¹¹⁴

LLM se však nepovažuje za organizaci určenou výhradně dětem a mládeži. V duchu myšlenek Setona uvádí, že je určena lidem od 4 do 94 let, mladší a starší nevyjímaje.¹¹⁵

Výroční zpráva LLM za rok 2011 uvádí, že: „*Liga lesní moudrosti – The Woodcraft League (LLM) je dobrovolné, zájmové a nezávislé sdružení občanů dle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů. LLM je otevřena všem lidem bez rozdílu vyznání, rasy a pohlaví, dětem, mládeži i dospělým. Jedná se o NNO, která se zaměřuje zejména na mimoškolní výchovu, vzdělávání a rekreaci dětí, mládeže i dospělých, a na praktickou ochranu přírody a péči o krajinu.*“¹¹⁶

LLM má dvoustupňovou organizaci řízení. Ve smyslu *Stanov Ligy lesní moudrosti a Vnitřního řádu LMM* její činnost řídí a koordinuje **náčelnictvo LLM**. Organizace sídlí v Praze, kde má svou kancelář. **Těžiště činnosti se odehrává v jednotlivých kmenech.**

- **Kmen** tvoří skupina skupina šesti lidí a více. Má právní subjektivitu, musí si žádat o přidělení IČ a vést řádné účetnictví, náčelník musí v určitém termínu absolvovat náčelnické zkoušky. Kmen má právo hlasovat na *Valné hromadě*.

Dále existuje členství v LLM bez právní subjektivity:

- **Rod** tvoří skupina nejméně tří členů. Na Valné hromadě může hlasovat pouze 1 zástupce za 3 rody nezávisle na počtu členů.
- **Stráž** lesní moudrosti je forma, kterou LLM nabízí možnost lidem, kteří se chtějí woodcraftu věnovat a nemají v dosahu žádný kmen nebo rod a ani jej nemohou založit. Strážníci mohou být i **celé rodiny**. Stráž lesní moudrosti se může účastnit akcí celé organizace nebo po domluvě akcí jednotlivých kmenů.¹¹⁷

Vlastní podoba kmene je odrazem věku a osobnosti jeho členů. Členové jsou řazeni do tří věkových skupin, které se nazývají lóže:

- Lože skřítků (do 10 let).
- Malá lóže (přibližně 10-16 let).
- Velká lóže (nad 14-16 let).

114 KRAUS, B. (ed), POLÁČKOVÁ, V. (ed), *Člověk - prostředí - výchova, K otázkám sociální pedagogiky*, Brno: Paido, 2001, s. 135

115 PORSCHE, J. a kol. *Kmenové zřízení*, 1. vyd. Praha: Liga lesní moudrosti, 2011, s. 67

116 *Výroční zpráva Ligy lesní moudrosti – The Woodcraft League za rok 2011*, s. 4

117 <http://www.woodcraft.cz>

Podle převahy členů se pak kmeny mohou rozlišovat na **dětský kmen**, **kmen dospělých** a **kmeny rodinné**. V kmeni samozřejmě mohou být členové všech tří loží najednou.¹¹⁸

5.3. Současná činnost

O pestré činnosti členů se lze, samozřejmě vedle aktivní účasti na akcích, přesvědčit např. z výročních zpráv, které každoročně vydává LLM i jednotlivé kmeny (výroční zpráva LLM za rok 2011 je Přílohou PII této diplomové práce).

Počet členů LLM se v posledních letech pohybuje lehce nad hranicí 1.000 členů. Podíl členů do 26 let představuje více než 70 % a dochází k mírnému nárůstu počtu nových členů dětského věku.¹¹⁹

Během roku se kmeny schází v klubovnách za účelem her a činností, které členům umožňují zdokonalovat se v různých dovednostech a znalostech. O víkendech a v době prázdnin kmeny pořádají jednodenní nebo vícedenní výpravy převážně se zaměřením na sportovní aktivity všeho druhu, ale i jinou činnost (např. poznávání historie, kultury, společenské akce). Celoroční činnost většiny kmenů LLM vrcholí letním táborem. Řada kmenů však jezdí i na táboření zimní, jarní nebo podzimní. Kmeny využívají tábořiště vlastní, jiného kmene, mohou využít i ligové tábořiště na Kosím potoce. Tábory a táboření je čas pro dobrodružství a romantiku, pohyb i odpočinek, pro rekreaci, setkávání přátel, plnění činů či večerní posezení a vyprávění u ohně v týpí.¹²⁰

Liga lesní moudrosti vydává již mnoho let pravidelně 3-4x do roka **časopis**. Od roku 2009 vychází pod názvem **Woodcraft**. Redakční rada má mnoho externích spolupracovníků, kteří píšou články, dodávají návody, fotky, apod. Časopise obsahuje pravidelné rubriky: *Stalo se*, *Cestování*, *Tipy na výpravu*, *Zamyšlení*, *Ze života přírodních národu*, *Ze starých kronik*, *Námět k činnosti*, *Hry* a oblíbené *Hlava není jen na čelenku*. **Totemová deska** je informační bulletin pro vnitřní potřebu Ligy lesní moudrosti, který vychází nepravidelně také asi 3-4x ročně. Přináší kmenům provozní informace z ústředí. Liga lesní moudrosti provozuje **internetové stránky**, které jsou informačním zdrojem nejen pro členy, ale také pro lidi, které zajímá woodcraft, E.T. Seton a činnost LLM.¹²¹

Jedenkrát ročně se koná *výroční sněm* LLM spojený s woodcrafterským tábořením.

118 PORSCH, J. a kol. *Kmenové zřízení*, 1. vyd. Praha: Liga lesní moudrosti, 2011, s. 43 -44

119 Výroční zpráva Ligy lesní moudrosti – The Woodcraft League za rok 2011, s. 6

120 Výroční zpráva Ligy lesní moudrosti – The Woodcraft League za rok 2011, s. 10-12

121 Výroční zpráva Ligy lesní moudrosti – The Woodcraft League za rok 2010, s. 22

V činnosti všech kmenů je plnění podmínek orlích per, klade se důraz na ekologickou výchovu, vzdělávání náčelníků a ohnivců, je vytvořen prostor pro mezinárodní aktivity a jsou pořádány i akce pro neorganizované děti a mládež.

6. VLIV DÍLA E. T. SETONA V ČR

6.1. Analýza vlivu woodcraftu na další organizace a hnutí

6.1.1. Junák – svaz skautů a skautek ČR

Dnes již více než stoletý vývoj skautského a woodcrafterského hnutí, zejména v jeho počátcích, probíhal na území bývalého Československa v těsném sepětí a procházel mnoha rozličnými etapami vzájemného ovlivňování. Stejně tomu tak je v celosvětovém měřítku, kde je rovněž E.T. Seton uváděn vedle zakladatele **R. Baden-Powella** a respektován jako jeden ze zakladatelů skautingu. Zajímavým dokladem tohoto vztahu je Břečková *Kronika čs. skautského hnutí*, která je současně kronikou československého woodcraftu. Tato, v pečlivém a rozsáhlém zpracování, uvádí i mnohá fakta z dob přerušování (zakázání) oficiální činnosti a právě tyto méně známé skutečnosti jsou dokladem o vzájemném vlivu a provázanosti po celou dobu vývoje těchto dvou nejvýznamnějších výchovných směrů zaměřených na pobyt v přírodě.¹²²

Skauting však dosáhl nesrovnatelně většího uplatnění. Jeho organizace působí v současné době v 216-ti zemích a teritoriích světa. Na světě je přes 40 milionů skautů, kteří sdílejí stejné hodnoty. Proklamovanému smyslu skautingu „*skrze rozvoj jednotlivce tvořit lepší svět*“ pomáhá i setkávání napříč kulturami, překonávání jazykových bariér a poznávání cizích národů. S ohledem na vývoj a různé odlišnosti (teritoriální, náboženské a pod.) existuje mnoho skautských organizací různých názvů. Současná nejsilnější česká organizace se nazývá *Junák – svaz skautů a skautek ČR*, která eviduje přes 46 tisíc členů (dětských členů 30 tisíc) ve 2.131 oddílech a je největší výchovnou organizací u nás.¹²³

Počátky českého skautingu jsou spjaty s postavou **Antonína Benjamína Svojsíka** (1876 – 1938), který je uváděn jako zakladatel junáctví. Ve své knize *Základy junáctví* v roce 1912 uvedl osobnost Setona „*Potřeba přirozené výchovy, užšího přimknutí se k přírodě, přiblížení školy a výchovy vůbec skutečnému životu, pociťována byla moderním lidstvem stále intenzivněji. V Americe snahy tyto většinou upínají se ke jménu E.T. Seton. Dříve než generál Baden-Powell organizoval hnutí skautské v Anglii, cvičil již Seton své čtyři Woodcraft Indians v Americe...*“¹²⁴

122 BŘEČKA, B. *Kronika čs. skautského hnutí 1900-1990*, 2.vyd. Brno: Brněnská rada Junáka, 1999, s. 288

123 <http://www.skaut.cz/skauting/o-skautingu/fakta-cisla>

124 BŘEČKA, B. *Kronika čs. skautského hnutí 1900-1990*, 2.vyd. Brno: Brněnská rada Junáka, 1999, s. 23

Na jiném místě, v kapitole o Baden-Powellovi zase píše: „*Těžko posouditi, kdo má o které odvětví skautingu větší zásluhy, zda Seton, nebo Baden-Powell. Jisto jest, že ona romantičnost, poetičnost a láska k přírodě jsou především zásluhou Setonovou, kdežto pořádek, kázeň a organizace jsou zase dílem Baden-Powellovým.*“¹²⁵

Také Miloš Zapletal považuje Setona za jednoho ze dvou zakladatelů skautského hnutí, který měl na český skauting dokonce větší vliv než Baden-Powel.¹²⁶

České pojetí skautingu má ve srovnání současného světového skautingu specifika ve svém důrazu na táboření v přírodě i vztahu k náboženství. Je to zcela jistě dáno jeho historickým vývojem a zřejmě také profesním zaměřením zakladatele. Na rozdíl od Baden-Powella Svojsík nebyl voják (byl hudebník) a v textu skautského slibu neuváděl věrnost Bohu. Výrazný vliv na vývoj českého junáctví, které zdůrazňuje význam táboření a života v přírodě, měly především Setonovy knihy vycházející v českém jazyce. Potlačení romantiky a vojenský duch býval Baden-Powellovi z pohledu příznivců Setonova přístupu často vytýkán, což vedlo k častým názorovým rozepřím. Samotný Seton byl s Baden-Powellem v názorových sporech a rozešel se ve špatném se skautským hnutím, když byl po sérii intrik z BSA v podstatě vyloučen. Seton svůj vztah ke skautingu později vyjádřil slovy: „*Mým záměrem bylo z nich dělat z nich (skautů) muže, Baden-Powellovým vojáky.*“¹²⁷ Osobně si z ústního podání (někdy v osmdesátých letech) pamatuji ještě silnější verzi: „*Woodcraft vychovává lidi dobré, skauting poslušné.*“ Kontroverzní nálady a názory se v minulosti objevovaly i v českém prostředí, proto bylo až symbolické, že v den výročí prvního setkání Setona s Baden-Powellem se setkali zástupci Junáka a LLM. Dohodli se na oboustranném respektu, toleranci a spolupráci ve všech směrech, kde to bude možné a užitečné.¹²⁸

Setrávající vzájemně se respektující vztah dokládají i slova zveřejněné v roce 2011: „*Woodcrafterské hnutí je úzce spřízněné s ostatními výchovnými směry, které hledají cestu, jak učinit člověka a svět lepšími. Hlásí se tedy k bratrství se skautingem a podobnými směry zaměřenými na výchovu přírodou.*“¹²⁹

Příkladem vlivu E.T. Setona i bratrství skautů a woodcrafterů je **Ivan Makásek** –

125 BŘEČKA, B. *Kronika čs. skautského hnutí 1900-1990*, 2.vyd. Brno: Brněnská rada Junáka, 1999, s. 23

126 JIRÁSEK, I.(ed), ZET Miloš Zapletal, *Pět životů*, 1.vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010, s.12

127 RAŠKA, V.(ed.), *Ernest Thompson Seton, bibliografie, životopis, překlady*, Vyškov: Knihovna Karla Dvořáčka, 2012, s. 33

128 Bizoní vítr, č. 3-4/1990, s.24

129 PORSCH, J. a kol. *Kmenové zřízení*, 1. vyd. Praha: Liga lesní moudrosti, 2011, s. 8

Hiawatha (*1944). Je skautem, který v dobách totality výrazně ovlivnil vývoj českého hnutí lesní moudrosti. V roce 1957 vstoupil do oddílu Jaroslava Foglara a po nuceném odchodu založil klub *Dakota*, později stál u zrodu *Neskenonu*. V létech 1976 -2004 vedl časopis pro ochranu přírody *Nika* a roku 1992 založil a vedl časopis *Wampum Neskenonu pro skauty a woodcraftery*, který byl nositelem a šřítelem junáckého ekumenismu. Je autorem knih o indiánech, o životě svých oddílů a o ochraně přírody, v současnosti je členem Ligy lesní moudrosti i Junáka - svazu skautů a skautek ČR.¹³⁰

6.1.2. Trampské hnutí

„*Tramping je jediné lidové hnutí u nás, které se komunistům nikdy nepodařilo úplně ovládnout. Trampské principy kamarádství, úcta k přírodě a vlastní písňová kultura byly dostatečně silnými pojítky a ochranou před ideologií rozvratu všech hodnot lidského života.*“ říká písničkář Jaroslav Hutka v televizním seriálu *V zajetí železné opony* v dílu s názvem *Přepadený potlach*.¹³¹ Tato slova jsou zároveň dokladem mimořádného (a možná dodnes nedoceněného) významu trampského hnutí pro udržení idejí skautingu a woodcraftu v dobách totalitních režimů.

Tramping je popisován a vnímám jako výrazný společenský fenomén, typický a charakteristický pro české a slovenské městské a průmyslové aglomerace v době po vzniku samostatného Československa. V kontextu té doby lze souhlasit s vymezením, že se jedná o neorganizované hnutí, jehož jádrem jsou převážně teenageři. V tomto spojení lze opravdu charakterizovat tramping jako hnutí (či subkulturu), která umožňuje realizovat své představy o životě a klasické touhy po romantice, dobrodružství. Je založen na vztazích přátelství a vzájemné důvěry malých skupin, na jednoduchém, srozumitelném a přírodním způsobu života, který si mohou trampové, jinak svazovaní konvencemi urbanitní společnosti, vytvářet podle svých představ.¹³²

V kontextu s tématem této diplomové práce je namístě hledat širší spojitosti a předpokládané souvislosti s E.T. Setonem. *Kronika trampingu* sepsaná roku 1940 Josefem Peterkou alias Bobem Hurikánem v kapitole nazvané „*Z historie světového skautingu, který předcházela trampingu*“ zmiňuje E.T. Setona jako jednoho z prvních hlasatelů, kteří přiměli lidstvo k užšímu přimknutí k přírodě. Následovně však představuje

¹³⁰ www.skautskestoleti.cz

¹³¹ <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10121085020-v-zajeti-zelezne-opony/408235100221023-prepadeny-potlach/>

¹³² <http://cs.wikipedia.org/wiki/Tramping>

Roberta Baden-Powella jako člověka, který částečně převzal Setonův směr a vytvořil skauting, který uchvátil celý svět.¹³³ Podstatné je, že odrostlým skautům často přestal vyhovovat pevný skautský řád. Nadále u nich však setrval jejich vztah k přírodě a romantice, proto začali o víkendech volně tábořit. V létech první světové války (kam se datují počátky trampingu) se název *tramp* ještě nepoužíval, říkalo se jim *divocí skauti*. Označení *tramp* se vžilo až později a bylo převzato z dobových překladů románů Jacka Londona (obecně se jako zdroj pro tento pojem uvádí román *The Road – Cesta*). Zajímavé svědectví, že už v dobách první republiky se trampové rekrutovali i přímo z řad woodcrafterů, lze najít v knize *Český tramping 1918-1945* autorů Waice a Kössla, která cituje vzpomínky jednoho z nestorů trampingu, spisovatele Gézi Včeličky: „...Protože však Spojené sbory junáků – skautů, badenpowellovci i halaburdovci se nám zdáli poněkud militarističtí, vstoupili jsme do organizace, jež slula Sdružení Zálesáků aneb Mládež Ernesta Thompсона Setona, kteréžto skautské sdružení sympatizovalo se socialismem a bojovalo proti jakéžto rasové nenávisti. Rozbíjejíc nesmyslné pověsti o krvežízivosti Indiánů naopak informovalo nás o jejich ujařmění. Žel, tato skautská organizace se časem rozpadla. Tak osiřelivše jsme do jiné nevstoupili. A začali jsme trampovat, nebo, jak se tehdy říkalo, stali jsme se divokými skauty.“¹³⁴

Tramping je svobodomyšlné lidové hnutí, které má své výrazné a specifické odezvy v mnoha uměleckých formách zejména v hudbě a písničkářství, v literatuře či výtvarném umění. Zasloužil se o rozvoj mnoha sportovních odvětví (např. lukostřelba, box, kanoistika, nohejbal, odbíjená). To jsou pozitiva na první pohled jasná. Z pohledu pedagogiky volného času však sehrál úlohu, která svým významem vzrostla zejména v dobách totalitních režimů. Český fenomén odehrávající se na neformálních setkáních byl mimo dosah oficiálních ideologů, měl v sobě spontánnost a čerpal energii svobody přírody, která nepodléhala zákazům ani občasným a nepřilíš úspěšným represivním zásahům státních orgánů. Vytvořilo se tak prostředí, které v době nesvobody poskytlo dočasný pomyslný azyl skautingu i woodcraftu, prostředí, kde nacházeli povzbuzení, inspiraci a oporu také mnozí vedoucí dětských oddílů působících v rámci režimem povolených organizací.

Ve svých ideálech je trampské hnutí založeno na kamarádství (*kamarád* je tradiční oslovení trampů), přirozeném humanismu, lásce a úctě k přírodě a svobodě každého člověka. Vnější

133 HURIKÁN, B. *Dějiny trampingu*, Praha: Vydavatelství a nakladatelství Novinář, 1990, s.12-13

134 WAIC, M., KÖSSL, J. *Český tramping 1918 – 1945*, Praha: společně Práh a Ruch, 1992, s. 11

atributy trampingu se v průběhu let měnily, ale jeho neformální zákony a zásady, které jsou z velké části převzaty z woodcraftu, zůstávají platné dodnes. Mnoho trampských zvyků pochází z hnutí lesní moudrosti zcela zjevně: typické je například zapalování slavnostního *potlachového ohně* ze čtyř stran nebo domovenky osad se znakem lesní moudrosti. V trampingu se se tyto zvyky rozšířily zejména po roce 1948, kdy v souvislosti zákazu skautské i woodcrafterské organizace, mnozí skauti a woodcrafteri pokračovali v neorganizované činnosti v rámci trampského hnutí a obohatili jej o mnohé zvyky, myšlenky i obřady. Tramping se odvděčil tím, že právě z jeho řad pochází většina zakladatelů současné Ligy lesní moudrosti, kteří spojili své síly se starými předválečnými woodcraftery.¹³⁵

Michael Antony - Tony vystoupil, jako zástupce současné generace trampů, na semináři ke 150. výročí narození E.T. Setona. Ve svém příspěvku mimo jiné upozornil, že z hlediska vztahu trampů k osobnosti zakladatele woodcraftu byla zcela jiná byla situace do roku 1948, než v následujících létech. V době zákazů se stal neorganizovaný tramping prostorem k šíření i praktikování myšlenek lesní moudrosti. To, že trampování je neorganizovaným hnutím mu pomohlo přežít všechny historické peripetie předešlého století. I přes mnohé pokusy o jeho likvidaci, tramping nešlo jednoduše rozpustit či zakázat. Pronásledování režimem zahnilo trampy jen do jakési částečné ilegality lesů a ve své podstatě tak podporovalo zálesáctví.¹³⁶

V době polistopadových změn došlo přirozeně k oslabení trampského hnutí. V důsledku společenských pohybů se objevilo nejen mnoho nových forem pobytu v přírodě a outdoorových aktivit, ale také myšlenkové ekvivalenty dostávají prostor v mnoha např. ekologických a společenských iniciativách. Rozvíjí se polemika o budoucnosti trampského hnutí, které někteří s nadsázkou označují za *vymírající folklór*. Současný tramping změnou politického režimu nesporně pozbyl některé atributy a ztratil na početnosti svých příznivců, ale nadále však zůstává živým hnutím s historií, která měla na woodcraft výrazný vliv.

6.1.3. Česká tábornická unie - ČTU

Jedná se o organizaci, která na základě společného zájmu volně sdružuje děti, mládež

135 RAŠKA, V.(ed.), *Ernest Thompson Seton, bibliografie, životopis, překlady*, Vyškov: Knihovna Karla Dvořáčka, 2012, s. 34

136 ANTONY, M., Vliv Setona na hnutí českého trampingu, In sborník semináře k 150.výročí narození E.T.Setona, Praha 17.11.2010, s. 38-40

a dospělé v tábornických klubech a tramských osadách, přičemž vychází z myšlenek lesní moudrosti, navazuje na tradice *České tábornické unie* z let 1968–70 a tradice historického tramského hnutí.

Už samotný znak ČTU, kterým je upravený znak woodcraftu, je zjevným odkazem na Setonův vliv a lze usuzovat, že tento byl do organizace přenesen prostřednictvím trampingu (jeden z důvodů vzniku ČTU byl poskytnout skupinám neorganizovaných trampů možnost využití určitého oficiálního právního zastřešení). ČTU nemá definován žádný společný výchovný cíl ani program. Na svých webových stránkách i ve svých stanovách zmiňuje blízkost myšlenek lesní moudrosti a uvádí, že zaměřuje svoji činnost na pobyt v přírodě. Sdružuje takové zájemce o pobyt v přírodě, kteří chtějí být jejími důvěrnými znalci, vnikat do jejích zákonů, vést ostatní k poznávání přírody a stát se jejími ochránci. Přírodou však není jen les a volnost, ale i člověk a vše krásné, co vytvořil.¹³⁷

V současné době dvě třetiny členů tvoří děti a mládež a ve své činnosti vychází dětské kluby a oddíly z metod skautingu a woodcraftu. Posláním ČTU není něco předepisovat, ale vyjádřit společné potřeby a zájmy tábornických klubů, tramských osad a samotářů. ČTU však přispívá ke vzdělávání svých vedoucích v rámci tradičních tábornických škol, víceetapového vzdělávání v odbornosti práce s dětmi a kolektivy, v problematice zdravotní prevence a první pomoci. Vyvrcholením činnosti dětských kolektivů jsou letní tábory, tradiční jsou potluchy a setkání v lesích. Unie také rozvíjí žánrovou kulturu, z čehož vyniká tradiční festival *Porta* a jeho mladší obdoba pro děti a mládež *Brána*. Součástí činnosti ČTU jsou zahraniční poznávací pobyty, expedice a další akce v oblasti kultury a sportu.¹³⁸

ČTU vznikla na půdě Československého svazu mládeže, když byla na jeho plénu v roce 1968 vyhlášena a její budoucí představitelé se od činnosti ČSM distancovali. Byla víceméně vnímána za tramskou záležitost, přestože byla některými z trampů označena za pokus o organizaci trampingu. O blízkých vztazích s woodcraftery svědčí i skutečnost, že u zrodu ČTU stál i pozdější náčelník LLM Milouš Stárek – Mahykan.¹³⁹ Když se roku 1968 po okupaci Československa začalo oddalovat vyřízení žádosti o registraci LLM, využili tito možnost působit legálně jako kluby lesní moudrosti v rámci ČTU.¹⁴⁰

137 <http://www.tabornici.cz>

138 <http://www.crdm.cz/>

139 ANTONY, M., Vliv Setona na hnutí českého trampingu, In sborník semináře k 150.výročí narození E.T.Setona, Praha 17.11.2010, s. 39

140 PORSCH, J. a kol., Kmenové zřízení, 1. vyd. Praha: Liga lesní moudrosti, 2011, s.11

Jenže již v roce 1970 byla nucena ČTU ukončit svou činnost, kterou se podařilo obnovit až v lednu 1990. Jeden z výrazných členů a mluvčí unie, známý trampský bard Wabi Ryvola složil v roce 1976 k 20. výročí své osady *Zlatý klíč* píseň a vyjádřil v ní pocity, které jej těch dvacet let táhly a provázely. Není bez zajímavosti, že ji nazval *Zvláštní znamení woodcraft*.

ČTU je kolektivním členem České rady dětí a mládeže

6.1.4. Další organizace

Seton nebyl nikdy proti tomu, aby z jeho výchovných metod čerpaly i další organizace a hnutí. Dělo se tak po celém světě a nešlo by tomu ani nijak zabránit. Jenom litoval, že tyto organizace nepřebíraly všechno, jak by bývalo jeho přáním.¹⁴¹

Lze říci, že na území Československa Seton v různé míře něčím ovlivnil činnost všech významnějších československých organizací skautského, tábornického a woodcrafterského charakteru. Za naše československé specifikum lze považovat situaci, která nastala v éře komunismu, kdy nebylo oficiálně možné pracovat podle výchovných programů skautingu a woodcraftu. Vedoucí, který chtěli pracovat nadále (zde je namístě dodat, že zdaleka ne všichni, kdo „*chtěli*“ také „*mohli*“) se zapojili skrytě do činnosti pod hlavičkou organizací ČSTV, Svazarmu nebo i Pionýra (tehdy PO SSM). Na Fakultě sportovních studií MU Brno se Lukáš Gabriel ve své diplomové práci věnoval analýze činnosti organizací zabývajících se pobytem v přírodě. Přináší zajímavé teze k této době. Uvádí, že v praxi těchto většinou antikomunisticky laděných vedoucích došlo k syntéze pojetí woodcraftu E. T. Setona a M. Seiferta s pojetím skautingu R. Baden-Powella a A.B. Svojsíka. V závislosti na kreativitě jednotlivých vedoucích a velmi relativní svobodě socialistického Československa se tak pojetí lišilo oddíl od oddílu, modifikovalo se a přežívalo až do revoluce 1989. Mnozí vedoucí té doby přiznávají, že vedle záliby práce s dětmi, jim byl důležitým motivačním prvkem k vedení oddílu také lehce diverzní podtext.¹⁴²

Po roce 1989 došlo vesměs k odchodu těchto oddílů do obnovujících se tradičních organizací. Jako pamětník a na základě osobní zkušeností, bych chtěl zmínit, že si vážím i těch poctivých vedoucích, kteří zůstali pracovat v organizaci **Pionýr**. Tato se v době

141 KOŽÍŠEK, F., Smysl woodcraftu – osobní reflexe po 20 letech, In sborník semináře k 150.výročí narození E.T.Setona, Praha 17.11.2010, s. 30

142 GABRIEL, L., Analýza činnosti organizací zabývajících se pobytem v přírodě, Brno: Masarykova universita, Fakulta sportovních studií, 2006, diplomová práce, s.41-42

společenských změn dokázala (často za nepříznivého a mnohdy ideologicky zkreslovaného pohledu) úspěšně transformovat v demokratické, dobrovolné, samostatné a nezávislé sdružení dětí, mládeže a dospělých. Proklamuje, že v současnosti vede své členy k aktivnímu občanství a kladným morálním hodnotám a hlásí se k *Úmluvě o právech dítěte* a k zásadám *Listiny práv a svobod*.¹⁴³ Transformace organizace probíhala odlišně dle místních specifik. Z pohledu syntézy metod a zejména vlivu Setona je zajímavé uskupení **Pionýrských tábornických oddílů** (PTO) v Brně a okolí. Vliv woodcraftu lze tušit už ze znaku sdružení (modifikovaný znak lesní moudrosti s ohništěm uvnitř štítu) i z některých specifik činnosti např. každoroční *Setonův závod* (letos 23.ročník) nebo i v samotném názvu jednoho z oddílů *27. PTO Lesní moudrost*.¹⁴⁴

Ve zmiňovaném kontextu proběhlé syntézy výchovných programů bych zmínil i opačný pól, kdy dle mého názoru, nedochází k naplňování Setonových idejí, ale spíše k nepochopení jeho myšlenek. Mám na mysli organizaci **Zálesák – svaz pro pobyt v přírodě**. V době normalizace její příznivci sdružení kolem zakladatele Rostislava Zabloudila pracovali pod organizací brněnského Svazarmu jako jeho složka *Branný pobyt v přírodě*. Už tento název dává tušit jeho militantně zaměřený program. V roce 1990 vytváří samostatnou organizaci *Zálesák – svaz pro pobyt v přírodě*. Pojetí jeho *výchovně – výcvikového programu* je však v kontrastu se zvoleným znakem svazu. Tímto je Setonův znak lesní moudrosti, jen mírně modifikovaný, kdy původně modrá barva rohů (původně symbolizující modrou oblohu) je nahrazena černou. Ve svých materiálech pak zdůrazňují, že sdružení je orientované spíše moderně a civilně, takže romantika indiánských symbolů je nahrazena moderními. Tzv. *technické zaměření pobytu v přírodě* vyjadřuje *výcviková část*, která má rozvíjet především *organizační, poznávací, zeměpisné, zdravotnické, tábornické, přesunové, branné a tělovýchovné schopnosti a dovednosti*.¹⁴⁵ Při relativně podrobném teoretickém i praktickém seznámení s činností této organizace jsem nenašel (kromě znaku) žádné spojitosti s naplňováním woodcrafterských myšlenek.

6.2. Překladatelé a pokračovatelé díla E.T. Setona

Je mnoho lidí, kteří se zasloužili překladatelskou činností o zprostředkování Setonova literárního a pedagogického díla do českého prostředí. **Čeština byla jedním z prvních jazyků, do kterého byly Setonovy knihy a povídky překládány a z hlediska celkového**

143 <http://www.crdm.cz/>

144 <http://pto.pionyr.cz/>

145 <http://www.1strediskozalesak.cz/>

počtu titulů je jazykem zcela jistě nejčetnějším.¹⁴⁶ Pokusím se představit některé z výrazných osobností, které výchovný a pedagogický program woodcraftu specifickým způsobem popularizovali a rozšířili. Při úvahách o jejich výběru, jsem zvážil jejich význam při současné snaze vybrat zástupce jednotlivých dějinných etap. Má subjektivní volba zástupců období počínaje rokem 1967 po současnost nebyla jednoznačnou volbou. Osobností, které by si zde zasloužily připomenutí, je daleko více než dovoluje rozsah této práce. Kromě civilních jmen uvádím také jejich přezdívky či tzv. *lesní jména*. Užívání přezdívek je běžné ve skautingu i trampingu. Obvykle odvozena od osobní vlastnosti, záliby, příhody atd. Ve woodcrafterském společenství je změna jména jedním z měřítek osobního růstu, přijetí *lesního jména* patří mezi nejstarší tradice a její původ lze najít u indiánů. Indiáni měnili své jméno i několikrát za život, obzvláště při mimořádných skutečích, kterými se proslavili.¹⁴⁷

6.2.1. Miloš Seifert - Woowotanna

(8. 1.1887, Sušice – 3.12.1941, Bechyně)

pedagog, přírodovědec, překladatel a zakladatel československého woodcrafterského hnutí

Již roku 1911 se jako gymnazijní učitel přírodovědy v Berouně pokoušel organizovat *Kroužek přátel přírody*. V té době přicházela do pedagogických kruhů vlna zájmu o anglické skautské hnutí a Seifert dostal příležitost stát u zrodu skautské družiny na berounském gymnáziu. Pacifisticky zaměřenému Seifertovi však více než zakladatel skautingu voják Robert Baden-Powell imponoval spisovatel, malíř a přírodovědec Seton. Navázal s ním v první polovině roku 1913 písemný kontakt a obratem od něj obdržel poslední vydání *The Birch Bark Roll*. Toho léta podle něj začíná pracovat berounský kmen *Děti živěny*. Takto vznikla první woodcrafterská organizace u nás, která pracovala striktně v duchu idejí E. T. Setona a v počátku hledala pro svou náplň staroslovanské motivy.¹⁴⁸

Seifert je označován za zakladatele českého woodcraftu. K tomuto uvádí Libor Pecha: „U Seiferta jde o zakladatelství ve smyslu národním, českém a slovenském, tedy o tlumočení amerického vzoru Setonova, ale ne s pasivním kopírováním, nýbrž s plnou tvůrčí vervou nadšeného procítění, promyšlení a s plným porozuměním, posunutím

146 KOŽÍŠEK, F., Česká knižní bibliografie Ernesta Thompsona Setona, 1. vyd. Praha: LLM, 1990, s.5

147 KONEČNÁ, H. *Tvoření přezdívek a hypokoristik ve Woodcraftu*, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, Ústav jazyka českého, 2009, s. 23-24

148 PORSCH, J. a kol., *Kmenové zřízení*, 1. vyd. Praha: Liga lesní moudrosti, 2011, s. 11

*do roviny evropské, české a mravně vypjaté.*¹⁴⁹

Pod Seifertovým vedením se toto sdružení čile rozvíjelo a zpočátku spolupracovalo se Svojsíkovým *Junákem – českým skautem*. Postupem času se však začaly objevovat názorové rozdíly, především zásluhou neústupnosti Svojsíka a Seiferta, dvou hlavních propagátorů organizovaného pobytu v přírodě u nás. Oba svůj směr brali vážně a bezvýhradně. Od svého odchodu ze Svazu skautů v roce 1919 patřil Seifert k jeho nejvýraznějším kritikům, kdy mu vytýkal především militarismus, vojenský výcvik a klerikalismus.

Z pohledu sociální pedagogiky jsou zajímavé jeho výhrady, že skauting se stává hnutím pouze pro bohaté. Seifert se stavěl se proti nošení krojů, které považoval jen za obraz anglického stylu života: kroj, praporečky, odznaky, salutování. Doslova říká: „*Bez kroje je možno být tisíckrát lepším skautem než s krojem a vyšňořen medailemi jako veterán.*“¹⁵⁰

Důležitější ovšem je, že vedle této kritiky věnoval mimořádné úsilí rozšiřování woodcrafterských myšlenek v cílené snaze o založení jednotné woodcrafterské organizace. Tento cíl naplnil roku 1922, kdy opravdu došlo k založení organizace s názvem *Zálesácká liga československá*. Tato byla Setonem oficiálně uznána (stala se tak první v pevninské Evropě) a byla mezinárodně spojena s *The woodcraft league of America*. Tato organizace prožívala vývoj plný zvrátů (viz. kapitola 4.1. Historie Ligy lesní moudrosti v ČR), několikrát se rozštěpila a změnila název a jedním z důvodů tohoto vývoje byla zřejmě skutečnost, že Seifert neměl přílišné organizátorské schopnosti, chyběla mu schopnost systematické administrativní práce a diplomacie při jednáních. Na jaře 1931 se vzdal náčelnictví Ligy lesní moudrosti.¹⁵¹

Jeho vztah k Setonovi lze charakterizovat vztahem mistra a žáka, vztahem nevídané oddanosti, ale ne slepé. Dokázal Setona tvrdě hájit, ale neváhal ho ani kritizovat, když bylo něco v rozporu s jeho svědomím. Např.: „*Říkal, že by mohl na Setonovu základní příručku *The Book of Woodcraft* přísahat, jen kdyby v ní nebyly návody na vycpávání zvířat.*“¹⁵² Se Setonem udržoval od roku 1921 písemný kontakt a roku 1936 došlo i na jejich osobní setkání.

Seifert je uváděn jako překladatel Setonových knih. Toto označení, s výjimkou povídek

149 PECHA, L., Woodcraft, Lesní moudrost a lesní bratrstvo, Olomouc: Votobia, 1999, s. 32

150 KOŽÍŠEK, F., Nejsnílkovatější snílek, Gymnasion, březen 2010

151 PECHA, L., Woodcraft, Lesní moudrost a lesní bratrstvo, Olomouc: Votobia, 1999, s. 32 - 50

152 KOŽÍŠEK, F., Nejsnílkovatější snílek, Gymnasion, březen 2010

o zvířatech, je však nepřesné. Jeho překlady woodcrafterské literatury se od originálu často liší. Seifert doplňuje text svými myšlenkami, něco vynechává, něco upravuje – nelze rozlišit, co je překladem a co je takto upraveno. Zřejmě nejzásadnějším dílem Seiferta je kniha *Přírodou a životem k čistému lidství*.¹⁵³ Jedná se v převažující části o autorské dílo s použitím citací ze Setonovi *The Book of Woodcraft*. Ve své výchovné koncepci považuje za jeden ze základních pilířů sociální a vychovatelskou péči o mládež. Setonův výchovný program přetlumočil a tvůrčím způsobem upravil na české podmínky a hlavně ho posunul do nové roviny. Byl zaníceným ochráncem přírody a šíření ochrannářských myšlenek prosazoval nejen ve woodcraftu, ale i prostřednictvím časopisu *Krása našeho domova*.¹⁵⁴

Průkopník woodcrafterské myšlenky v naší zemi byl kontroverzní postavou, během svého života často a v mnohém nepochopenou. Na konci života opomíjený, nemocen a opuštěný zemřel na mozkový nádor během 2. světové války roku 1941. **Až o mnoho let později si řada woodcrafterů uvědomila, jaké dílo jím bylo vytvořeno.**

6.2.2. Jaroslav Foglar - Jestřáb

(6.7.1907, Praha – 23.1.1999, Praha)

spisovatel, redaktor a skautský vůdce

Zřejmě nejčtenější a i přes zákazy v dobách totalitních režimů nejvydávanější český spisovatel spisovatel literatury pro mládež se do woodcrafterského hnutí zřejmě nikdy přímo nezapojil. Rovněž nepřeložil žádnou ze Setonových knih. Přesto se domnívám, že jeho výchovného působení, které je cíleně zaměřeno na chlapce staršího školního věku, ovlivnilo i vývoj českého hnutí lesní moudrosti. Nebudu se na tomto místě obecně zabývat tvorbou a významem Foglara. Omezím se pouze na několik postřehů k názoru, že jedním z inspiračních zdrojů pro Foglarovu literární i pedagogickou činnost bylo právě dílo E. T. Setona. Lze se usoudit, že to bylo ovlivněno i faktem, že Foglar byl skaut, tedy členem organizace jejíž české pojetí bylo Setonem výrazně ovlivněno. Jisté pak je, že Foglar jeho knihy znal a obdivně o Setonovi mluvil.

Měl jsem to štěstí, že jsem se s Jaroslavem Foglarem na sklonku jeho života několikrát setkal. Dobře si pamatuji, jak na dnes již legendárních besedách,¹⁵⁵ které proběhly roku 1986 v Brně, barvitě vyprávěl mj. také o osobním setkání se Setonem. Vyprávěl o tom,

153 SEIFERT, M., *Přírodou a životem k čistému lidství*, příručka českých Junáků, Praha: Dědictví Komenského, 1920

154 JEHLIČKA, P., *Ve stopách severoamerických Indiánů: Kořeny českého environmentalismu ve woodcraftu*, In sborník semináře k 150. výročí narození E.T. Setona, Praha 17.11.2010, s. 25

155 Besedy organizoval Český svaz ochránců přírody, 24. základní organizace v Brně a k druhé besedě uspořádané dne 29. září 1986 byl vydán (povoleno jako účelová publikace) i unikátní sborník *Píseň úplňku*.

že se americkému spisovateli během návštěvy Prahy roku 1936 natolik líbila jejich oddílová klubovna na vyřazeném nákladním parniku, že učinil výjimku v neposkytování autogramů a podepsal se do kroniky jeho *pražské Dvojky*.¹⁵⁶

V psaných vzpomínkách Foglar však nějaká konkrétní vyjádření o vztahu k Setonovi nezmiňuje. Také v autobiografické knize *Život v poklusu*, kde návštěvu Setona na lodi zařazuje mezi významné okamžiky, se do osobnějšího objasnění významu se nepustil.¹⁵⁷

Foglarova literární tvorba najdeme však nabízí přímé důkazy o inspiraci a souznění se tvorbou Setonovou. Blízký mu byl zejména důraz na poznávání krás přírody, kouzla táboření, objevování malebnosti ve všem kolem nás i dokonalý lidský ideál indiána.

Podobnost můžeme zaznamenat v koncepci jeho knih. Foglar stejně jako Seton nepíše příručky a encyklopedie, ale využívá románové podoby, která je v knižním zpracování doplněna celou řadou instruktážních a ilustrativních obrázků. Toto je typické např. pro *Kroniku Ztracené stopy*, kde lze nalézt ilustrativní obrázky ze života indiánů i označení indiánských měsíců¹⁵⁸, které je převzato ze *Knihy lesní moudrosti*.¹⁵⁹

Výraznou inspiraci knihou *Dva divoši* je možné zaznamenat ve Foglarově zřejmě nejslavnějším díle *Hoši od Bobří řeky*. Setonova kniha u nás poprvé vyšla v roce 1925 a zanedlouho se pustil Foglar do psaní *Hochů od Bobří řeky*. V obou příbězích najdeme *Bobří řeku*, důležitou roli zde hraje legenda o ušlechtilých indiánech, kteří jsou u Foglara učiteli bílého chlapce Roye, u Setona Yana a Sama, shodně se objevují zkoušky a za jejich splnění odměna (u Setona *orlí péra* u Foglara *bobříci*). Také Foglar román doplnil o perokresby podobné stylu Setona.¹⁶⁰ Objevila se i kritika, že Foglar to vše od Setona vlastně opsal. Na jeho obhajobu napsal Miloš Zapletal: „*Nepopírám, že ze Setonova románu čerpal hlavní inspiraci, ale dokázal stejné motivy mistrovsky upravit pro naše prostředí.*“¹⁶¹

Také další paralelu můžeme najít ve Foglarově knize *Hoši od Bobří řeky*. Vznik prvního woodcrafterského kmene Seton popisuje, jako reakci na vandalství místních hochů na majetku jeho farmy. Uvědomil si, že to nejsou žádní rození zločinci a namísto,

156 Pražská Dvojka (později nazývaná i jako *Hoši od Bobří řeky*) je nejdéle nepřetržitě pracující dětský oddíl v Česku. Foglar stál v jeho čele celých šedesát let (1927 -1987). Historie oddílu sahá až k roku 1913, v letošním roce tedy oslaví tento náš nejslavnější skautský oddíl sté výročí.

157 FOGLAR, J., *Život v poklusu*, 1. vyd. Silůvky: TJ Sokol Silůvky, 1989, s. 108

158 FOGLAR, J., *Kronika Ztracené stopy*, 2. vyd. Praha: Naše vojsko, 1970, s. 203-204

159 SETON, E.T., *Knihy lesní moudrosti*. 1.vyd. Praha: Olympia, 1970, s.75-76

160 FOGLAR, J., *Život v poklusu*, 1. vyd. Silůvky: TJ Sokol Silůvky, 1989, s. 77

161 ZAPLETAL, M., *Záhady a tajemství Jaroslava Foglara*, Praha: Euromedia Group k.s. 2007, s. 48

aby zvolil nějakou represí, se jim začal věnovat. Rozvíjí tak myšlenku, že když jim nenabídne dobrodružství nikdo z dospělých, najdou si je sami. Stejně tak Foglarův hrdina Rikitan zaujme hochy rváče spoustou neznámých her a novými dobrodružstvími. Z pohledu sociální pedagogiky (a s trochou nadsázky) v tomto postupu lze vidět princip formy terénní sociální práce *streetwork*, která spočívá ve vyhledávání a v navázání kontaktu s mladými lidmi, kteří jsou stylem svého života a zejména volného času ohroženi negativními jevy.

Foglar, který za svého života zažil mnoho křivd, je v současnosti právem označován za velikána české literatury pro mládež. Dovolím si však poznámku, že je stále opomíjen z pohledu odborné veřejnosti pedagogické. Na rozdíl např. od jiného spisovatele a skautského vůdce, pedagoga Eduarda Štorcha (představitele reformního pedagogického hnutí 20. let), jsem během studia sociální pedagogiky nezaznamenal ve studijních materiálech o Foglarovi jedinou zmínku. Přitom Foglar v době, kdy v českých zemích byl pojem sociální pedagogika ještě neznámý, vymyslel a realizoval originální metodu výchovného působení na děti formou sdružování do neformálních skupinek tzv. *čtenářských klubů Mladého hlasatele*. Myšlenka se zrodila roku 1937. Program byl nepochybně inspirován činností skautských družin, ale nikdy součástí junácké organizace nebyl. **Foglar dokázal mistrně využívat vhodné a citlivé formy (např. využití kresleného seriálu *Rychlé šípy* – fiktivní a nejslavnější čtenářský klub) a dokázal tak pozitivně ovlivňovat výchovu téměř neuvěřitelný počet 100.000 dětí. Tato skutečnost je zřejmě světově pedagogicky unikátní.** Je přitom možné, že počet dětí byl ještě větší. Toto číslo vychází z údaje, že ve chvíli, kdy bylo vydávání Mladého hlasatele okupačními úřady zastaveno, bylo registrováno 24.600 klubů (odhad počtu dětí vychází z toho, že počet členů klubu měl být nejméně 4).¹⁶²

Foglar, který děti (psal sice téměř výhradně o chlapcích, ale jeho knihy četla mnohá děvčata) vychovával k morálnímu a altruistickému chování a Setona je v mnohém. Nejvíce zřetelná je metoda působení přes média prostřednictvím knih a časopisů. Zároveň však můžeme pozorovat mnohé rozdíly. Foglar neřeší čas dospívání, jeho oddíl dospívající jinoch opouští a odchází do reality běžného života. Pro Setona je důležitá kontinuita lidského vývoje a jeho cílem je výchova k nezávislosti a samostatnosti, minimum jeho zkoušek (*činů*) a odborností (*mistrovství*) je věnováno kolektivním činnostem.

Z pohledu hnutí lesní moudrosti má či může mít význam skutečnost, že Foglar nabízí program

162 ZAPLETAL, M., *Záhady a tajemství Jaroslava Foglara*, Praha: Euromedia Group k.s. 2007, s. 54

jen dětem školního věku také určité pozitivum. Jedinec či celá parta děti ovlivněná „světem foglarovek“ v době dospívání hledá nové podněty. **Foglaring se tedy stává určitou přípravkou pro pokračování a rozvíjení zájmových volnočasových činností a aktivit. Takovou alternativou může být právě woodcraft**, samozřejmě vedle celé škály dalších alternativ (namátkou vzpomenu např. speleologii, horolezectví, ekologické a ochranné aktivity, cestování, outdoorové sporty apod.). Tuhle úvahu mohu podpořit svou osobní zkušeností. Zjednodušeně řečeno: „přes Foglara jsem poznal Setona“.

6.2.3. Miloš Zapletal - Zet

(13.1.1930, Prostějov)

spisovatel, pedagog, skaut, překladatel, editor a sběratel

Miloš Zapletal bývá často označován za pokračovatele Jaroslava Foglara. Vystudoval tělesnou výchovu na Pedagogické fakultě University Karlovy a se skautováním spojil svůj život na Pardubicku, kde vedl vodácký oddíl. Skautingu zůstává pak věrný celý svůj život.¹⁶³ Rozsah a záběr jeho literární tvorby je však mnohem širší a zdaleka se netýká pouze beletrie. Obdobně jako jiní skautští spisovatelé nemohl po celou svou tvůrčí éru psát pouze literaturu pro skauty - to by nemohl psát vůbec. V dobách totality se tedy věnoval práci pro všechny vedoucí a lidi, co se chtěli věnovat práci s dětmi a mládeží. V dobách husákovy éry se například zapojil do jednoho z nejzajímavějších projektů. *Lipnická prázdninová škola* v pojetí současné teorie zážitkové pedagogiky předběhla svou dobu. Editorsky sestavil její odkaz *Zlatý fond her*, pokladnici, ze které se dodnes čerpá inspirace především pro skupinu mládeže od 16-ti let výše. Jako malou poznámku k Setonově stopě i v tomto projektu uvádím, že seznam her obsahuje například i hru s názvem *Strasti Rolfa zálesáka*.¹⁶⁴

Miloši Zapletalovi, zapálenému skautovi, učarovaly knihy E.T. Setona tak, že ovlivnily jeho vlastní autorskou tvorbu a vedly k zájmu podílet se na jejich šíření i jako překladatel. *Dva divochy* a *Rolfa Zálesáka* znal už od dětství, v době svého vysokoškolského studia na začátku padesátých let, se mu při jeho častých návštěvách antikvariátů, podařilo získat většinu svazků woodcrafterské knihovny *Walden*. V té vycházely, během dvacátých a třicátých let, především Setonovi spisy. Po druhé světové válce vyšly u nás pouze čtyři tituly knížek od Setona, což v polovině šedesátých let vedlo Zapletala k návrhu k nové

163 JIRÁSEK, I.(ed), ZET Miloš Zapletal, Pět životů, 1.vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010, s.35

164 ZAPLETAL, M. a kol., Zlatý fond her, 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1990, s. 188-189

edici. Na toto období vzpomíná: „Zdála se mi k tomu příhodná doba, jednak trochu polevilo tažení proti skautům, ale hlavně se nám dostalo do ruky ruské vydání Setonových knih. To byl argument, který na české komunisty platil (i když ne vždycky).“¹⁶⁵

Rozhodl se, že se pokusí o nové překlady některých Setonových knih. K tomu ale potřeboval originály. Vyhledal překladatele Nekovaříka, který mu odprodal asi patnáct anglických originálů. Zapletal se tak stal majitelem největší sbírky anglických setonovek u nás. Vedení nakladatelství Olympia projevilo zájem a v období *Pražského jara 1968* vyšel první z deseti plánovaných svazků Setonova díla. Kniha *Stopy v divočině* vyšla v nákladu 60.000 výtisků, který se brzy rozprodal. Po vydání dalších čtyř knih však přišla doba normalizace, po které Seton na dlouhá léta nemohl vycházet. Pro woodcraftery zásadní dílo *Knihu lesní moudrosti* se podařilo vydat opravdu na poslední chvíli. **Vyšla měsíc po třetí likvidaci skautské organizace v roce 1970 a na dalších dvacet let výrazně ovlivnila program a specifiku českého tábornictví a pobytu v přírodě.**¹⁶⁶

Význam pedagogické a sběratelské práce Miloše Zapletala dalece přesahuje cílové skupiny mládeže školního věku a specifika skautingu, woodcraftu a tábornictví. V rozsáhlém literárním díle, kde vedle beletrie a překladů je autorem především naučné prózy, k níž shromažďoval materiály neúnavným studiem literatury z celého světa, které doplňoval dlouholetými zkušenostmi pedagoga.¹⁶⁷ Z pohledu významu je nutno připomenout, že v několika směrech tento přesáhl hranice České republiky, například jeho *Encyklopedie her* vyšla také v němčině, japonštině, rumunštině a estonštině.

Zapletal se zřejmě nikdy se nepokládal za woodcraftera. Přesto se, zejména svou zásluhou o vydání *Knihy lesní moudrosti*, výrazně zapsal do historie českého hnutí lesní moudrosti. Tato zásluha, stejně jako mnoho jiných, zůstává v kontrastu s jeho obrovskou skromností a životem v dobrovolném skrytu stranou pozornosti.

6.2.4. Martin Kupka – Logan

(28.2.1958, Praha)

pedagog, překladatel, woodcrafter a ekolog

„Řekl mi svými stopami mnoho, co jsem doposud nevěděl, ale mrzelo mě jedno: nikdy jsem

165 JIRÁSEK, I.(ed), ZET Miloš Zapletal, Pět životů, 1.vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010, s.190

166 JIRÁSEK, I.(ed), ZET Miloš Zapletal, Pět životů, 1.vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010, s.191

167 RAŠKA, V., Miloš Zapletal, personální bibliografie neperiodických publikací, 2.vyd. Vyškov: Knihovna Karla Dvořáčka, 2012, s.

ho na vlastní oči nespatriil, nikdy jsem ho nedohonil. Jeho stopy mi řekli, že je příliš daleko přede mnou. Jmenoval se totiž Ernest Thompson Seton.“¹⁶⁸ Tohle vyznání Martin Kupka napsal, když mu bylo 15 let. V té době byl člen *Klubu Černých Vlků*, ve kterém ilegálně navázali na svou činnost bývalí členové zakázaného Junáka. V Junáku prožil dva roky a v roce 1970 ještě stihl složit junácký slib, ale tenhle klub se již orientoval na woodcraft. „*Stalo se tak díky staršímu klukovi, který nás vedl. Ten si dokázal najít knihy a materiály o woodcraftu a také navázal kontakty s generací předválečných woodcrafterů*“, vzpomíná Logan na své woodcrafterské začátky. Klub se později přejmenoval na *Tecumthu*, která ve stejném složení existovala do roku 1972. Na své další cestě ve *Sboru Stopařů TISU - svazu pro ochranu přírody a krajiny* potkal dva zájemce o woodcraft a s nimi založil ilegální kmen lesní moudrosti *Mawaden*. Kmen víceméně existoval až do sametové revoluce. Podle jeho slov se v programu kmene snoubil již plnokrevný a nefalšovaný woodcraft s dobrovolnou ochranou přírody. „*Na konci sedmdesátých let a v létech osmdesátých se v celých Čechách a na Moravě setkávali nejrůznější lidé a různorodé skupiny, vzájemně se obohacovali zkušenostmi a inspirací, a to navzdory husákovské normalizaci. Bylo to neobyčejně vzrušující, protože to bylo proti režimu a bylo to naplněno nádhernými ideály a zároveň potlačovanou touhou*.“¹⁶⁹

V roce 1982 získal od jednoho z předválečných woodcrafterů Vladimíra Kysilky-Losa fotokopii originálu knihy *Poselství rudého muže*. Překládal ji během vojenské služby v letech 1983-84 a o její vydání samizdatem (v několika málo výtiscích) se v roce 1985 postaral Wanblitanka, náčelník *Bílého Wampumu* (po převratu ji vydalo v roce 1992 nakladatelství *Rout*). Po zkušenostech s vedením dětského kmene *Sinawa* (1980-1985, Kunratice) založil kmen *Lenapa* jako *Stanici mladých přírodovědců při JZD Orion Davle*. V roce 1989 spolu s Wanblitankou a Biminijim členem ilegálního přípravného výboru, který měl za cíl ilegálně obnovit Ligu lesní moudrosti.

Na tuto dobu vzpomíná: „*Ligu jsem obnovil s Wanblitankou - Danielem Hoffmannem a s Biminijim - Františkem Kožíškem díky nezdolné touze mít ve vlastní zemi Setonovu organizaci woodcraftu. Seminář na Albertově na jaře 1990 měl být původně ilegálním shromážděním, pod rouškou literárního semináře ke 130. výročí Setonova narození, na kterém jsme chtěli sondovat ochotu spřízněných duší tajně obnovit ligu. Díky Listopadu 1989 se ze semináře stala valná hromada k obnovení ligy. Jelikož bylo organizované*

168 Odkaz Černého vlka, sborník referátů ze semináře ke 150.výročí narození E. T. Setona, Praha 17.11.2010, Praha: Sdružení Avalon, 2010, s. 42

169 Osobní korespondence autora DP s Martinem Kupkou, 2013

fungování hnutí přetrženo po dlouhých 42 let a z předválečných woodcrafterů zbyla jen hrstka těch, kteří byli schopni aktivní práce, byli jsme to logicky mi tři, kdo zvedl vlajku woodcraftu ze země a nesl ji dál. V ilegalitě vzniklo mnoho kmenů a rodů, působilo tu mnoho jednotlivců a volných skupin. A každý měl jinou představu jak by měla organizace LLM vypadat. Čekal nás nelehký úkol tyto proudy sjednotit. Ta skutečnost si vzala svoji daň. Díky velkým rozporům a bohužel i osobním invektivám z LLM záhy po obnovení odešel Biminiji a v roce 1994 i Wanblitanka. Nicméně liga se rozjela. Protože jsme se rozhodli začít úplně od začátku, tak LLM od první chvíle své obnovené existence důsledně kopírovala Setonovu předlohu, jak ji představil v roce 1902. Z tohoto důvodu v ní velmi rychle získala navrch indiánská motivace a bohužel slabé pokusy na založení větve pravěkých a také zálesáckých woodcrafterů záhy vzaly za své.“¹⁷⁰

Kupka byl zvolen prvním náčelníkem obnovené LLM, tuto funkci zastával do roku 1995. Jako činovník pro zahraniční styky byl členem náčelnictva do roku 1997 a organizoval několik mezinárodních woodcrafterských setkání. Je namístě také zmínit překlad Andersonova životopisu E.T.Setona. Kniha *The Chief – Ernest Thompson Seton and the Changing West* ke Kupkovi doputovala už v roce 1986 (tedy v roce jejího prvního vydání). Po revoluci zcela změnil profesi (ze zemědělského inženýra se stal učitelem angličtiny) a členové LLM se začali zajímat o překlad této knihy, neboť se o ní opakovaně zmiňoval. Knihu ve volném čase překládal přibližně rok, musel dojednat souhlas k jejímu vydání a najít českého vydavatele. Bylo zřejmé, že nebude atraktivním titulem pro dnešní přesycený knižní trh. Naštěstí se toho zhostil zhostil Václav Vávra, jeho kamarád a člen LLM a kniha vyšla v březnu 2012.¹⁷¹

Vedle činnosti v hnutí lesní moudrosti se v posledních letech Kupka angažuje v *České společnosti ornitologické* a v české pobočce *Greenpeace*, kde působil 7 roků ve funkci předsedy představenstva.

6.3. Indiáni v Čechách a Slovensku

6.3.1. Specifika pohledu na indiány

„Pro přijetí Setonova výchovného programu vycházejícího z idealizované postavy indiána byli v české společnosti počátkem 20. století vhodné podmínky. Glorifikaci

170 Osobní korespondence autora DP s Martinem Kupkou, 2013

171 Osobní korespondence autora DP s Martinem Kupkou, 2013

severoamerických indiánů a solidaritu s nimi lze v české společnosti vystopovat zhruba od poloviny 19.století,“ uvádí ve svém příspěvku na semináři ke 150.výročí E.T. Setona Petr Jehlička z Katedry geografie, *The Open University* ve Velké Británii.¹⁷² A nezbývá než souhlasit. V úplném počátku se o původních obyvatelích Ameriky lidé v zemích Koruny české dozvěděli stejně tak, jako v ostatní celé kulturní střední a západní Evropě. A to prostřednictvím latinských spisů a cestopisných zpráv krátce po *“objevení Nového světa”* Kryštofem Kolumbem. Po dalších přibližně 350 let se o původních obyvatelích Ameriky mluvilo jako o nekulturních divoších a pohanech, kterým je nutné ukázat jediného křesťanského boha a jedinou opravdovou civilizaci. V duchu prastarého práva silnějšího se tato vize i naplňovala.¹⁷³

Jenže pak se objevil J.V. Sládek a po svém dvouletém pobytu v Americe překládá roku 1872 Longfellowu *Píseň o Hiawatě*, píše několik pojednání v novinových člancích o utrpení indiánů a roku 1909 pak své dílo ještě přepracovává. Jeho básně a fejetony na indiánské motivy *Nad hrobem indiánským* pak vyšly spolu s cyklem *Živly* Mikoláše Alše. Také Antonín Dvořák se pro své *Largo z Novosvětské* inspiroval četbou *Písně o Hiawathovi*.¹⁷⁴

Ale nepodleháme úvahám, že pouze působení klasiků českého uměleckého světa, mělo rozhodující vliv na utváření specificky českého fenoménu pojmu „*indián*“. Kniha J.F. Coopera *Poslední Mohykán* byla do češtiny přeložena již v roce 1852. Právě ta se stala inspirací M. Alšovi nejprve dětským hrám na indiány a v dospělosti k umělecké tvorbě. V roce 1988 vyšel první překlad knihy Karla Maye. Jeho dobrodružné knihy odehrávající se na *Divokém západě* napsané v duchu žánru „*vznešeného rudého muže*“ se staly v českém prostředí nesmírně populární po celé další století. K tomu samozřejmě výrazně přispělo i zpracování filmové série „*indiánek*“ na motivy jeho knih.¹⁷⁵

Nemalý vliv jistě měly knihy E.T. Setona, ale ještě výrazněji a silněji ovlivnili populaci v tehdejším Československu hrdinové naivních filmů s herci Piere Bricem a Gojko Mitičem. Hra na indiány se u nás stala snad nejrozšířenější klukovskou zábavou. Indián v ní představuje ušlechtilého, vysoce morálního a příkladného protivníka opilého a negramotného vojáka, případně kovboje. Takto zkreslené schématické pojetí se vcelku

172 JEHLIČKA, P. *Ve stopách severoamerických Indiánů: Kořeny českého environmentalismu ve woodcraftu*, In sborník semináře k 150.výročí narození E.T.Setona, Praha 17.11.2010, s. 24

173 <http://www.indiancorral.cz/>

174 PECHA, L. *Woodcraft, Lesní moudrost a lesní bratrstvo*, Olomouc: Votobia, 1999, s. 260-261

175 JEHLIČKA, P. *Ve stopách severoamerických Indiánů: Kořeny českého environmentalismu ve woodcraftu*, In sborník semináře k 150.výročí narození E.T.Setona, Praha 17.11.2010, s. 24-25

pochopitelně časem promítlo do vnímání několika generací. Teprve později se vážnějšímu zájemci zásluhou populárních knih amerikanistů Miloslava Stingla, Václava Šolce a Mnislava Zeleného dostalo i reálnějších představ.

Z hlediska geografické polohy naší země je pozoruhodná i dlouhá tradice táboření v indiánském týpí. Poprvé ho Miloš Seifert na našem území postavil už roku 1913 na louce nedaleko Příbrami.¹⁷⁶

V návaznosti na výše uvedené shrnutí širokého spektra vlivů, není už záhadou, proč se napodobování života indiánů setkalo v Československu s takovým ohlasem.

6.3.2. Euroindiáni

„Myslím, že budete raději dělati to, co má vztah k vašim horám a divokému životu, než to, co je vlastní Americe. Nám, jak vidíte, je primitivní indián vzorem prostého života v přírodě. Přirozeně nemůže býti pro vás tím, čím je nám. Předpokládám tudíž, že studujete a obnovujete prosté způsoby svých nejprimitivnějších předků a předchůdců.“ To je citace z dopisu E.T. Setona do Čech, který byl zveřejněn v časopise Vatra.¹⁷⁷ V tomto se však mýlil. Někdy se paradoxně zdá, že mnohé události indiánské historie jsou u nás ve větší obecné známosti, než ty naše české. Československý woodcraft se zhlédl v daleké romantice indiánů a nelze tvrdit, že to byli pouze woodcrafteri, kdo se životem původních Američanů nechali inspirovat.

Koncem 70. let minulého století se objevily mezi trampy první skupinky lidí tábořící ve stylu severoamerických indiánů. V této době byly velmi obtížně dosažitelné informace publikované v zahraničí. Každý nový zdroj byl ceněnou relikvií, některé knihy kolovaly v cyklostylovaných i ručně opisovaných kopiích. V roce 1980 se uskutečnilo první setkání různých *hobby skupinek* s cílem výměny informací a zprostředkování kontaktů. Ve stejném roce vznikl v Praze kmen *Bílý Wampum*, který po dlouhá léta (až do svého zániku v roce 1995) udával tempo ve znalostech.

„V socialistické všednosti byly morální hodnoty, způsob života a lpění na osobní svobodě původních Američanů silnou inspirací a motivací pro mnoho lidí v mnoha neoficiálních společenstvích při hledání jejich vlastní svobody, kterou si vytvářeli poctivou snahou o život ve štědrosti, malebnosti, poctivosti a v pevných přátelských a rodinných svazcích nejen během "indiánských" víkendů, ale stále, jako vlastní životní styl. Důležitý byl, a stále

176 MACEK, J. *Táboříme v týpí*, Praha: Liga lesní moudrosti, 1990, s. 80

177 PECHA, L. *Woodcraft, Lesní moudrost a lesní bratrstvo*, Olomouc: Votobia, 1999, s. 271

je, důraz na dobrovolnou skromnost jako alternativu ke konzumní společnosti euroamerického typu. Generace převážně mladých lidí byla postupně obohacena o jejich děti, které se účastnily táboření i dalších společných aktivit. Kruh života se dal do pohybu.¹⁷⁸

Napodoboval se život původních Američanů, osvojovaly se staré techniky, přejímala se filozofie – hlavně *lakotského* národa (tedy někdy s příměsí *New Age*). Ve své podstatě se jedná o syntézu několika původně samostatných ideových směrů do jednoho celku, praktické panindiánské mystiky, oživené historie a woodcraftu. V lednu 1990 proběhla ustanovující schůze občanského sdružení *Indian Corral Westerners International*, které se přihlásilo k celosvětové organizaci zabývající se historií osídlování Ameriky *Westerners International* se sídlem v USA. Píše se oficiální začátek českého **euroindniánského hnutí**. Jeho příznivci se vyznačují svým precizním přístupem, kdy všechny své oděvy a předměty denní potřeby vyrábějí starými technikami podle původních vzorů. Je známé, že když se někteří z nich zúčastnili v Americe domorodých setkání, působili většinou indiánštěji než současní indiáni.

Zřejmě vrcholem společné práce byl letní tábor v roce 1992, který navštívil *krijský* medicman Bílý medvěd. Přijel s ním dokonce i štáb kanadské televize, jenž tam natočil film o českých indiánech. Tábor, který tvořilo celkem 44 týpí, se stal rekordem ve velikosti společného indiánského táboření v České republice. V roce 1993 došlo k nárůstu byznysu mezi euroindiány. Náčelník *Bílého Wampumu* Daniel Hoffmann – Wanblitanka se netajil heslem: „*Na indiánství si vydělat pomocí indiánů.*“¹⁷⁹ Několik skupin na protest z organizace odchešlo. Dalším mezníkem se stal rok 1996. Do tohoto data bylo výhradním trendem táboření ve „*starém stylu*“, kdy se účastníci snažili o napodobení života v jiném čase (časová hranice je stanovena rokem 1890) a na jiném místě než zrovna jsou. V roce 1996 se však poprvé uskutečnilo velké *pow wow* v moderním stylu. Jedná se zejména o taneční setkání, na kterém tanečníci soutěží v různých kategoriích podle vzoru současných *pow wow* v USA, Kanadě, ale i v Německu. Změnu ve filozofii organizovaných euroindiánů v Indian Corralu dosvědčují i aktuální texty na jejich webových stránkách, kde uvádí: „*Naší snahou není jen napodobování života z 19. století, ale hlavně všestranné pochopení národů původních Američanů a všech okolností, které*

178 <http://www.woodcraft.cz>

179 *Indian Hobby Courier*, č. 7/1991, s. 2

jejich život ovlivňovaly a doposud ovlivňují.“¹⁸⁰ Praktikování indiánské spirituality není zakotveno v programu Indian Corralu. Tento však nesdružuje všechny současné české euroindiány. Pro mnohé z euroindiánů je indiánská duchovní cesta naprostým základem jejich životů. Někteří z nich údajně své spojení s kulturou původních Američanů prožívají natolik silně, že jsou přesvědčeni o svém minulém životě, kdy byli skutečnými indiány.

6.3.3. Využívání zvyků a obřadů

Formulace „využívání“ v nadpisu této kapitoly není gramatická neobratnost. Naopak, čeština mi nabídla vhodnou formu označení záležitosti, na kterou nemám jednoznačný názor. Slovo „využívání“ může stejně tak významově označit *časté praktikování* jakož i význam obsahující negaci tj. „*neoprávněného užití*“.

Roku 1993 proběhlo v Pine Ridge velké sněmování kanadských a amerických *Lakotů*, *Dakotů* a *Nakotů* za účasti 500 zástupců z 40-ti kmenů a skupin nazvané *5. Lakotský summit*. K vysvětlení uvedu, že názvy těchto tří etnických celků znamenají jedno: „*Spojenci*“. Pro ně nepřátelský kmen *Odžibvejů* je nazýval *Siouxové* a toto, jim hanlivé označení, se obecně vžilo do literatury. Uvedený summit však zmiňuji z důvodu, že zde byla přijata *Declaration of War Against Exploiters of Lakota Spirituality* vyhlášení války všem vykořisťovatelům lakotské spirituality – ať bílým či rudým. Text této deklarace, která je obranou před vykrádáním, znesvěcováním a zneužíváním jejich posvátných tradic byl zveřejněn v českém překladu v časopise *Wampum Neskenonu* 2/1994. Autor českého překladu František Kožíšek připojil komentář: „*A přátelům se nedělá něco, o čem víme, že ubližuje.*“¹⁸¹

Deklarace samozřejmě nemohla dosáhnout výsledku, že by rázem Ti, kteří napodobují život starých Lakotů, zpívají jejich písně a provádí jejich obřady a rituály, tohoto zanechali. Vyhlášení války bylo zaměřeno prioritně proti komerčnímu využívání, ale polemika na toto téma se rozpoutala i mezi euroindiány a woodcraftery. Závěry těchto diskuzí však nebyly jednoznačné a jejich případný dopad nelze dokladovat.

Oficiální stanovisko nezaujalo ani náčelnictvo LLM. V současnosti nadále obsahují woodcrafterské obřady prvky indiánské spirituality (např. zpěv *modlitby kmene Omaha*). Jsou také provozovány tzv. pokrokočilejší obřady např. *medicínové kolo*, *vysvěcení týpí*, *dýmkový obřad* nebo *obřad potní chýše*. Četnost a forma provádění takových obřadů se liší

180 <http://www.indiancorral.cz>

181 PECHA, L. *Woodcraft, Lesní moudrost a lesní bratrstvo*, Olomouc: Votobia, 1999, s. 264-267

v každém kmeni. Závisí také na stupni formy a kvality *ohnivectví* jednotlivého kmene. Funkce *ohnivce* je typická pro woodcraft a tento má snahu vést člověka k určitému duchovnímu přesahu, k vědomí, že mimo tělesnou existenci existuje i duchovní rozměr života.¹⁸²

Zjevně daleko více se provádění rituálů stalo součástí euroindiánské činnosti. Zpočátku byly informace pro mystické obřady čerpány především z knih např. *Posvátná dýmka, Mluví Černý jelen, Oglala religion*. Kvalita takových obřadů byla a je pochopitelně velmi různá, často jdeo pouze o formu bez obsahu (např. odříkávání textů bez znalosti jazyka a významu). Je však skutečností, že někteří lidé začali brát indiánskou mystiku velmi vážně. Osobně jsem zde v Brně potkal i jednoho muže (a z doslechu vím o dalších), který absolvoval *Tanec slunce*. Jedná se o obřad, který kdysi patřil k nejrozšířenějším slavnostem severoamerických indiánů. V rezervacích USA byl zakázán koncem 19. století, v Kanadě v roce 1921, ale v sedmdesátých letech 20. století byl v obou zemích zase povolen. Je obřadem sebetřýznění trvající až osm dní, tanečníci si nechají od medicinmana nařezat kůži na prsou, do zářezů pak provléci řemínky a po hodinách tance za chřestění a víření bubnů jsou v závěru vytáhnuti na *sluneční sloup*.¹⁸³

Musím říci, že sám nemám k problematice tzv. *vykrádání* indiánských posvátných tradic vyhraněné stanovisko. Zamítavě se samozřejmě stavím ke komerčnímu využití. Ale v případě woodcraftu, beru především v úvahu jednoznačně proindiánský úmysl zakladatele Setona. Navíc prolínání kultur provází celou dobu lidské existence. Proto je i diskutabilní nakolik jsou (po sto letech od svého vzniku) woodcraftery užívané obřadní praktiky ještě indiánské nebo již woodcrafterské. Síla obřadu se, dle mého názoru, nedá ukrást. Převzetí vnějších znaků neznamená, že daný obřad bude skutečným obřadem duchovního rozměru. Osobně jsem se během života několikrát setkal obřady z nichž jsem žádnou sílu nepociťoval. Několikrát jsem měl během svých cest i to štěstí, že jsem dostal příležitost prožít opravdu neopakovatelné chvíle jako např. tanec s indiány na horním toku řeky Xingú v Amazonii nebo společný zpěv s laponskou šamankou na poloostrově Kola. Obdobné pocity (zvláštního mrazení a vstávání chloupků na těle) jsem však také několikrát zažil třeba při slavnostním zapalování trampského potlachového ohně.

Je také důležité zmínit, že skutečnost „brát“ inspiraci z indiánů se může v průběhu času změnit ve smyslu „vracet“. Jan Ullrich (nar. 1968) byl úplně prvním euroindiánem,

182 PORSCH, J. a kol., *Kmenové zřízení*, 1. vyd. Praha: Liga lesní moudrosti, 2011, s.91-118

183 ZELENÝ, M. *Indiánská encyklopedie, Indiáni tří Amerik*, 1.vyd. Praha: Albatros, 1994, s. 255

se kterým jsem se setkal. Tehdy si z mého pohledu „hrál“ na *Dakoty* a vůbec mě nenapadlo, že se za několik roků budu dozvídat o jeho aktivitách v lakotských rezervacích. Důvod těchto pobytů byl vskutku neobvyklý. Jezdil učit lakotské děti jejich vlastní, dnes již zanikající jazyk. Od roku 2004 je lingvistickým ředitelem organizace pro revitalizaci lakotštiny *Konsorciium lakotského jazyka (Lakota Language Consortium)*. Vydal dvojjazyčnou česko-lakotskou antologii *Mýty Lakotů aneb Když ještě po zemi chodil Iktómi* (Praha 2002) a zahájil projekt mnohadílné učebnice lakotštiny. Shromáždil a digitalizoval rozsáhlý textový materiál jazyka *Lakotů* a *Dakotů*, který dnes představuje největší digitální textový korpus mezi severoamerickými indiánskými jazyky. V současnosti pracuje mimo jiné na slovníku, který bude jako vůbec první obsahovat všech pět nářečí jazyka *Siouxů*. Americká akademická *Společnost pro studium domorodých jazyků Amerik (SSILA)* projekt v lednu 2006 ocenila prestižní cenou *Ken Hale Prize*¹⁸⁴

184 <http://dejinyasoucasnost.cz/archiv/2006/3/mluvte-lakotsky-/>

7. KVALITATIVNÍ VÝZKUM VLIVU A VÝZNAMU DÍLA

E.T. SETONA

7.1. Výběr a představení respondentů

K provedení výzkumu jsem vytipoval a oslovil výrazné osobnosti společenského života, u kterých jsem z různých důvodů předpokládal znalost Setonova díla, případně i určitou znalost woodcrafterského hnutí. Zároveň jsem také předpokládal, že v současné době nejsou aktivními členy Ligy lesní moudrosti. Jejich výběr byl volen tak, aby sledoval záměr zjištění vztahů woodcraftu k ekologii, skautingu a trampingu. Zkoumaným předmětem jsou osobní názory a reflexe respondentů na případný Setonův vliv na jejich osobu a také na význam odkazu E. T. Setona v kontextu života v současné společnosti.

- **Bedřich Moldan** (*15.8.1935, Praha)

Profesor Univerzity Karlovy v Praze, ředitel *Centra pro otázky životního prostředí*. Vystudoval analytickou chemii na Matematicko - fyzikální fakultě UK a od sedmdesátých let se zabývá studiem životního prostředí. Po listopadové revoluci byl jmenován ministrem životního prostředí, v naší zemi vůbec prvním. Od té doby zastával různé veřejné funkce doma i v zahraničí. Byl mj. senátorem Parlamentu České republiky a v zahraničí například předsedou *Vědecké rady Evropské environmentální agentury* v Kodani. Je autorem mnoha odborných prací, článků, knížek, učebnic a také textů určených široké veřejnosti.¹⁸⁵

- **Ivan Makásek – Hiawatha** (* 3.5.1944, Praha)

Vystudoval Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy a profesionálně pracoval v oblasti ochrany přírody (v letech 2003-2005 i jako ekologický poradce premiéra ČR). Založil a vedl ochranářský časopis *Nika* (a stejnojmennou nadaci) a také časopis pro skauty a woodcraftery - *Wampum Neskenonu*. Za komunistické totality založil skautský roverský kmen, který připravoval obnovu Junáka. V roce 1965, přes všechna rizika s tím spojená, spoluzakládal a vedl tábornické středisko *Psohlavci*, které pak v roce 1968 bylo veřejně prohlášeno za junácký klub a tím byl dán signál skautům k povstání z ilegality. Je autorem řady knih pro mládež a populárně naučných knih o kultuře severoamerických indiánů.¹⁸⁶

185 <http://www.moldan.cz/>

186 <http://www.cbdb.cz/autor-803-ivan-makasek>

- **Aleš Bojanovský – Agi** (* 3.6.1968, Brno)

Vystudoval VUT v Brně a pracuje jako systémový inženýr ve správě IT, současně je muzikantem a autorem přibližně 250-ti písniček. Se skupinou *F.T. Prim* vydal čtyři alba, další autorské písničky vydal na sólových albech a na albech jiných kapel. K hudbě jej přivedl otec, který mu při kytáře hrával staré tramské písničky. Rodiče jej v šesti letech přihlásili na LŠU do akordeonu. Dnes je kapelníkem a kytaristou nejen u *F.T. Primu*, ale současně vystupuje i s rodinou sestavou *Bojanci*. Také je šerifem *T.O. Tuláci*, která má svoje osadní místo na řece Chvojnici v Údolí pavučin. K dalším jeho zájmům patří turistika, vlastivěda a podzemí ČR, kolo a geocaching.

- **Michael Antony – Tony** (* 31.1.1970, Praha)

Šéfredaktor časopisu *Pucejř* (od roku 1994 a od roku 2002 současně i *Brdské vločky*) patří k současné generaci aktivně jezdících trampů. Trampovat začal ve třinácti a za svá nejoblíbenější místa považuje Brdy, pískovcovou Zadní zem, Roverky a říčku Střelu. Post šéfredaktora okusil také v *Portýru* (1999-2003) a redaktorsky se podílel na *Wampumu Neskenonu* (od roku 2001 až do ukončení vydávání v roce 2006). V tramském *Sdružení Avalon* vydal víc jak stovku publikací, zpěvníků, sborníků a knih. Deset let pořádal tramskou literární soutěž *Trapsavec*, založil Tramskou soutěž (dnešní TRASU), je také aktivním autorem např. sbírka povídek *Noc zůčtování*. V tramské muzice se věnuje organizování písničkového pořadu *Stopy sešlapanejch bot* i občasnému vydávání CD.

- **Jiří Červinka – Brko** (* 7.2.1950, Praha)

Spolu s manželkou Helenou Červinkovou a Ladislavem Tintěrou – Hombrem založil oddíl experimentální archeologie *Mamuti* (roku 1980 byli první, kdo v naší zemi zvolil experimentální archeologii jako hlavní náplň činnosti dětského oddílu). Stál také u počátku oddílu *Bílý Orel* a byl členem redakcí *Wampumu Neskenonu* a *Nika*. Je spoluautorem knih *Výpravy do pravěku*, *Velká pravěká past* a dalších návodů z oblasti přírodních technik a pravěku; autorem knihy *Výpravy do přírody* aj. Napsal také několik povídek s náměty z dávné historie. V současnosti se zabývá turistickou výstrojí a výzbrojí, pracuje jako redaktor www.svetoutdooru.cz. Je autorem stolních her na foglarovské motivy: *Stínadla*, *Cesta do Sluneční zátoky* a dalších.

7.2. Záznamy rozhovorů

- Rozhovor s **Bedřichem Moldanem**:

1. Kdy a jak jste se setkal s dílem E.T. Setona, čím Vás zaujalo?

„S dílem Ernesta Thompsona Setona jsem se setkal, když mi bylo asi 15 let. Bylo to prostřednictvím Zdeňka Fišery – Klenu, který založil woodcrafterský kmen Vycházejícího slunce. Chodil jsem do gymnázia v Děčíně a kmen tvořilo několik mých spolužáků. Program jsme měli zcela standardní woodcrafterský, to znamená výlety a letní tábory, které byly na Podbansku v Tatrách. Zabývali jsme se také získáváním orlich per a tady nám byly návodem knihy Setona.“

2. Pokud Vás Setonovo dílo nějak konkrétně ovlivnilo, můžete říci v čem?

„Praktická stránka naší činnosti byla jednou z oblastí, kterou ovlivnily knihy Ernesta Thompsona Setona. Pozdější čas ukázal, že ještě důležitější byl Setonův přístup k přírodě a k životu. Ten mě ovlivnil na celý život, což se projevilo plně až v mém zájmu o životní prostředí. Tomuto tématu se věnuji asi od 34 let a když si to tak zpětně připomínám, woodcrafterská minulost v tom hrála velmi důležitou roli.“

3. Seton a jeho dílo se setkalo s nebyvalým ohlasem právě na území bývalého Československa. Máte nějaké zdůvodnění proč?

„Proč se ujaly myšlenky Setona zrovna v Československu, nedovedu vůbec posoudit.“

4. Spatřujete v Setonových idejích lesní moudrosti nějakou konkrétní aktuálnost pro dnešní dobu?

„Jsem přesvědčen, že myšlenky Setona mají význam i dnes. Svědčí o tom skutečnost, že se vydávají nově jeho knihy, že žije a vzkvétá skautské hnutí, jež z něj vždycky čerpalo a stále čerpá a že žije česká Liga lesní moudrosti.“

5. Určitě víte, že skauting a woodcraft má mnoho společného a také, že na první pohled se woodcraft odlišuje zejména v pojetí ideálního vzoru, konkrétně postavou „ideálního indiána“. Jak jste vnímal indiány v době Vašeho mládí Vy? Domníváte se, že pro současnou dobu a prostředí České republiky je indiánský vzor stále vhodný?

„My jsme indiány nikdy zvlášť neadorovali, neměli jsme žádné kroje, čelenky atd.. Nicméně jsme rádi zpívali indiánské písně (nebo to, co jsme za ně považovali), měli rádi

některé symboly a zejména si vážili indiánských dovedností, zprostředkovaných Setonem. Myslím, že pokud se to nepřehání, je indiánská symbolika pořád přitažlivá a vhodná i pro dnešní dobu a dobře vybrané vzory životního stylu - skromnost, statečnost, obejít se s minimem civilizace, vzájemná pomoc - určitě inspirující. Nevím, zda by to všechno prošlo u etnografů, ale pro některé mladé chlapce a snad i dívky, kteří netráví volný čas jen na diskotékách, by mohl být ušlechtilý Irokéz docela přitažlivým vzorem.“

6. Na Vašich osobních internetových stránkách máte v záhlaví ústřední slogan: „Ochrana přírody je ekonomicky výhodná!“. Předpokládám, že výběr tohoto textu není náhodný a že je výrazem určitého osobního názoru. Jste si vědom, že takový názor by zastánci filozofie Setona zřejmě nepovažovali za stěžejní? Přístup Setona, v jeho pohledu na přírodu a její ochranu, který je zřejmě také z velké části inspirovaný indiány, vychází přece z názoru, že hodnota přírody není odvozena od užitečnosti pro člověka.

„Plná odpověď na tuto otázku je poněkud složitá. Příroda má nepochybně pro člověka zcela zásadní užitnou hodnotu, ale má také hodnotu sama o sobě, svou vnitřní hodnotu, na člověku nezávislou, a právě to je pro mnoho lidí rozhodující. Že je ochrana přírody ekonomicky výhodná je pravda v širším kontextu a v dlouhodobé perspektivě, protože celá naše ekonomika je na ní plně závislá, a proto ji ve vlastním zájmu musíme chránit. V reálném životě a v krátkodobých záležitostech samozřejmě může docházet a dochází ke sporům a ochrana přírody naopak něco stojí, je to ovšem ve skutečnosti zároveň investice do budoucnosti.“

Doufám, že jsem se Vás poslední otázkou nějak osobně nedotkl.

„Rozhodně jste se mne nijak nedotkl. Naopak, zamyslel jsem se nad tím heslem a dospěl k závěru, že je trochu vytržené z kontextu a bez širšího vysvětlení zavádějící. Takže je změním. Vidíte, jak jste mi pomohl.“¹⁸⁷

- **Rozhovor s Ivanem Makáskem:**

1. Kdy a jak jste se setkal s dílem E.T. Setona, čím Vás zaujalo?

„Asi v 11-ti letech jsem přečetl jeho knihy Stopami Černého vlka a Dva divoši. Zaujaly mě jeho prožitky v přírodě jako zálesáka, lovce, severského cestovatele, malíře, jeho laskavý přístup k indiánům.“

¹⁸⁷ Bedřich Moldan opravdu následně vyměnil text za nové heslo „Hledání souladu mezi ochranou přírody a společenským rozvojem“

2. Pokud Vás Setonovo dílo nějak konkrétně ovlivnilo, můžete říci v čem?

„Jeho organizace Woodcraft Indians mi byla vzorem. Kniha lesní moudrosti, Svitek březové kůry inspirací. Fascinovala mě jeho přírodní filozofie, až mystický přístup k divočině (Duch lesů) i jeho ochránářské či ekologické tendence.“

3. E. T. Seton a jeho dílo se setkala s nebývalým ohlasem právě na území bývalého Československa. Máte nějaké zdůvodnění proč?

„U nás bylo jeho dílo dostatečně rychle překládáno (hlavně díky Miloši Seifertovi) a publikováno. Knihovna Walden je mezi odborníky populární dodnes. Romantik, pacifista, buřič Seton byl jako spisovatel a malíř českému naturelu bližší, než voják Baden -Powell. Trampské hnutí (endemický český fenomén), které vyrostlo ze skautingu a woodcraftu, si vzalo ze Setona rozhodně více než z Bí- Pí. V běžném životě je dostatek příležitostí uplatnit řád, odpovědnost, kázeň skauta a stát se tak dobrým občanem. Seton ovšem vedle toho nabídl konkrétní cestu orlich per pro osobní růst a vzdělávání se tzv. stoupání na Horu poznání při zachování osobní duchovní volnosti, představitivosti, rámované malebnosti prostého života v lesích, pro všechny od 4- do 94 let.“

4. Spatřujete v Setonových idejích lesní moudrosti nějakou konkrétní aktuálnost pro dnešní dobu?

„Ano, a odpověď jsem již naznačil v předchozí otázce. Woodcraft nabízí krásný, malebný, nenáročný život i v 21. století techniky, vzdor úprku za penězi a bezduchými krátkodobými požitky nedokonalých a nevychovaných lidí.“

5. Český woodcraft i skauting začal psát svou historii ve stejné době a také jeho vývoj má stejné historické pozadí (doby zákazů a obnovení činnosti). Junák – svaz skautů a skautek je v současnosti největší a nejznámější organizací dětí a mládeže u nás. O existenci LLM ví naopak jen poměrně malá část veřejnosti a i v této informovanější části veřejnosti jsou představy o její činnosti často velmi zkreslené. Napadá Vás nějaké zdůvodnění proč tomu tak je?

„O LLM veřejnost téměř neví, což odpovídá samé podstatě společnosti, která se ve své většině zajímá jen o mediálně úspěšné, slavné a silné, protože jen tací se domohou svého cíle a vlivu, podle všeobecných představ. V dalších souvislostech se snad ani vůbec nepřemýšlí. Zvídavější, ale stále povrchní pozorovatel, nevidí rozdíl mezi LLM a Junákem, neboť se jejich členové oblékají podobně (skauti mají sice předepsaný кроj, ale ...), využívají ke své činnosti především přírodu, obě organizace mají stejné zájmy a věnují

se výchově mládeže, ale rozdíl ve "zrání" dospělých už na první pohled patrný není. A tak skauti a woodcrafteri vyjdou nastejno. Slovo skaut se ovšem lépe pamatuje a překlad druhého je v češtině dlouhý - praktikant (vyznavač) lesní moudrosti a nejednoznačného významu. V historické době, ale i dnes, je tendence překládat je jako zálesák. Což je velmi zavádějící. Jednak to není pravda, i když anglické wood by to mohlo napovídat, a pak existovaly a dosud existují u nás organizace, v jejichž názvu se termín zálesák objevuje. Situace v českém junáctví kopírovala historický vývoj ve světě a přestože obě organizace šly v prvních desetiletích minulého století držíce se za ruce, osobní ambice jejich předáků udělaly své. A ti už pak dohlédli, aby se jejich členové naučili rozlišovat a oni nepřišli o své pozice. U nás na českém plácku to měli zvláště obtížné, protože do vlnku českého skautingu začlenil jeho zakladatel A. B. Svojsík i woodcraft, který právě v Čechách našel v Evropě svou nejvýživnější půdu. Proč tomu tak bylo je velká otázka pro historiky, sociology, psychology a jiné disciplíny, ale přesto se českým společenským poměrům časem podařilo dostat woodcraft do kouta. Krásnou paralelou je u nás situace ekologů. Mohu osobně potvrdit, že před rokem 89 a snad ještě další dva roky stáli se svou filozofií na špici společenských změn, a většina národa jejich argumenty brala, načež je táž společnost dokázala vzápětí odmrstit jako nebezpečné a nepotřebné. A kde jsou dnes? Jak se třeba lidé chovají k Havlovu dědictví. Na mysli mám ekologické hnutí, které nemá nic společného s politickou stranou zelených. Ale zpět k našemu tématu: Vždy jsem ve věci srovnávání rozdílností říkal: **Woodcrafter je lepší skaut.** A za tím si stojím. Lapidárně řečeno: U skautů může být, po splnění přijímacích zkoušek, kde kdo a také proto je jich více. Zaplat' Bůh, v naší většinově materialistické společnosti, je to požehnání. V Lize lesní moudrosti jsou junáci, kteří však svou cestu životem vidí duchovněji, aniž se dovolávají církve. A to je cesta sice obtížná, leč, nebojím se říci, opravdovější. Vím je to všechno složitější, ale teď se tomu nemohu věnovat. Ale LLM nezachází na úbytě. I v době své slávy za první republiky neměla nikdy více než 1.000 lidí. Dnes má cca 700-800 lidí, což je v dnešní době skoro zázrak. Je vůbec otázkou, zda její vůdcové u publicitu stojí. Soudím, že ani ne. Možná se tak lépe chrání infiltraci nekvalitními lidmi. Ale z hlediska širšího výchovného působení musíme připustit, že obrovsky na Junáka ztrácí, i když i to může záležet na úhlu pohledu. Není však divu, že se veřejnost neorientuje v množství současných mládežnických organizací, kterých je daleko více než v 30-tých a 40-tých létech v Československu. A pak je tu jedna důležitá zkušenost. Zkuste si koupit ve stánku s novinami junácké či woodcrafterské časopisy. Nepořídíte. Existují, ale vycházejí jen pro členy. Rodiče zkrátka nemají možnost přístupnější a lákavější formu

svým dětem sdělit, co vlastně ti skauti, nebo woodcrafteri běžně dělají. “

6. Jste znám jako zastávce tzv. *junáckého ekumenismu*. Co Vás k tomu vedlo?

„Od jinošských let jsem se se svou roverskou partou (kmenem) připravoval na obnovu junáka. Světe div se, byli jsme v 68. roce u toho. V roce 1965 jsme spolu s Josefem Zikánem založili pražský turistický oddíl Psohlavců a klub jejich oddílů se začátkem Pražského jara prohlásil za junáky. Souhlas s tímto krokem jsem sám dojednal s posledním historickým náčelníkem Junáka Dr. Rudolfem Plajnerem. Přesto naše role byla později zpochybnována a jakási imaginární síla nám málem téměř zakazovala si říkat skauti. A když ústředí zjistilo (a to šlo mimo Plajnera a další rozumné, ale méně vlivné), že v mém 3. skautském oddíle Neskenon holdujeme woodcraftu, dostali jsme se do jakési kladby. Ústřední rada Junáka nestačilo zabránit vydání mého Kultu ohně (v JUNu roku 1986), ale další mé příručky Stezkou Neskenonu, roverskou Službu, jsme už museli vydat jako samizdat pro potřebu oddílu a našeho 3. střediska Tekumtha, i když ředitel JUNu měl zájem o jejich vydání. Však byl v té době naprostý nedostatek junácké literatury. **Ve svých publikacích jsem proto "tlačil" skautskou snášlivost tedy junácký ekumenismus.** Nechtěl jsem pokračovat ve špatném historickém dědictví řevnivosti, nesnášlivosti, hloupém nálepkování, nedemokratičnosti. Po druhé obnově v roce 1989 jsem měl tyto přístupy za překonané, leč tradice, je tradice. V rámci malé prodejní výstavy knih na xtém ročníku ELŠ v prostoru Saleziánského divadla v pražských Kobylisích v roce 2012 byl tamní skautský prodavač peskovan za mé vystavené publikace. Mě samozřejmě nejde o foukání na má bebička, jen upozorňuji, že staré stereotypní názory skautských činovníků jsou stále tady. Nejen mou nadějí je ekumenické hnutí Midewiwinu (oddíly, kmeny následující příkladu Neskenonu), které loňského roku oslavilo již 30 let svého trvání. Jen připomínám, že Neskenon znovu zavedl do českého skautingu woodcrafterské prvky - táboření v týpi, indiánskou hru lakros, zápas muh-mohwa, kult ohně, obřadní sněmování, cestu orlí per a další.“

7. Původní setonovský woodcraft (v téměř nezměněné podobě) zřejmě nyní existuje pouze v českých (případně slovenských) podmínkách. Je spjat s romantikou vzoru „ideálního indiána“. Domníváte se, že by se woodcraft takto pevně zakořenil v českých zemích, kdyby bylo vyslyšeno doporučení Setona vzít si „svůj ideální vzor“ z české historie?

„Vzor ideálního indiána je pro setonovský woodcraft vskutku podstatný a největší uplatnění našel právě jen v českých zemích. A i když to woodcrafteri u nás s původním národním vzorem také zkoušeli. Nedopadlo to. Ti, kteří se indiána drželi a drží, snad ještě

nějaký čas vydrží. On je to opravdu už jakýsi anachronismus, ale stále funkční. Berme to jako český fenomén, podobně jako je tramping. Trampové indiány skloňují ve všech pádech, pořádají potluchy (potlače správně), vyřezávají totemy a mnoho a mnoho dalších indiánských fetišů zkrášluje jejich společenské prostředí. Paradoxem ovšem je, že vzor indiána, v samotné Americe a Kanadě srazil vaz samotnému Setonovi. Ne, že by něco přehnal, zkazil, ale narazil na americkou tehdejší mentalitu, která ovšem vyvěrá z jejich dobývání indiánské země. Vždyť bitva na Little Big Hornu proběhla roku 1876. Třicet let nestačilo na vystrážlivění, když Seton přišel se svými Woodcraft Indians. A kvůli nim byl nakonec vyobcován od amerických skautů, přestože byl 10 let jejich náčelníkem.“

- Rozhovor s **Alešem Bojanovským**:

1. Kdy a jak jste se setkal s dílem E.T. Setona, čím Vás zaujalo?

„Když jsme jako malý kluk začal číst dobrodružné knížky a dostali se mi do ruky Dva divoši a později i Kniha lesní moudrosti. Zaujaly mě hlavně upřímným pohledem na svět a přírodu.“

2. Pokud Vás Setonovo dílo nějak konkrétně ovlivnilo, můžete říci v čem?

„Hlavně asi Kniha lesní moudrosti mě asi hodně ovlivnila hlavně při prvních vandrech a pronikání do tajů přírody.“

3. Seton a jeho dílo se setkalo s nebývalým ohlasem právě na území bývalého Československa. Máte nějaké zdůvodnění proč?

„Československo bylo a je Mekkou trampingu a Kniha lesní moudrosti možná takovou trampskou biblí, hodně se z ní dá čerpat.“

4. Spatřujete v Setonových idejích lesní moudrosti nějakou konkrétní aktuálnost pro dnešní dobu?

„Hlavně spíše tu ekologickou a lidskou, ta je důležitá pro jakoukoliv dobu.“

5. Poslední album Vaší kapely je nazváno Woodcraft, stejně jako jedna v něm uvedených písní. Co Vás k napsání této písně inspirovalo a proč jste podle ní nazval celé album?

„Už asi od 15 let chodím na vandry a trampuji. Woodcraft je nejen znakem lesní moudrosti, ale také i nejvíce používaný motiv na trampských domovenkách. Většina osad ho má ve znaku. A tato písnička je o toulání, o obyčejných lidech, kteří ještě pořád chodí

rádi ven do přírody, takový hold všem trampům.“

6. Woodcraft je obecně spojován se vzorem ideálního indiána. Jaký je Váš vztah k indiánům? Máte případně nějaký svůj osobní vzor, například z české historie?

„Osobně v životě jsem nikdy žádného indiána neviděl, kromě filmových hrdinů, samozřejmě. Aspoň filmový indián byl pro mě vždycky velký vzor a jako kluci jsme si na indiány často hráli, pokračovali jsme i u našich dětí a můžu říct, že na dobrou indiánku se vždycky rád podívám. S tím vzorem, to si nejsem moc jistý, asi moji rodičové.“

- **Rozhovor s Michaelem Antonym:**

1. Kdy a jak jste se setkal s dílem E.T. Setona, čím Vás zaujalo?

„Prvně jsem se s dílem E.T.S. setkal ve svých dvanácti letech, když jsem v rodiči koupené chatě našel stará předválečná vydání Setonových knih z edice Walden. Bohužel to tehdy pro mě byly zrovna ty nezajímavé knihy o zvířatech, ke kterým jsem se dostal zpětně až o pár let později, po přečtení Rolfa zálesáka a Dvou divochů, ale pořád ještě včas.“

2. Pokud Vás nějak konkrétně ovlivnilo, můžete říci v čem?

„Setonův vliv určitě pociťuji ve svém v pohledu na přírodu, zvířata a myslím, že i v životním stylu, protože dílo E.T.S. se netýká jen „těch zvířátek“ a románů pro dospívající chlapce. Ale nejde o jediný vliv. Snažím se být ovlivňován i jinými inspirujícími zdroji.“

3. Proč našlo dílo E. T. Setona velký ohlas právě na území bývalého Československa?

„Tak na to se dá těžko odpovědět krátce. Před asi třemi lety jsem o tomto napsal obsáhlou práci do sborníku věnovanému E.T.S. a dnes mám pocit, že šlo o prostor nedostačující. Myslím, že ohlas na Setonovo dílo má dvě časové roviny. Tou první je období předválečného Československa, kdy Setonovi knihy a jeho myšlenky u nás propagoval profesor Miloš Seifert - Woowotanna, zakladatel Ligy lesní moudrosti v tehdejší Československu. Málokterá jiná země, kromě USA a Velké Británie měla to štěstí, aby Setonovo pojetí woodcraftu propagovala osobnost srovnatelná s Woowotannou, to vše ve šťastné časové shodě se vznikem československého fenoménu - trampingu, který postupně převzal celou řadu Setonových nápadů: znak lesní moudrosti, pravidla čistého ohně, obřady při jeho zapálení, dokonce existovala tramská osada s názvem Seton, aby je v poněkud upravené podobě šířil dál. Nelze však tvrdit, že prvorepublikový tramping žil Setonem. Pouze se díky němu se Setonovým dílem mohlo seznámit větší

množství lidí v tom správném věku, kdy je jejich pohled na svět teprve utvářen. Druhou rovinou bylo období komunistické vlády, kdy po zákazu Ligy lesní moudrosti i Junáka mnozí členové těchto organizací posílili trampské řady a ačkoliv si to někteří trampové nepřipouští výrazně ovlivnili další směřování trampingu. A protože tramping byl tehdy opravdu masovou záležitostí a sám si vzpomínám moc dobře, že jednou z nejrozšířenějších citací v trampských cancácích a osadních kempovkách byla kromě vět o kamarádství i slavná Setonova věta: „Protože jsem poznal trýzeň žízně, vykopal jsem studnu, aby z ní i jiní mohli pít“, podařilo se Setonovým ideám oslovovat čím dál tím větší množství ochotně naslouchajících lidí. Navíc se na přelomu šedesátých a sedmdesátých let, těsně před nastupující normalizací, podařilo vydat mnohé Setonovi knihy a to dokonce i stěžejní Knihu lesní moudrosti. Například jen samotná kniha Dva divoši vyšla v několika vydáních v souhrnném nákladu kolem půl milionu výtisků. Tramping se woodcrafterům po roce 1989 odvděčil tím, že právě z jeho řad pocházela naprostá většina zakladatelů novodobé Ligy lesní moudrosti, o čemž třeba dodnes svědčí trampský pozdrav Ahoj a zalomení palců používané zcela běžně mezi woodcraftery na jejich setkáních. V současné době je česká Liga lesní moudrosti nejpočetnější woodcrafterskou organizací na světě, což je naprosto neuvěřitelný fakt, ale je to tak. Studnu se v Čechách a na Moravě podařilo vykopat hodně hlubokou.“

4. Spatřujete v Setonových idejích lesní moudrosti nějakou aktuálnost pro dnešní dobu?

„Určitě. Dokonce si myslím, že s civilizačním rozvojem, který mě osobně připadá, že se „urval ze řetězů“, je důležité, aby tady bylo něco, co dokáže k člověku promlouvat o životě v přírodě, o skromnosti i spoléhání sám na sebe a o zdokonalování svého já v praktických i teoretických dovednostech. Že se vyplatí pravidelně z toho koloběhu práce, peněz, hypoték, politiky i stresu vyskočit a věnovat se tak nedůležitým věcem, jako je toulání po lesích, mít oporu v podobně smýšlejících přátelích, či jen pociťovat radost z prvního zapáleného ohně pomocí tření dřev. Ale abych to upřesnil, nemyslím si, že lesní moudrost je společenský všelék. Pouze jde o jednu s těch dobrých cest, jak ten život kolem nás trochu znormálnět.“

5. V minulosti poskytovalo trampské hnutí pomyslný azyl pro skauty, woodcraftery, euroindiány a pod. Vznikají v současnosti nové trampské osady, když pro mládež nyní existuje možnost zapojit se do činnosti tradičních organizací nebo se věnovat radě nových tzv. outdoorových aktivit?

„Pravdou je, že dnešní tramping má velkou konkurenci nejen v outdoorových aktivitách, ale i v současném životním stylu, který zrovna moc trampské romantice nepřeje, nemluvě o tom, že přibývá tradičních trampských destinací, kde za nejbližším bukem čeká ochranář s pokutovým bločkem, nebo developer se svým investičním plánem. Přesto ještě nenastal čas na házení „ešusu do žita“. Nové osady vznikají, sice jich není tolik co bývalo, ale jsou tady. Což je částečně zapříčiněné i tím, že hodně mladých trampských smeček necítí potřebu osadního života a jeho zvyklostí (šerif, osadní zákony, kronika, výročák) - prostě jim stačí samotné trampování v trampském ohozu a vzájemné sdílení prožitků. Je to vidět i na jejich naprosté neúčasti na velkých trampských festivalových akcích, kterou je třeba každoroční Československý potlach, kde pak vznikají smutné řeči starých trampů o tom, že mladí trampové již nejsou. V tomto směru se asi mladý tramping začíná odlišovat, ale nemyslím si, že by byl horší, než ten náš, nebo dokonce, že by se nejednalo o tramping. Je holt jen trochu jiný, my se taky odlišujeme od trampů z dob první republiky, ale pořád si uchovává svoji romantiku.“

6. Tramping několikrát ve své historii procházel obdobím stagnace, po kterém však vždy přišla vlna nového zájmu. Domníváte se, že taková vlna ještě přijde? V čem může být tramping atraktivní pro mládež?

„Nedokážu říci, jestli přijde nová vlna. Pokud ano, určitě nebude v takové míře, v jaké třeba byla v létech šedesátých, či v létech osmdesátých. A pokud nepřijde? Tak holt se za několik desetiletí tramping stane minulostí a objektem etnografického výzkumu. Nic netrvá věčně. Taktéž se přiznávám, že ani nedokážu říci, v čem může být atraktivní pro současnou mládež. Nebo možná dokážu, ale nechci o tom psát, protože když jsem byl mladým nadějným trampem, tak jsem v tehdejší Mladém světě, myslím, že to bylo v něm, četl úplně stejnou úvahu na téma atraktivnosti trampingu a moc jsem se nad ní smál a nechápal jsem, kde autor bere takový rozumy a teorie, když je to přece tak jasné. Ale rád bych vše zakončil optimisticky. Nedávno jsem byl na trampské akci, kde bylo kolem 400 trampů a trampek a já ve svých 42 letech jsem byl jedním ze „stařešinů rodu“ a „stará rezem zasviněná kotva“.“

- Rozhovor s Jiřím Červinkou:

1. Kdy a jak jste se setkal s dílem E.T. Setona, čím Vás zaujalo?

„V roce 1970 Miloš Zapletal přeložil a vydal Knihu lesní moudrosti, která se stala součástí

mé cesty vedení postupně dvou dětských oddílů i součástí vlastního přístupu k životu. Stále víc mně bavily tábornické a přírodní dovednosti a postupně jsem se nacházel i myšlenky stojící za těmito praktickými náměty. V roce 1986 jsem se pak seznámil s kmenem, který Setonovou lesní moudrostí žil a odtud už byla přímá cesta k prvnímu porevolučnímu semináři o woodcraftu na Albertově a k účasti při obnovení Ligy lesní moudrosti.“

2. Pokud Vás dílo E.T. Setona nějak konkrétně ovlivnilo, můžete říci v čem?

„Myslím, že ovlivnění by se dalo nazvat jako dlouhodobý proces, který podpořil můj vztah k přírodě a přírodním technikám. Největším přínosem bylo zjištění, že existuje životní náplň a moudrost založená na tomto jednoduchém základě a že se touto náplní řídí nemalé a velmi vážené společenství lidí. Později jsem díky Lize lesní moudrosti poznal osobnosti, jejichž životní moudrost jsem obdivoval (a obdivuji) a bylo mi velkou ctí, že jsem mohl jejich názory porovnávat se svými a případně vzít za vlastní.“

3. E. T. Seton a jeho dílo se setkala s nebyvalým ohlasem právě na území bývalého Československa. Máte nějaké zdůvodnění proč?

„Ze stejného důvodu jako byly u nás úspěšné skautské a trampské a také turistické spolky. Češi mají na rozdíl od Němců a jižních národů v krvi méně demonstrativní hlučné pospolitosti, jsou uzavřenější a v přírodě v menších kolektivech se snadněji uvolní a dostanou ke sdíleným emocím. To už musí něco být, aby se Češi semkli, přišlo jich milión na Letnou a společně skandovali nebo hopsli. Navíc dnešní moderní technologie umožňují zcela jiné individuální přístupy k témuž, doba je rychlejší a proto také všechna zpočátku zmíněná neadrenalinová hnutí ztrácejí na popularitě.“

4. Spatřujete v Setonových idejích lesní moudrosti nějakou konkrétní aktuálnost pro dnešní dobu?

„Jak jsem řekl, popularita všech podobných idejí klesá a zřejmě dál klesat bude. To ale neznamená, že moudří nebo ve smyslu lesní moudrosti žízniví lidé si k nim nenajdou cestu, a že v dnešní době člověka tato cesta neobohatí. Jen okruh lidí, kteří ji dokážou najít bude menší. Možná to ale zase bude společenství o to upřímnější.“

5. V době obnovení LLM jste snažil o prosazení směru táboření ve stylu pravěku. Například časopis *Bizoní vítr* tomuto tématu tehdy věnoval značný prostor. Přesto se tento směr ve woodcrafterské praxi neuchytil, máte nějaké zdůvodnění proč?

„Pro prosazení každé obohacující myšlenky je třeba splnit kromě formulování samotné ideje ještě plno dalších podmínek. Jsem přesvědčen, že táboření ve stylu pravěku je bytostně woodcrafterskou disciplinou, a že jeho čas nepochybně přijde.“

6. Domníváte se, že indiánská motivace (styl táboření, obřady, písně) je pro členy LLM a získávání dalších příznivců ten nejdůležitější prvek, na kterém stojí existence a budoucnost woodcrafterského hnutí?

„Základy woodcraftu spočívají na indiánské motivaci a především v duchovní oblasti je těžko oddělitelná. Ale podle mého přesvědčení je svět přírodních národů, ať se jedná o severoamerické indiány, o Eskymáky nebo o pravěk v české kotlině, natolik blízký, že stavět existenci pouze na indiánech nemá opodstatnění. Navíc je třeba hledět do budoucna a woodcraft se musí posouvat kupředu. Pokud dnes stojí woodcraft na myšlenkách, které se zrodily včera, bude podle mého názoru budoucnost lesní moudrosti záviset na myšlenkách, které se rodí dnes.“

7.3. Dílčí závěr

V oslovení každého z respondentů jsem sledoval konkrétní záměr, aby představoval zástupce některé z oblastí, kde šlo vliv Setona předpokládat. Už samotné osobní životy vybraných respondentů mají určitou výpovědní hodnotu vztahenou k tématu této diplomové práce. Zastavím se proto u každého z nich.

Bedřich Moldan je známá postava z oborů ochrany přírody, ekologie i pravicové politiky. V jeho profesním zaměření ekologa je možné předpokládat vliv Setona. V případě aktivní politiky (nyní TOP 09) by mohlo být jeho zapojení v pravicové straně z pohledu woodcraftu možná překvapující. Vycházím přitom ze skutečnosti, že Seton se ve svém smýšlení blížil socialistům. Postavení respondenta (který přiznává vliv Setona) na pravici, by mohlo vést k podpoře názoru, že Seton nikdy nestránil žádné politické straně ani církvi. To je samozřejmě jen a jen ničím nepodložená myšlenka, neboť Setonův výchovný program určitě není jediným faktorem, který formuje osobnost byť i toho nejortodoxnějšího woodcraftera.

Ivan Makásek je osobností, která se výrazně zapsala do dějin českého skautingu i woodcraftu. Oslovil jsem ho především jako skauta a šířitele tzv. junáckého ekumenismu. Jeho profese angažovaná v ochraně přírody určitě potvrzuje předpoklad výrazného Setonova vlivu.

Aleš Bojanovský je představitelem současného trampingu. Oslovil jsem ho víceméně náhodně, v návaznosti na název „*Woodcraft*“, kterým pojmenoval své album trampských písní. Konkrétní výrazné osobní ovlivnění Setonem u něj patrné není. Woodcraft vnímá především v jeho sekundární podobě trampingu, který jeho život ovlivňuje v oblasti volnočasové aktivity i životního stylu. Do jeho profesního zaměření se vliv Setona zřejmě nijak nepromítá.

Michael Antony je rovněž představitelem současného trampingu. Zájem o dílo Setona je u něj podstatně hlubší. Aktivně se účastnil semináře ke 150. výročí narození E.T. Setona a stál za sestavením a vydáním sborníku *Odkaz Černého vlka*. Jeho přístup k woodcraftu lze považovat za jakousi specializaci (další rozvíjení zájmu) související s trampinkem.

Jiří Červinka se v minulosti pokoušel prosadit do činnosti LLM prvky experimentální archeologie zaměřené na pravěk. S odstupem času lze hodnotit, že neúspěšně. Zjistit proč tomu tak bylo, se stalo i jedním z důvodů k jeho oslovení.

První čtyři položené otázky byly pro všech pět respondentů formulovány jednotně.

V otázce č. 1 zjišťuji, kdy a jak se respondent setkal s dílem E.T. Setona a čím ho zaujalo. Jsem si vědom, že počet pěti respondentů nelze brát jako směrodatný k nějakému zobecnění. Odpovědi tak jen potvrdily můj předpoklad, že k prvnímu seznámení s dílem Setona dochází nejčastěji v dětství (4 respondenti uvedli věk 15 let a nižší), většinou prostřednictvím inspirativní knihy *Dva divoši* (název této knihy uvedli 3 respondenti, což lze předpokládat i k vzhledem počtu vydaných výtisků téměř půl milionu a faktu, že tento titul nebyl nikdy stažen z veřejných knihoven). Jeden z respondentů uvedl, že ho k woodcraftu přivedlo členství v kmeni a jeden poznal woodcraft až v dospělosti, když hledal inspiraci k vedené dětského oddílu. Souhrnem lze konstatovat, že odpovědi žádnou překvapivou informaci nepřinesly.

V otázce č. 2 zjišťuji v čem konkrétně respondentů ovlivnilo dílo Setona. V odpovědích všech pěti respondentů se objevil *vztah k přírodě* (zejména v oblasti *poznávání přírody*), dva z nich přímo uvedli inspiraci k vlastním iniciativám v oblasti *ochrany přírody*. Dva z respondentů uvedli ovlivnění *v životním stylu*, což jeden z nich konkretizuje v přínosu životní náplně a *v poznání zajímavých a inspirativních lidí (woodcrafterů)*. Při pokusu odpovědi shrnout do obecného sdělení, lze říci, že dle názorů respondentů **dílo E.T. Setona inspiruje k zájmu o poznávání přírody a ovlivňuje životní styl.** Za zajímavé považují, že nikdo z těchto respondentů nevedl zájem o indiány, což je typické pro mladší generaci woodcrafterů.

V otázce č. 3 zjišťuji názory proč se dílo Setona setkalo s nebývalým ohlasem právě na území bývalého Československa. Zde se v odpovědích sešlo několik názorů. Pokusím se (subjektivně) sestavit z nich žebříček důležitosti. Na prvním místě bych společně uvedl dva propojené faktory a to *dostupnost a včasný překlad jeho knih a štěstí v osobnosti překladatele a propagátora woodcraftu - Seiferta*. Dva z respondentů zmiňují *tramping*. Ten zcela jistě sehrál důležitou roli při přežití idejí lesní moudrosti v dobách totalitních režimů. Skutečnost, že *tramping* převzal některé prvky z *woodcraftu*, nepřímo podporuje i vyslovenou tezi, že *woodcraft byl přitažlivější než skauting svou duchovní volností*. Posoudit váhu uvedeného názoru, že příčina spočívá v *české národní mentalitě*, si netroufám.

V otázce č. 4. zjišťuji názory na aktuálnost Setonových idejí lesní moudrosti pro dnešní dobu. Všichni respondenti se shodli v názoru, že *woodcrafterské myšlenky neztrácí na své aktuálnosti*. Opakovaně je zmíněna jejich *alternativnost k uspěchanému přetechizovanému pojetí současné doby*.

Zbývající otázky se vztahují přímo ke konkrétnímu respondentovi. Od **Bedřicha Moldana** byl zjišťován názor na vhodnost a atraktivnost pojetí vzoru „*ideálního indiána*“ pro dnešní mládež. V přiměřeném rozsahu považuje využití takového vzoru, který symbolizuje *skromnost, statečnost, vzájemnou pomoc a umění obejít se minimem civilizace*, za inspirující i v dnešní době. Svůj charakteristický pohled na ochranu přírody formuloval jako: „*Hledání souladu mezi ochranou přírody a společenským rozvojem*“.

Ivan Makásek se pokusil o zdůvodnění větší popularity organizace Junák ve srovnání s LLM. Příčinu vidí v podstatě současné společnosti, která se se zajímá jen o mediálně úspěšné a slavné. Také v tom, že navenek pojetí činnosti skauta a woodcraftera vlastně splývá. Zajímavá je jeho formulace osobního názoru, že *woodcrafter je lepší skaut*. V otázce vtahující se k jeho postoji propagátora junáckého ekumenismu (snášenlivosti) jsem získal cennou výpověď o jeho úloze při obnově junáka v roce 1968. Překvapivé pro mne bylo sdělení o pokračování historické řevnivosti a nesnášenlivosti vůči *woodcraftu*, která mezi některými skautskými činovníky stále setrvává. Využití vzoru *ideálního indiána* považuje za *prokazatelně funkční* a označuje ho za *český fenomen*.

Aleš Bojanovský byl tázán na důvod pojmenování písně a alba názvem *Woodcraft*. Jeho odpověď představuje zřejmě typický pohled běžného trampa. *Trampové považují prvky převzaté z woodcraftu za své tradice* a nějaký hlubší význam či souvislosti v nich většinou nehledají. Stejně tak jsem názoru, že trampové většinou nevnímají souvislost

ani s indiány (a od nich převzatých symbolech jako jsou totemy, slavnost potlach apod.).

Michael Antony se v odpovědi zamyslel nad budoucností trampského hnutí a jeho atraktivností pro dnešní mládež. Brání se pozici prognostika, přesto vyjádřil *mírně optimistický názor na současnost trampingu*. Jeho vyjádření rozumím, neboť tramping nemá a nikdy neměl žádný svůj „výchovní systém“, ale vždy byl neorganizovaným živelným hnutím reagujícím na současný stav společnosti.

Jiří Červinka je přesvědčen, že doba táboření ve stylu pravěku přijde. Indiánskou motivaci považuje v dosavadní existenci woodcraftu, zejména v duchovní oblasti, za stěžejní, ale zároveň ji považuje za součást světa přírodních národů. Stavět tedy existenci pouze jen na indiánech nepovažuje za opodstatnělé. Domnívá se, že *nové formy a myšlenky musí woodcraft posouvat kupředu*.

Provedený výzkum vlivu a významu díla E.T. Setona prokázal v několika bodech relativně častou shodu v názorech respondentů a poskytl zajímavé poznatky, někdy i nová dokreslující fakta, k dané problematice. Týkal se zejména objasnění pojmů a vtažů v oblasti woodcraftu, ochrany přírody, trampingu, skautingu a pojetí indiánského vzoru. Všichni respondenti přiznávají své osobní ovlivnění Setonem, které se promítlo do jejich profesního zaměření nebo životního stylu. Hloubka jednotlivých odpovědí se samozřejmě liší mírou jejich osobního „zasazení“ myšlenkami lesní moudrosti. Již samotná ochota respondentů věnovat svůj čas tomuto výzkumu, je dokladem o aktuálnosti Setonových myšlenek. Zmíněná „míra zasazení“ je znát v rozsahu i výpovědní hodnotě jednotlivých vyjádření k tématům zaměřeným na praktikování woodcraftu. Toto zaujetí lze pozorovat zejména v názorech Ivana Makáska. Ten je právem řazen mezi osobnosti, které sehráli výraznou roli při formování českého woodcrafterského hnutí. Výzkum potvrdil, že filozofie a pedagogika E.T. Setona měla na respondenty výrazný vliv, jejich názory vyjadřují přesvědčení o pozitivních aspektech tohoto vlivu a přesvědčení, že v dnešním přetechnizovaném světě neztratila na aktuálnosti a přináší reálnou alternativu k mnohým negativním vlivům života současné společnosti.

8. KVALITATIVNÍ VÝZKUM SOUČASNÉ WOODCRAFTERSKÉ PRAXE

8.1. Struktura sledovaného souboru a výběr respondentů

Záměrem této části bylo zkoumat praktické využití pedagogiky Setona v současné organizaci Liga lesní moudrosti. Analytickou jednotkou pro tyto účely jsou poměry v brněnském kmeni *Wallowa* a kmenech, které vznikly vlivem jeho působení. Observační jednotkou jsou osoby činné v náčelnictvu Ligy lesní moudrosti a kmene. Z pohledu regionu je kmen *Wallowa* nejdéle aktivně působícím kmenem regionu brněnska, který ještě v nedávné době patřil i k nejpočetnějším v celé LLM. Kořeny kmene sahají do sedmdesátých let. Pozdější zakladatelé *Wallowy* tehdy působili pod hlavičkou různých organizací (zejména Svazarm a Zálesák) a vyvíjeli činnost, kterou lze charakterizovat jako ilegální skauting. Nynější kmen *Wallowa* kontinuálně navazuje na oddíl TOM *Stopaři*, který byl před listopadem 1989 dobře fungující organizací. V době legalizace skautské činnosti, však nastaly problémy s jeho zařazením do struktury tehdy značně nesourodého nově vytvářeného skautského střediska. Bylo obtížné přijmout nabízenou šablonu, nešlo se vracet. V té době dospělé vedení *Stopařů* již inklinovalo k woodcraftu. Roku 1990 situace vyústila v založení kmene, který se stal organizační jednotkou obnovené Ligy lesní moudrosti. Název *Wallowa* je podle údolí, řeky i jezera, které od nepaměti patřilo indiánům *Nez Percé*. Za čas svého působení kmen vychoval nové generace woodcrafterů a bylo složité kolos dosahující počtu přibližně sta členů organizovat. Proto byla přirozeně dána možnost vzniku nových kmenů. Jako první vznikl roku 2004 kmen *Jezerní lidé*. Další štěpení nastalo počátkem roku roku 2011, kdy kmen *Wallowa* měl kmen celkem 91 členů různého věkového složení. Zástupci tří, už tehdy víceméně nezávislých rodů (*Kynkažu*, *Stopaři*, *Wapiti*), se ve shodě rozhodli, že vytvoří kmene nové a zefektivní tak práci jednotlivých skupin. Vznikly tak dva nové kmene – kmen *Stopaři* (dětský kmen) a kmen *Kynkažu* (kmen pro mládež a dospělé). Vedle stále činné *Wallowy* se tedy výzkum zaměřil na kmene *Jezerní lidé*, *Stopaři* a *Kynkažu*.¹⁸⁸

- **Kmen *Wallowa*** (založen 1990)

Ve kmeni zůstali členové, které tvoří z převážné části rodiny s „odrostlými“ (již dospělými) dětmi, ale není výjimkou ani rodina s dětmi malými (do 6-ti let) a naopak členové

188 Výroční zpráva 2011 kmene *Wallowa*

v již důchodovém věku. Věkové členění je tedy rozmanité a velká část členů je ve věku nad 26 let. Rozličná činnost odpovídá specifiku věku a zdatnosti jednotlivých členů. Jedná se o akce především sportovního zaměření, ale nechybí ani poznávání přírody, památek, historie, společenské akce, rukodělné činnosti, vzdělávací programy. Kmen má v pronájmu tábořiště Malý Walden v obci Bobruvka u rybníka Čecháč, které je využíváno na různé akce LLM. Během roku se kmen schází kmen nepravidelně, k dispozici má klubovnu (spolu s kmenem *Kynkažu*), pořádá výpravy a zimní a letní tábor.¹⁸⁹

- **Kmen Jezerní lidé** (založen 2004)

Roku 2004 se naskytla možnost odkoupení dřevěného srubu u obce Sklené nad Oslavou, který byl již po dobu mnoha předchozích let (patřil státním státním lesům) základnou pro woodcrafterskou činnost. Deset zapálených dospělých členů se rozhodlo věnovat své soukromé prostředky k zakoupení této woodcrafterské základny a právně zastřešilo svou činnost registrací nového kmene s názvem *Jezerní lidé*. V následujících letech aktivně prováděli nutné opravy, úpravy a úklidové práce, aby byl objekt v dostatečně únosném stavu pro pořádání hromadných dětských a mládežnických akcí. Nyní je základna využívána kmeny LLM i jiných organizací pro víkendové a prázdninové akce dětí, mládeže i dospělých, konají se zde i celorepublikové ligové programy. Na řadě z nich se členové kmene aktivně podílí jako organizátoři nebo lektori. Mimo nutných brigád kmen pořádá víkendové akce zaměřené na sportovní, přírodovědnou či řemeslnou činnost vyplývající z náplně woodcraftu. Jedná se o akce pro dospělé nebo pro rodiny s dětmi.¹⁹⁰

- **Kmen Stopaři** (založen 2011)

Je dětským kmenem s klubovnou v Bílovicích nad Svitavou, kde konají každý týden své schůzky. Každý měsíc kmen pořádá výpravy do přírody, vícedenní v době školních prázdnin a vyvrcholením činnosti je letní tábor v indiánském stylu. Počet členů je 38, z toho 22 dětí do 16 let, 8 členů do 26 let a 8 dospělých.¹⁹¹

- **Kmen Kynkažu** (založen 2011)

Má v současnosti zhruba 15 členů ve věku 15 až 30 roků. Schází se ve své klubovně v Brně – Židenicích s hřištěm a přírodou okolo. Na své webové prezentaci uvádí:

189 Výroční zpráva 2011 kmene Wallowa

190 Výroční zpráva o činnosti kmene LLM Jezerní lidé za rok 2011

191 <http://www.stopari.unas.cz>

Podnikáme různé outdoorové aktivity (putování, běžkování, cyklistika, extrémní turistika, vodáctví, táboření, kolečkové brusle..), indoorové i sportovní aktivity. To vše pod záštitou Ligy lesní moudrosti s orientací na indiány, plněním orlích per a s chutí do života. Pravidelně jezdíme na naše stálé tábořiště na Vysočině. Jsme znalí, školení a zodpovědní s mnohaletou praxí v práci s dětmi. Hledáme děti od předškolního věku, které chtějí zažít něco neobvyklého, naučit se spoustu dovedností z různých oborů působnosti, nabýt trošku té zručnosti, pravidelně se scházet, potkat nové kamarády a sblížit se se svými vrstevníky po celé republice. ¹⁹²

V návaznosti na aktuální seznámení s organizační strukturou LLM, jsem vytypoval vhodné osoby z ústředního vedení (náčelnictva LLM) a činovníky z vedení kmenů v regionu Jihomoravského kraje. V průběhu zpracování práce jsem navázal kontakt s Martinem Kupkou, který v současnosti nepůsobí v náčelnictvu, ale zůstává výraznou osobností woodcrafterského hnutí. Byl prvním náčelníkem obnovené LLM (více se o něm zmiňuji v kapitole 6.2.4.) a nyní sám sebe označuje za *příznivce zdravého skepticismu a kritického myšlení*. Během zpracování práce jsem s ním vedl poměrně rozsáhlou korespondenci a získal tak mnoho cenných informací. Vyjádřil i celou řadu svých osobních názorů na současné fungování LLM a také své vize o možnostech jejího směřování do budoucnosti. Rozhodl jsem se (s jeho souhlasem) části jeho názorů využít pro konfrontaci s názory současného náčelnictva i zástupci jednotlivých kmenů. S ohledem na zkoumaná témata se podařilo získat pro spolupráci velmi reprezentativní respondenty. Náčelnictvo LLM zastupují **náčelnice Kamila Lunerová, Vladimír Levínský** (dlouholetý člen náčelnictva, který se výrazně podílí na aktualizaci výchovného programu), **Bedřich Homola** (jeden z nejstarších woodcrafterů, člen Ústřední rady orlích per), **Jana Klüberová** (členka náčelnictva, která má starosti mezinárodní spolupráci) a **Jan Klement** (náčelník Malé lóže).

Každý z vybraných respondentů, kteří zastupují náčelnictvo LLM, současně patří i do nějakého kmene. Domovské kmene většiny z nich jsou součástí sledovaného souboru z okruhu kmene *Wallowa* a i zde, na úrovni kmene, respondenti zastávají významné funkce. Zastoupení respondentů, zástupců kmenů, je tedy následující:

- **Wallowa** – Bedřich Homola, který výrazně ovlivnil směřování kmene k lesní moudrosti.

192 <http://kynkazu.webnode.cz/>

- **Jezerní lidé** – Kamila Lunerová a Vladimír Levinský, zakládající členové kmene.
- **Stopaři** – Petr Mikauš, ohnivce kmene.
- **Kynkažu** - Jan Klement, náčelník kmene.

Otázky se dotýkají osobních názorů na woodcrafterskou činnost LLM i jednotlivých kmenů, využití pedagogiky E.T. Setona a jejího významu v současné době.

8.2. Záznam rozhovorů

Před záznamy rozhovorů s jednotlivými respondenty jsem se rozhodl předřadit vyjádření **Martina Kupky**:

„Uteklo dalších více než dvacet let a z mého pohledu liga ustrnula na začátku. Dnes je skanzenem woodcraftu, který již nikde ve světě neexistuje. Woodcrafterské organizace ve světě, které měly svůj počátek u Setona, a pochopitelně měly možnost se bez přerušení rozvíjet, jsou dnes již úplně jinde. Stačí se podívat na stránky Woodcraft Folk nebo Woodcraft Rangers. V dnešní lize lidé dovedli úroveň táboření (a s tím indiánského folklóru) velmi vysoko. Všechna čest! Lidé v lize opravdu umí tábořit a umí úžasné věci! Obrovské pozitivum woodcraftu v Čechách je, že členové ligy opravdu plní činy, a nejedná se jen o děti a mládež, ale také o dospělé a dokonce seniory. Čeští woodcrafteri tak naplňují jádro Setonovy myšlenky – a sice, aby woodcraft byl celoživotním stoupaním k vyšším úrovním lidství. V dnešní lize mi ale vadí její uzavřenost, přestože náčelnictvo deklaruje otevřenost komukoli. Tvrdé jádro ligy si ve skutečnosti chce udržet svou úzkou komunitu lidí a nijak se nežene do změn, které by ligu otevřely daleko širšímu okruhu lidí. Tito skalňáci jsou přesvědčeni, že by nově příchozí narušili souznění a atmosféru lidí, kteří si to chtějí „pytlíkovat“ pro sebe a nechtějí, aby se komunita woodcrafterů rozrůstala o lidi, kteří nebudou chápat to jejich a budou přinášet něco, co by tu pohodičku rozkolísalo. Liga tím, ale hraje o čas. Lidi v lize jsou sice strašně fajn, ale jsou to stále titíž lidé se stejnými názory a s jistými stereotypy. Liga už dávno ztratila dynamiku. Dusí se ve vlastní šťávě. Připomíná místnost, ve které by bylo potřeba otevřít okna a vyvětrat tam. Až na výjimky se přestalo diskutovat. Na provokativní témata a otázky nikdo nereaguje. Je ticho. Já jsem příznivcem zdravého skepticismu a kritického myšlení. Lidé, kteří nevědí nic o kritickém myšlení mě obviňují z negativismu. Nic takového se v lize nepěstuje. Lize hrozí v příštích letech úpadek. Další fáze její současné stagnace. V dnešní době, která je tak typická relativizací tradičních hodnot, nárůstem agresivity,

vyprazdňováním idejí, by woodcraft (ale i skauting) mohl posloužit jako maják pro lidi, kteří dosud hledají ideál, kteří jsou schopni sledovat utopickou představu o člověku. Chtělo by to změnit – posílit organizaci LLM, převést ji na společenskou organizaci pro lidi od 4 do 94 let, prohlásit ji za organizaci celosvětovou, zavést institut mezinárodního členství, začít fundraisovat, začít se vědomě propojovat s nejušlechtilějšími hnutími našeho typu v celém světě a hlavně zapracovat na tom, jak působíme navenek, aby lidé tihnoucí k přírodě, k tradičním hodnotám woodcraftu a skautingu atd., byli woodcraftem vábeni a ne odrazováni. Jestli má LLM zůstat organizací dětí a mládeže (za situace, kdy počet dětských zájemců stagnuje či spíš klesá) nebo se posunout dál směrem ke společenské organizaci (která samozřejmě sdružuje i děti) a začít fundraisovat, je velmi ožehavé téma, na něž řada lidí v LLM nechce vůbec zavádět řeč. S řečenou transformací souvisí i přerod ligy na mezinárodní woodcrafterskou organizaci, což je rovněž téma, které lidem v lize zní jako utopie. Lidstvo má před sebou velké civilizační problémy. Říkat, že se to týká politiků a že občanská sdružení mají zůstat nepolitická je pohodlné a zbabělé (mám rád Havlův termín nepolitická politika). Lidstvo bude moci předejít katastrofě, která je již na horizontu, jen tehdy, pokud bude spolupracovat napříč národy a režimy. Musí to přijít zdola. Lidé musejí otevřít svá srdce. Potlačit rozum a otevřít svá srdce. Woodcraft a mezinárodní woodcrafterská organizace by v tom mohla sehrát svou malou, ale záslušnou roli. Jezdit tábořit na Kosák do týpí, rozdělovat tam oheň křesáním a třením dřev, střílet z luku, tančit u bubnu, plnit činy, pracovat na sobě, mít kamarády, bratry, sestry atd., atd. je hrozně fajn... Je třeba jít dál, překročit vše, co už tu bylo. To, co děláme tu už v lize bylo před rokem 1948, 1938. Tak co bude dál?¹⁹³

Bedřich Homola – Osamělý Bobr (*1927)

Vysokoškolské vzdělání, lesní inženýr, nyní důchodce, v letech 1946 - 1948 člen brněnského **Kmene Ohně**, kde vykonával funkci hospodáře – strážce wampumu, od roku 1990 člen kmene **Wallowa** (před tím, v období komunistické totality, několik let čestným členem), člen Ústřední rady orlích per, strážce kopí LLM, získaný titul **Orlí Sachem Ipawa**.

- Záznam rozhovoru:

1. Kdy a jak jste se setkal (a) s woodcraftem, čím Vás zaujal?

193 Osobní korespondence autora DP s Martinem Kupkou, 2013

„V roce 1944 jsem se seznámil s Norkem, který měl Setonovy knížky od svého otce. Seton vyjadřoval to, co nám bylo blízké, život v přírodě a ve společenství. Oba nás to zaujalo, ale nevěděli jsme jestli nějaká liga u nás existuje. Kmen jsme založili až po setkání s Lesanem, který byl členem předválečného Kmene Ohně. Kmen jsme společně obnovili k 1.1.1946. Činnost ligy byla však roku 1948 zakázána komunistickým režimem, potom ještě nějakou dobu do roku 1951 fungoval kmen skrytě pod Svazem mládeže.“

2. Pokud Vás osobně woodcraft nějak či v něčem konkrétně ovlivnil, můžete říci v čem?

„Bratrství a přátelství do konce života.“

3. V čem vidíte hlavní smysl existence a činnosti svého kmene Wallowa?

„Smysl zůstal stejný jako u Kmene Ohně. Přátelství mělo vždy přednost, proto nás nemrzí, že se kmen postupně rozdělil na další tři kmény. Bylo nás ve kmenech kolem stovky členů. Považujeme to za přirozené, že mladší generace vytvořily nové kmény.“

4. Jste woodcrafterem bezmála už sedmdesát let. Jsou v něčem současní woodcrafteri výrazně jiní než za Vašeho mládí?

„Neřekl bych, že jsou dnešní woodcrafteri jiní. Snad jen jedna věc trochu slábne a to je duchovní princip. Já jsem člověk, který věří v Boha...nejenom věří, já jsem si stoprocentně jistý.“

5. Jak hodnotíte z pohledu člena Ústřední rady orlích per, současný stav v lize? Byl Vám v poslední době přiznán nějaký čin?

„Jsem spokojen. Několik woodcrafterů pracuje na novém vydání upraveného Svitku březové kůry – Knihy orlích per, rozšířeného o Mistrovství. Vyjde v roce 2013 a největší zásluhu na tom má Čiksika. V srpnu 2007 na sněmu mi byla přiznána tři orlí pera.“

6. V současné LLM máte funkci Strážce kopí, co si mám za obsahem takové funkce představit? Jaké je poslání Strážce kopí?

„Strážce kopí má u sebe v opatrování kopí, které je určeno pro pasování šlechtickými tituly woodcraftu těm, kteří si to zaslouží. Zavedl E.T. Seton již v prvních letech jako nejvyšší ocenění zásluh, snahy po sebezdokonalení a dobrého vlivu na své okolí. Vzorem je pasování rytířů v dobách rozkvětu, kdy šlo o čest, pravdu, morální poctivost. Viditelnou částí je rovnoměrné získávání orlích per podle Svitku březové kůry.“

Kamila Lunerová (*1972)

Vysokoškolské vzdělání, zaměstnána jako chemik, členka kmene **Wallowa** (1992 - 2004), **Jezerní lidé** (2004 dosud), zde byla náčelnicí v letech 2006 – 2010, od roku 2007 je členkou náčelnictva LLM, od roku 2010 zastává funkci **náčelnice LLM**, získaný titul **sagamor**.

- Záznam rozhovoru:

1. Kdy a jak jste se setkala s woodcraftem, čím Vás zaujal?

„Přes bratra, který byl členem kmene Wallowa včetně předchozího členství v oddíle pod Svazarmem. V roce 1990 nebo 1991 jsme společně ušili první týpí a v zimě jsem pak jela s klukama z Wallowy na první zimní táboření. A pak postupně jsem s nimi začala jezdit častěji a stala se členkou kmene. V té době už jsem znala některé Setonovy knihy, Dva divoši, povídky o zvířatech, na těch mi učarovalo pozorování přírody, pobyt v divočině, vlastnoruční vyrábění pomůcek na táboření, to vše mne bavilo vždycky – v tomto duchu jsme byli doma vychováni bez ohledu na to, jestli to někdo popsal v nějaké knize nebo ne. S Knihou lesní moudrosti, orlími pery, sněmy, woodcrafterským zákonem atd. jsem se setkala až ve Wallowě. V té době mě ale nejvíce přitahoval a fascinoval indiánský styl, který v té době byl v LLM velmi silný. O morálním a výchovném aspektu woodcraftu jsem začala přemýšlet až mnohem později, tehdy jsem vnímala jen to, že kolem mne je spousta obdivuhodných lidí, kteří mne přibírají mezi sebe.“

2. Pokud Vás osobně woodcraft nějak či v něčem konkrétně ovlivnil, můžete říci v čem?

„Woodcraft rozhodně velmi významně ovlivňuje můj současný život, náčelníkování LLM mi zabírá docela dost času, ale přesto tomu dávám méně, než by bylo potřeba. Woodcraft je životní styl, životní názor - slušnost, odpovědnost, tolerance a zároveň radost z pobytu v divoké přírodě, kterou umím číst. V tomto duchu se snažím žít i v každodenním životě, ale co si budeme povídat, nikdo není dokonalý, ani já. Čím mě ovlivňuje? Zejména přátelstvím s lidmi, které jsem díky woodcraftu poznala a kteří vyznávají stejné životní hodnoty a kterých si velice vážím.“

3. V čem vidíte hlavní smysl existence a činnosti svého kmene?

„Náš kmen je v současnosti skupina převážně rodin s dětmi. Tím pádem naše děti mají od malička partu věrných kamarádů, se kterými lítají po lese, staví si bunkry, jezdí na vodu, na vandry apod. a jsou pro ně přednější než televize nebo počítače. A my dospělí si občas vyrazíme zatím bez dětí na puťák nebo na vandr stejně jako když nám bylo dvacet. Moji vrstevníci z jiných oblastí než je kmen nebo LLM už jsou pohodlní, líní a pomalu tloustnou a stárnou. Ale my ne, nám je pořád dvacet a bude až do smrti.“

4. Jakou roli v činnosti LLM hraje osobnostní růst formou získávání orlích per? Jsou členové LLM k plnění podmínek činů dostatečně motivovaní např. osobním příkladem starších nebo jsou k tomu vedeni i jinak? Považujete počet orlích per a titulů za kritérium hodnocení dobré činnosti kmene, rodu či jednotlivce?

„Získávání orlích per je jedním ze základních kamenů woodcrafterské výchovy. Touha a ochota plnit činy je značně individuální, nikdo to myslím nebere jako povinnost. Někdo má dobrý pocit z toho, že má činů mnoho a cíleně pracuje na získávání dalších, jiný se zaměří na činy dlouhodobé a splní si třeba jeden čin za rok nebo za dva, někdo po přiznání orlího pera na sněmu nijak neprahne, ale přesto Svitek březové kůry listuje a aktivity, které Svitek nabízí, plní. Důležitý je pocit, že směřuji k nějakému cíli. Měřítka stanovená orlími pery rozhodně takovým cílem jsou. V některých kmenech je míra plnění činů velmi vysoká, kmen si naplánuje výpravu cíleně tak, aby splňovala nároky činu. V jiném kmenech naplánují výpravu podle jiných hledisek, a když to na čin vyjde, dobrá, když ne, nic se neděje. V obou případech je hlavní, že kmen vyjel na výpravu. Těžko obecně posoudit, jestli je motivace dostatečná nebo nedostatečná. Osobní příklad starších (a snad ještě více i mladších) je určitě nejsilnější motivací k plnění činů. Myslím, že z každého sněmu, na kterém si někdo uznává orlí pera či titul lesní moudrosti, většina účastníků odchází s pocitem, že by se sebou měli něco udělat a opět otevřít Svitek a splnit si pár nedodělaných činů či nových očividně splnitelných činů, aby to dotáhli na nejbližší titul. V dětských kmenech hodně závisí na náčelníkovi, jaké připraví pro kmen aktivity. Svitek březové kůry nabízí nepřeberné množství námětů pro celoroční kmenovou činnost a je na náčelníkovi, zdali připraví program takový, aby si členové činy splnili jen tím, že se programu dlouhodobě aktivně účastní. Počet orlích per jednotlivce/v kmenech je určitě dosti zjevným ukazatelem woodcrafterské činnosti. Asi platí, že vysoký počet uznaných orlích per v kmenech ukazuje na aktivní kmen, ale implicitně to myslím neplatí, tj. že kmen s nízkým počtem orlích per je automaticky považován za neaktivní, to určitě ne. Pro hodnocení „úrovně“ jednotlivců či kmenů je myslím důležitější osobní kontakt,

zkušenost s daným člověkem či kmenem, jeho chování, vystupování, dovednosti, schopnosti atd. atd. V LLM je řada úctyhodných lidí, kteří mají relativně nízký počet orlích per. Asi je to tím, že je pro ně důležitější směřovat k cíli než jej dosáhnout, anebo v tom hraje roli pocit, že by šlo čin splnit ještě lépe - ve smyslu „čím víc vím, tím víc vím, že nic nevím“. Každopádně platí, že stojí-li přede mnou woodcrafter se šerpou plnou orlích per a s vysokým titulem, mám jistotu, že přede mnou stojí mimořádně šikovný všestranný renesanční člověk.“

5. LLM údajně zůstala, z pohledu situace ve světě, poslední aktivní woodcrafterskou organizací setonovského typu. Máte jako náčelnice LLM pocit, že nastal čas, aby liga převzala a zastávala nějakou mezinárodní funkci? Nebo, aby se případně stala mezinárodní organizací?

„Pro mě jako náčelnici LLM je prioritní, aby hlavně vše co nejlépe fungovalo uvnitř. Mezinárodní funkce je nadstavba, která závisí na několika faktorech: a) na zájmu lidí zevnitř organizace o mezinárodní dění, b) na zájmu lidí zvenčí o zapojení LLM do mezinárodních aktivit a c) na tom, aby byl v LLM člověk, který by takovou činnost zaštiťoval. V současné době jsou body a) – c) splněny pouze v malé míře. Takže z realistického současného (a mého přízemního) pohledu, bych řekla, že čas, aby LLM zastávala významnou mezinárodní funkci ve woodcrafterském dění, teď není. Každopádně se hodláme zaměřit na podporu bodu b) – rozšířit a aktualizovat náš web v anglické verzi, uvažujeme o přeložení a vydání některé naší publikace v angličtině, poslední dobou se objevilo pár zájemců o členství z cizích zemí (Slovensko, Švýcarsko apod.), takže upravujeme systém registrace, aby to bylo možné, naši členové se zapojují do různých mezinárodních aktivit (pro dětské a mládežnické organizace), členka náčelnictva zodpovědná za mezinárodní styky komunikuje s občasnými zájemci ze zahraničí atd. Pokud se tímto rozhýbe i bod a) a c), tak bych nebyla proti zapojení do nějakého širšího společenství. Každopádně by to muselo být v souladu s názory členů LLM, nikoliv tlak a úkolování ze strany náčelnictva. Nutno vzít v úvahu, že nesení pochodně woodcraftu na mezinárodní pole by obnášelo psaní článků do zahraničních časopisů, vyhledávání a komunikace s podobně zaměřenými skupinami, účast na mezinárodních akcích, osobní návštěvy v zahraničí atd. atd. Na to v této chvíli nemáme ani člověka ani peníze. Určitě by se daly sehnat, ale na to chce dalšího člověka, který by se věnoval shánění dalších peněz. Já osobně raději v této chvíli upřu své síly na podporu naší činnosti uvnitř, protože kdyby skomírala ta, tak bychom beztak mezinárodnímu společenství

nabízeli jen prázdnou slupku, a to nepovažují za správné. Ale bude-li příležitost, oboustranný zájem a realizovatelná šance v tomto směru něco podniknout, tak není důvod se k tomu stavět zády.“

6. První náčelník obnovené LLM Martin Kupka označil současný stav činnosti „skanzenem woodcraftu“. Ocenil sice vysokou úroveň táboření a plnění činů, ale současně konstatoval, že LLM ztratila dynamiku vývoje. Podle něj to vše už tu bylo před rokem 1938 i 1948. Opravdu se náplň činnosti neposunula dál?

Z určitého pohledu má pravdu. Logan to nazývá „skanzen“, pro mě je to úcta k tradicím, zachování stále stejných hodnot – pravda, láska, čest, odvaha, pevná vůle, úcta k přírodě, k práci, k ostatním lidem, k tajemství všehomíra... tyto hodnoty byly základem woodcraftu v roce 1938, 1948, i 1900, kdy je Seton formoval, platí stovky a tisíce let všude na světě. Jsou to hodnoty, které musí dodržet jednotlivec – člověk. Pokud morálně selhávají jednotlivci, selhává celá společnost. Forma, jak k tomu člověka vychovat, je druhořadá. Měla by člověka bavit, povznášet, přitahovat, zprostředkovat mu kontakt se stejně zamýšlejícími lidmi. Pokud je to pro určitou skupinu lidí „táboření vysoké úrovně“ a plnění činů, tak proč od toho upouštět. Osobně se domnívám, že právě jakési vyšší nároky na členy, na jejich morální vlastnosti, zručnost, vědomosti apod. je to, co lidi do LLM přitahuje - plytkosti a povrchnosti máme všichni kolem sebe dost. Na druhou stranu to asi i některé zájemce odrazuje. Pak jde o to s těmi lidmi mluvit, vysvětlovat, na kterých věcech se lpí a naopak které se provádí „dobrovolně“ a není problém je provádět jinak, ale taky dobře. O to se snažíme, ale je to stále stejná písnička – chce to lidi, kteří se tomu budou aktivně věnovat. Takže sice s veřejností komunikujeme, ale bylo by dobré, aby se to provádělo tak 20 x intenzivněji. Činnosti, které se dělají v kmenech už celá léta, jsou v dnešní době nadměrně moderní – outdoorové aktivity, environmentální výchova, výchova k dlouhodobě udržitelnému rozvoji, ekologické hospodaření, teambuilding, demokratické způsoby řízení organizace, výchova pochvalou a nikoliv trestem, výchova osobním prožitkem a ne biflováním, ocenění na základě osobní zlepšení nikoliv soutěží s ostatními, celoživotní vzdělávání apod., takže LLM čili woodcraft vlastně opravdu nepřináší nic převratného, co tu ještě nikdy nebylo. Jenže to dělá už dost dlouho (není jediná), tzn. dynamiku vývoje z pohledu sebe sama ztratila, zatímco řada jiných výchovných systémů objevuje objevené (a dynamicky se rozvíjí). Seton i Seifert byli velmi nadčasoví. Těžko udržet dynamiku vývoje u organizace staré sto let, to už by přece byla úplně jiná organizace! Určitě jsou organizace, které stojí na podobných principech jako LLM,

ale náplň činnosti mají jinou, jsou dynamické a rozvíjejí se, protože jsou něčím nové a tím atraktivní. Ale jaké budou za sto let? Bud' nebudou vůbec nebo budou stejné jak nyní (tedy ztratí dynamiku vývoje) nebo budou úplně jiné. Jestli je něco stoletá organizace na určitém základu a určitého jména, tak asi musí být tak jaksi v něčem stále „stejná“. Prožít alespoň pár dní primitivním způsobem bez počítače, internetu, mobilu, televize, auta, to je duševní rekreace, které se letecký zájezd do přeplněného blikajícího letoviska nemůže rovnat. A woodcraft je rekreace, tedy obnova sil. V LLM jsme hodně velcí tradicionalisté, to je pravda. Ale pokud by tyto tradice udržovali jen staří pardáli a mladým by přišly hloupé a zbytečné, tak by určitě bylo na místě vše přehodnotit. Jenže řada mladých jsou větší tradicionalisté než ti staří. Je to jako se vším – bude-li tlak věci měnit a bude-li to krok k lepšímu a nikoliv ústupek pohodlnosti, proč ne. Jinak z hlediska organizace LLM si nemyslím, že bychom byli zkostnatělí a zaseknutí v roce 1948. Myslím, že se učíme žít v současném světě z hlediska organizačních, administrativních a hospodářských záležitostí, určitě fungujeme stejným (možná i pružnějším a demokratičtějším) způsobem než jiné dětské a mládežnické organizace našeho typu, hospodářsky rosteme a vzdělávání náčelníků by nám mohl každý závidět. Každopádně vše směřuje k zásadnímu cíli – kvalitní fungování kmenů a zajištění zázemí pro činnost. Ale určitě řada věcí funguje jinde lépe, nikdo není dokonalý, ani LLM, stále je co zlepšovat. Jestli se „ztracenou dynamikou vývoje“ dá chápat to, že stále stojíme na základních principech daných Setonem, případně Seifertem (i když ten dosti upadl v zapomnění, ale v posledních letech se snažíme jeho myšlenky co nejvíce oprašovat), a že v posledních letech nemá woodcraft ve svém středu výraznou osobnost – myslitele, filozofa, který rozšíří obzory woodcraftu a strhne davy k budování lepšího světa nejlépe na woodcrafterských principech, tak je „ztracená dynamika vývoje“ realita. Ale mají takovou osobnost skauti, tomíci, pionýři, YMCA... Češi? Nevšimla jsem si. Stejně jako v LLM se vychází z historických základů a upravuje se pouze forma činnosti dle současných trendů společnosti. V současné době je v části společnosti moderní návrat k přírodě a tradicím, pronikání do filozofií přírodních národů, mezikulturní tolerance... a jsme zase u toho, že toto vše je ve woodcraftu od samého počátku.“

Vladimír Levínský - Wikki (*1960)

Vysokoškolské vzdělání, zaměstnán jako geodet, po obnově LLM zakládajícím členem kmene **Wallowa** (po založení ohnivec, poté náčelník části **Stopaři -Wallowa**), nyní působí ve kmeni **Jezerní lidé**, zde v současnosti bez funkce (dříve náčelník, poté ohnivec),

od roku 2004 je členem náčelnictva LLM, získaný titul **sagamor**.

- Záznam rozhovoru:

1. Kdy a jak jste se setkal s woodcraftem, čím Vás zaujal?

„S woodcraftem jsem se setkal prostřednictvím knih již v dětství a dospívání. Pak především ve středisku Zálesáka Černá pole v čele s Milanem Hubáčkem, na rádcovských kursech vedených Janem Němčanským-Johnem ve skautském duchu, zájem se prohloubil díky seznámení s Bedřichem Homolou - Bobrem roku 1978, od roku 1981 to bylo pravidelné setkávání. Woodcraft mě zaujal především součinností ohnivce a náčelníka při směřování kmenové činnosti, malebnými obřady a úrovní táboření.“

2. Pokud Vás osobně woodcraft nějak či v něčem konkrétně ovlivnil, můžete říci v čem?

„V době kdy jsem aktivně vedl kmen dětí povětšinou na rozhraní dětství a dospívání mi bral veškerý volný čas a dával za to nepřeberné množství naplňujících zážitků a bytí hluboký smysl. Obřadnictví mě přivedlo k přemýšlení o věcech, které nás přesahují.“

3. V čem vidíte hlavní smysl existence a činnosti svého kmene?

„V pokračování nekončícího přátelství s lidmi, které znám většinou od dětství a dnes vidím vyrůstat i jejich děti. V možnosti udržet woodcrafterskou základnu "Bobří hrad" našeho srubu u Velkého sklenského rybníka jako zázemí pro dětská společenství k prožívání dobrodružství, které dávají prožít dobré oddíly a kmeny.“

4. Působíte v LLM od počátků její obnovené existence. Tehdy v začátcích vedlo její směřování k původním kořenům programu. Takovému, jaký zhruba před sto lety začal budovat Seton. Lze předpokládat, že jeho původní představy bylo potřebné aktualizovat a přiblížit životu současné společnosti. Proběhly takové změny? Pokud ano, ve kterých oblastech je bylo potřebné provést?

„Po obnovení ligy se na sněmech a různých setkáních skutečně několikrát probíralo, že vyjdeme z programu tak jak byl popsán samotným Setonem a až po získání patřičné zkušenosti jej budeme moci upravovat. První podstatná a výrazná změna byla úprava Svitku březové kůry. Prosazení této změny bylo velmi složité, hodně z těch, kteří pracovali s původním (velmi nepřehledným) Svitkem se jej báli opustit. Myslím, že zpřehledněním a citlivým doplněním Svitku došlo k posunu v činnosti v celé LLM. Návrat ke kořenům pomohl lize udržet malebnost v činnosti a především styl táboření. LLM se tím výrazně liší

od jiných organizací, přestože mnohé z nich se tábořením také zabývají. Činnost ligy se však nesoustředí pouze na toto stylové táboření. V současné době v LLM narůstá počet kmenů tzv. rodinného typu. Spousta členů, kteří prošli původními dětskými kmeny u činnosti zůstává, případně se k ní vrací. Tím jen potvrzují původní Setonovu myšlenku o woodcraftu "od čtyř do devadesáti čtyř". Nezakládají však nové dětské kmeny, ale se svými vrstevníky zapojují do kmenové činnosti celé své rodiny. Vzniká lóže skřítků a Korálkový svitek. Poslední metodická příručka Kmenové zřízení má za cíl zachytit současnou zkušenost s woodcraftem a být východištěm pro jeho další vývoj."

5. Zmiňujete v jedné ze svých předchozích odpovědí obřadnictví. Jak velký vliv na woodcrafterské obřady mají indiánské předlohy? V čem vidíte podstatu ohnivectví, který je specifickým rysem woodcraftu?

„Začnu od druhé části otázky. Ohnivectví v LLM je velice široké a každý ohnivec může jeho podstatu spatřovat maličko jinde a požadavky na ohnivce mohou být i v jednotlivých kmenech maličko různé. Pro mne je podstatné aby ohnivci byli citlivými "strážci" woodcrafterské myšlenky (zákona, tradice) a přinášeli porozumění nejen do svých kmenů. V některých kmenech fungují celá ohnivecká společenství. Pro přiblížení uvedu malý příklad. Do kmene přijde nováček. Začne plnit Zasněženou stezku (tedy nováčkovskou zkoušku), jejíž podmínky mu sdělí náčelník (v některých kmenech i ohnivec) obvykle na sněmu. Náčelník a u větších kmenů je i Rada orlích per, která bude hodnotit jak jsou podmínky plněny. Ohnivec či společenství jsou ti, kteří se budou snažit pomoci radou či povzbuzením, aby nováček zkouškou řádně prošel. Už slyším tu námitku: "Ale to přece dělají všichni členové kmene". Ano, dělají, ohnivec je tu proto, aby to tak skutečně bylo. Ohnivec je ten, který dokáže pochválit maličkost, ale také vyslechnout mlčení kamaráda, je-li to třeba. V rámci LLM dobře funguje ohnivecké společenství. Na svých pravidelných setkáních se snaží o co nejširší výměnu zkušeností, pro činnost ve kmenech, ve společnosti i pro osobní rozvoj jednotlivce. A tím se pomalu dostávám i k první části otázky. Indiánská předloha (Setonův ideální hrdina) má podstatný vliv na styl woodcrafterského táboření a tím i na woodcrafterské obřady. Seton vycházel z původních indiánských obřadů a ty se tedy odráží v současných tradicích a obřadech woodcrafterských. S tím vším je potřeba pracovat citlivě. I tím se ohnivecké společenství na svých setkáních zabývá. Mimochodem, oproti počátkům při obnově LLM ubylo aktivní užívání kalumetu při obřadech (zřejmě pro hlubší pochopení a úctu). V devadesátých letech bylo silným tématem, zda se užíváním indiánských obřadů nevykrádá indiánská kultura. V dnešní době

je snadné si zakoupit víkend, kde se účastníte obřadu potní chýše iníti, či jiného tradičního obřadu. O tento druh zkušenosti však ve woodcraftu nejde. Vyjít od kořenů a cosi prožít, je něco jiného než "zaplacený víkend", něco naprosto jiného.“

6. První náčelník obnovené LLM Martin Kupka označil současný stav činnosti „skanzenem woodcraftu“. Ocenil sice vysokou úroveň táboření a plnění činů, ale současně konstatoval, že LLM ztratila dynamiku vývoje. Podle něj to vše už tu bylo před rokem 1938 i 1948. Opravdu se náplň činnosti neposunula dál?

*„Myslím si, že činnost LLM se v mnoha směrech neustále posouvá a současně se jí daří udržet vlastní podobu, malebnost a náročnost ("hloubku"). Po obnově ligy se na počátku devadesátých let skutečně prala se snahou Logana a Wanblitanky vytvořit jakýsi "skanzen" původních Setonových myšlenek. Několik nadšenců to v neprospěch obnovované LLM odradilo a několik dalších se s tím prostě "popralo"... Velmi obtížně se tehdy např. prosazovala i potřebná úprava Svitku březové kůry apod. Pomiňme naznačená negativa tohoto období a odpovíme si co to LLM bezesporu přineslo: především je to **malebná stylovost táboření, výběr členské základny, která je ochotna náročnost programu akceptovat, rozeznatelnost od ostatních organizací.** Možná by bylo jednoduché snížit požadavky, maximálně se přizpůsobit tomu jak to dělají ostatní a současně pohrbit samotný woodcraft (protože už by jej nebylo možné rozeznat). Touto zkratkou se stávající náčelnictvo našťestí nevydalo. Účastí v řadě projektů (např. Klíče pro život) se snaží činnost ligy přiblížit širokému spektru zájemců, zkvalitnit vlastní činnost a dobře připravit nové ligové činovníky a náčelníky kmenů. **Svoji metodikou ovlivňuje LLM řadu organizací mající v programu táboření.** Spoluprací s dětskými lesními školkami hledá možnosti jak dále šířit myšlenky woodcraftu. Na úbytek dětských kmenů přichází významná odpověď uvnitř vlastní organizace. Vznik, posilování a přibývání kmenů rodinného typu. Celé rodiny se celoročně zabývají ve svém volném čase woodcraftem. To je i potvrzení dobrého programu kmenů ve kterých zakladatelé těchto společenství vyrůstali. Souběžně pro nejmenší v těchto kmenech vznikají korálkové činy (ty mj. přebírají i zmíněné lesní školky) a programy pro lóži skřítků. Snahou zachytit současný stav ligy a také vytvořit příručku nejen pro nové zájemce o woodcraft je vydání Kmenového zřízení. **Význam pro LLM vidím osobně právě v udržení si jisté odlišnosti, vlastního názoru a dalšího rozvoje vycházejícího z nabyté zkušenosti.** Určitě máme stále co zlepšovat, především na vlastní prezentaci, **aby byl woodcraft více vnímán jako výchovný systém a nikoliv pouze jako "hra na indiány",** ve hledání průniku s ostatními organizacemi podobného zaměření*

(i to se však děje, jak jinak by se Tokaheya stal předsedou ČRDM?). V současnosti je LLM jistě dynamičtější než v době své obnovy před dvaceti lety. Občas mám naopak obavu, aby se původní myšlenky příliš nerozmělnily a nepodlehly "falešné poptávce" uspěchané doby.“

Jana Klüberová – Čeyanala (*1981)

Středoškolské vzdělání, zaměstnána jako odborná lektorka počítačových kurzů, od roku 1990 členka kmene **Sacagawea**, zde byla v letech 2000-2005 a 2010-2011 náčelnicí, od června 2011 zakládající členka a náčelnice kmene **Lacerta Peta**. Od roku je 2003 členkou náčelnictva LLM, kde má na starosti **mezinárodní spolupráci**, získaný titul **sagamor**.

- Záznam rozhovoru:

1.Kdy a jak jste se setkala s woodcraftem, čím Vás zaujal?

*„Jako devítiletá jsem přišla do tehdy skautského oddílu, který o čtyři roky později vstoupil do Ligy lesní moudrosti. Woodcraft tak nějak samovolně probíhal kolem mě, nevnímala jsem jej nijak výrazně, mnohem intenzivnější bylo působení společenství Midewiwin. To se změnilo, když jsem se v roce 2000 neplánovaně stala náčelnicí Sacagawey. Pojem woodcraft nabral konkrétnější obrysy a dlouho se mi silně prolínal s LLM. Udělala jsem náčelnické zkoušky, jela na Čotokvu Velké lóže, poznala více lidí kolem LLM (woodcrafterů podle mého tehdejšího pohledu). Woodcraft a LLM pro mě byly mnohem konkrétnější než Midewiwin, proto jsem se Sacagaweou chtěla jít právě tímto směrem. Asi největší „woodcrafto - uvědomění si“ jsem si prožila v roce 2011. Za pro mě nepříjemných okolností jsem ze dne na den skončila s náčelníkováním i členstvím v Sacagawee, kmeni, který byl součástí dvaceti let mého předchozího života. Najednou jsem si musela dost konkrétně ujasnit, co dál. Díky funkci v náčelnictvu jsem tou dobou měla k dispozici ještě nevydané texty Kmenového zřízení. V tu chvíli pro mě byly hodně podstatné a pomohly mi vidět další možnosti a naději, že vše má nějaký důvod i smysl. Pomohly mi utřídit si woodcraft a jak ho vnímám. **Ted' je pro mě woodcraft životní cesta a woodcrafteri jsou pro mě společenství, komunita, jíž jsem součástí.** Právě v roce 2011 pro mě jedna z hlavních zásad, **woodcraft je rekreace**, nabyla nevídaných rozměrů a dodnes mi pomáhá v rozhodnutích, co a jak dál, čemu se ve kmeni, lize i osobně věnovat.“*

2. Pokud Vás osobně woodcraft nějak či v něčem konkrétně ovlivnil, můžete říci v čem?

„Určitě. Nedokážu jmenovat konkrétní vlivy, ale prostě byl a je nedílnou součástí mé výchovy.“

3. V čem vidíte hlavní smysl existence a činnosti svého kmene?

„Na samém začátku byla čistě ekonomická myšlenka, berte prosím s nadsázkou. Nyní je to menší společenství, ve kterém by každý z členů měl být schopen najít si svoji roli, která ho bude naplňovat i rozvíjet a díky níž přispěje kmenovému celku. Možnost žít a sdílet woodcraft.“

4. Woodcrafterské hnutí je vnímáno jako celosvětové. Je záměr LLM v tomto smyslu vychovávat děti např. motivovat je k mezinárodní spolupráci s podobně smýšlejícími organizacemi? Mohl by to být třeba vhodný motiv pro činnost teenagerů, kteří hledají nové inspirace?

„Ano. I když možná jen částečně. V tuto chvíli mnohem více stavíme na podobnosti mládežnických organizací celkově. Nechceme se vymezovat vůči jiným (zdánlivě newoodcrafterským) organizacím. Chceme ukázat dětem nebo spíše členům v „problematickém“ věku (zpravidla kolem 15 let), kdy se rozhoduje zda zůstane ve kmeni LLM nebo odejde, alternativu, ukázat možnosti.“

5. Jak z pozice činovníka pro mezinárodní styky vnímáte současnost světového woodcrafterského hnutí? Jak hodnotíte situaci v Anglii, Americe případně jinde v světě?

„Myšlenka woodcraftu je živá, ale z mého pohledu hlavně v jednotlivcích nikoliv ve woodcrafterských organizacích, kdekoliv jinde ve světě.“

6. Máte pocit, že nastal čas, aby liga převzala a zastávala nějakou mezinárodní (např. koordinační) funkci? Nebo, aby se případně stala mezinárodní organizací?

„Ne. Jako mnohem větší prioritu vnímám fungování uvnitř a budování či pěstování pozice v ČR. Na druhou stranu, pokud by se do toho chtěl někdo pustit zcela konkrétními činy, myslím, že podporu by našel.“

Petr Mikauš - Kopčem (*1991)

Středoškolské vzdělání, obor automatizace a robotika + jazyková škola, angličtina, momentálně nezaměstnaný, od roku 2001 člen kmene **Stopaři - Wallowa**, následně od roku 2010 kmen **Stopaři**, funkce **kmenový ohnivce**, získaný titul **sagamor**,

- Záznam rozhovoru:

1. Kdy a jak jste se setkal s woodcraftem, čím Vás zaujal?

„Poprvé jsem se s woodcraftem setkal, když mě můj bratr vzal na jednu akci kmene, byl to turnaj ve Stiga hokeji. Půlrok nato jsem se stal členem kmene Stopaři - Wallowa a v té době mě zaujal možnost získat nové kamarády, hrát hry a jezdit s ostatními kamarády na výpravy.“

2. Pokud Vás osobně woodcraft nějak či v něčem konkrétně ovlivnil, můžete říci v čem?

„Rozhodně v přístupu k lidem, přírodě a také životu. Za posledních pár let i velmi velkou touhou po vědění o severoamerických indiánech a jejich životě, zvycích, tradicích a povaze.“

3. V čem vidíte hlavní smysl existence a činnosti svého kmene?

„Hlavním smyslem vidím výchovu mladších generací a jejich přípravu do dalšího života. Jelikož jsme dětský kmen je to i naším hlavním cílem. Samozřejmě, že je vše v rámci různých her a zábavného programu“

4. Jakou roli v činnosti Vašeho kmene hraje osobnostní růst formou získávání orlích per? Jsou děti k plnění podmínek činů samy dostatečně motivovány např. osobním příkladem náčelníka nebo jsou k tomu vedeni i jinak? Považuješ počet orlích per a titulů za kritérium hodnocení dobré činnosti kmene?

„Řekl bych, že naším hlavní cílem je, aby děti chodily do kmene rády a bavilo je jezdit s námi na výpravy, tudíž počet orlích per není úplně kritériem hodnocení činnosti kmene. Ale řekl bych, že dostatečně motivováni jsou, jak mnou (jakožto ohnivcem) tak i náčelníkem kmene. A plnění činů zahrnuje i naše programy na výpravách a táboře. Takže, děti mají dostatek příležitostí jak si činy plnit buďto individuálně, ale i společně.“

5. V čem vidíte svou úlohu ohnivce kmene? Předpokládám, že pojetí ohnivectví není unifikované v rámci všech kmenů LLM. Jak se na tuto roli připravujete a odkud čerpáte inspiraci?

„Myslím, že mojí úlohou je od každého něco a nedá se úplně přesně říci, co by mělo být úlohou ohnivce. Ohnivec podle mého, by se měl starat o tradice ve kmene, být příkladem na cestě lesní moudrosti (plnění orlích per a získávání titulů) starat se o malebnost ve kmene a vést k tomu i děti. Být pro ostatní členy kmene vrbou, u které můžou najít porozumění, pomocnou ruku či radu. A jak se připravuji. No, snažím se číst vhodné knihy a všimát si věcí kolem sebe a také učit se od druhých, starších a moudřejších. A v neposlední řadě se snažím poslouchat svou intuici a srdce. Důležité pro mě také je, najít si určitý čas pro sebe, abych se mohl jaksi naladit na správnou vlnu a vstřebával pocity a emoce ostatních.“

6. Jakým způsobem získáváte nové zájemce o členství ve vašem kmene? Probíhá nějaký organizovaný nábor nováčků? Jsou kladena nějaká omezení pro přijetí do vašeho kmene?

„Když chceme získat nové zájemce o členství, vždy to děláme pomocí organizovaného náboru v prvních a druhých třídách základní školy. V našem případě se jedná jen o jednu školu, protože jsme naši činnost přesunuli před pár lety kousek od Brna, do Bílovic nad Svitavou, kde se nachází jen jedna základní škola. A omezení kladena úplně nejsou, ale u dětí preferujeme ty, které umí číst, psát a počítat kvůli snadnější práci při vymýšlení her tak, aby bavily všechny děti ve kmene.“

Jan Klement – Čiko (*1986)

Vysokoškolské vzdělání, informační technologie, zaměstnán jako Technical tester ve společnosti embed/it, od roku 1995 člen kmene **Wallowa**, od roku 2011 náčelníkem kmene **Kynkažu**. V náčelnictvu LLM zastává od roku 2007 funkci **náčelníka Malé lóže**, získaný titul **sagamor**.

- Záznam rozhovoru:

1. Kdy a jak jste se setkal s woodcraftem, čím Vás zaujal?

„S woodcraftem jsem se setkal na podzim roku 1992, kdy mi bylo 6 let. Tehdy mě nezaujal ničím specifickým, či konkrétním. Byl jsem ještě malý kluk, co chodil se svým tátou do Junáka. Začali jsme tehdy měnit působiště pro naši činnost, hledali jsme základnu, která by byla blíž našemu bydlišti, abychom nemuseli dojíždět daleko. Přejít od junácké k woodcrafterské činnosti nebyl nijak drastický, činnost obou společenství byla velmi podobná. S woodcraftem, jako takovým, jsem se na vlastní kůži setkal mnohem později.“

To už jsem byl několik let členem Ligy lesní moudrosti. Woodcraft mne zaujal svými prostředky pro výchovu a vývoj člověka ve všech jeho životních etapách.“

2. Pokud Vás osobně woodcraft nějak či v něčem konkrétně ovlivnil, můžete říci v čem?

„Věřím, že jakákoliv životní zkušenost člověka do jisté míry ovlivní. Mě woodcraft ovlivnil velmi a ovlivňuje můj život do velké míry doteď. Značnou část života jsem strávil přípravou programu pro děti, později i pro dospívající a dospělé. Mnohokrát jsem si mohl vyzkoušet zážitkovou pedagogiku v praxi, stejně tak učení hrou. Začal jsem se zabývat pobytem v přírodě se vším, co k tomu patří. Začal jsem se zajímat o praktiky a zvyky přírodních národů, zejména indiánů. Těžko říct, zda by mé životní kroky a zkušenosti směřovaly jiným směrem, kdybych nebyl součástí woodcrafterského společenství, ale to už se nikdy nedozvíme.“

3. V čem vidíte hlavní smysl existence a činnosti svého kmene?

„Tato otázka není v čase invariantní. V současné době se náš kmen skládá ze členů převážně ve věku 20 - 27 let, takže jsme kmen mladých dospělých, kteří si spolu v životě celkem dost prošli a podnikají spolu akce a aktivity, které odpovídají našemu věku a schopnostem. Smyslem existence a činnosti našeho současného kmene je tedy zážitkově rekreační, rekreace zvláště ve woodcrafterském smyslu je odpočínutí od shonu moderní doby. Kdybyste se zeptal pár let zpět, to jsme měli ještě ve kmene děti, smyslem činnosti kmene byla jednoznačně výchova dětí v tížném směru. No a pokud byste se zeptal za pár let, kdy se z našich členů stanou praktikující pedagogové a hlavně rodiče, tak smyslem činnosti bude opět výchova nejen našich dětí k tomu, aby vyrůstaly v kolektivu, byly schopny se o sebe v různých situacích postarat, byly kreativní, znalé a aby své znalosti, dovednosti a zkušenosti byly schopny uplatnit v každodenním životě.“

4. Na kmenovém webu Kynkažu, je vyjádřen zájem, aby se do činnosti kmene zapojily děti. Jak takový „nábor“ probíhá? Máte nějaký plán nebo se už případný plán dokonce naplnil?

„Současný stav je takový, že nemáme náborový plán. Informace je určena především zájemcům a rodičům. Většina z nás dokončuje studium a věnujeme se tedy přípravě programu a akcí sami sobě. V minulosti několik náborových akcí proběhlo. Většinou dost neúspěšně a podařilo se nalákat jen jednotlivce. Své náborové zkušenosti jsme sdíleli napříč ligové i meziorganizační spektrum a zjistili jsme, že v Brně je s nábořem dětí velký

problém. Je tu mnoho škol, kterým stále chybějí děti a samy se přetahují o žáky. Ty pak lákají na volnočasový program organizovaný v rámci školy. Pochopitelně je naše činnost pak konkurenční a vedení škol nemají zájem nás vůbec pouštět do svých budov. Ale to je jen zlomek problémů s nábory. Nejčastějším přísunem dětí byly děti známých a případně jejich kamarádi. V budoucnu se díky novým kontaktům a zkušenostem vrhneme na náборы znovu.“

5. Jakou roli v činnosti LLM hraje osobnostní růst formou získávání orlích per? Jsou jednotlivé děti k plnění podmínek činů dostatečně motivovány např. osobním příkladem náčelníka nebo jsou k tomu vedeni i jinak? Považujete počet orlích per a titulů za kritérium hodnocení dobré činnosti kmene?

„Získávání orlích per a tím způsobené "stoupání na horu" hraje v činnosti LLM významnou roli. Je to výborná metodika, která zdokonaluje člověka při všech etapách jeho života. Přehlednou formou je znázorněno, jak si kdo stojí, každý si vybere a začne v odvětví jemu blízkém a přitom je mu nenásilnou formou nabídnuto několik dalších činů, které si může vyzkoušet a plnit. Člověk je z podstaty zvědavý tvor a výzvy, zkoušení svých limitů a poznání nepoznaného patří jeho přirozenosti, i když jsou jedinci, kteří se toto snaží potlačit. Děti jsou k plnění činů vedeny zpočátku hrou a když po jejím konci zjistí, že si v rámci hry splnily nějaké to orlí pero, umocní to jejich radost a podnítlí jejich přirozenou soutěživost. Náčelník musí být samozřejmě příkladem, ale nejen on, ale i všichni, kdo s dětmi pracují. Záleží proto do velké míry na nich, aby podnítlí děti k plnění orlích per a šli jim v tom sami příkladem. Každým rokem náčelnictvo LLM uspořádává Náčelnické zkoušky, což je MŠMT akreditovaný kurz pro náčelníky kmenů a rodů. Dále jsou pak periodicky připravovány další kurzy a zážitkové akce, kde jsou účastníci informováni a školeni nejen v oblasti pedagogiky, ale i woodcrafterské výchovy. Plnění činů je jen jeden (i když podstatný) prostředek pro osobnostní růst. Dobrá činnost kmene nemusí být rozhodně přímo úměrná počtu splněných orlích per. Důležitá je všestranná výchova všech členů kmene.“

6. Woodcrafterské hnutí je vnímáno jako celosvětové. Je záměr náčelníka Malé lóže v tomto smyslu vychovávat děti např. motivovat je k mezinárodní spolupráci s podobně zaměřenými organizacemi? Mohl by to být třeba vhodný motiv pro činnost teenagerů, kteří hledají nové inspirace?

„Toto vnímání se příliš neshoduje s realitou. Až na vzácné výjimky už woodcrafterské hnutí zůstalo pouze v Česku a s poměrně malými vazbami do zahraničí. Snaha náčelníka Malé

lůže je především propojovat děti a teenagery na ligové úrovni a až poté na republikové úrovni mezi jednotlivými organizacemi. Nad mezinárodní spoluprací jsem zatím příliš ze své pozice nepřemýšlel. O to se zajímá celé náčelnictvo v oboru mezinárodních vztahů, kde je členům nabízeno každoročně několik aktivit k mezinárodním projektům ve většině věkových kategorií. Motiv pro činnost teenagerů by to samozřejmě být mohl, ale rozhodně ne majoritní.“

8.3. Dílčí závěr

V oslovení každého z respondentů jsem opět sledoval konkrétní záměr, aby představoval zástupce některé oblasti činnosti, které se výzkum podrobněji věnuje. Přesto byly první tři položené otázky pro všech šest respondentů formulovány jednotně.

V otázce č. 1 zjišťuji, kdy a jak se respondent setkal s woodcraftem a čím ho tento zaujal. Otázku jsme víceméně položili se záměrem představit respondenta. Vzhledem k malému počtu respondentů nelze brát údaje jako směrodatné k zobecnění. Odpovědi však opět potvrzují můj předpoklad, že k prvnímu seznámení s woodcraftem dochází nejčastěji v dětství. Zde bych upozornil na Osamělého Bobra, jehož cenné osobní vzpomínky zahrnují dvojí obnovení činnosti LLM (v roce 1945 a 1990). Zajímavější a pestřejší pohledy přináší druhá část otázky. V odpovědích, **čím woodcraft respondenty zaujal**, nenacházíme zpočátku také nic neobvyklého (z pohledu dítěte bude zřejmě typické Čikovo sdělení, kdy doslova říká, že *se činnost nijak nelišila od skautu*), je zmiňován život s kamarády ve společenství, výpravy a táboření v přírodě či indiánský styl. **Opravdové poznání a zaujetí woodcraftem přichází až později.** Wikki, u kterého předcházela činnost ve skautském stylu a s woodcraftem se podrobněji a postupně seznámil až v dospělosti, je zaujat *specifikem vedení společenství* (součinnost náčelníka a ohnivce), která souvisí s malebnými obřady a úrovní táboření. Zajímavé proměny ve vnímání woodcraftu popisuje Čeyanala. Zatímco v počátku *„woodcraft samovolně probíhal kolem ní“* postupem času dochází ke zjištění, že *„woodcraft je pro ní životní cestou a woodcrafteri společenstvím, komunitou, jejíž je součástí“*. Také Kamila obdobně popisuje svůj posun od *„fascinace indiánským stylem“* k uvědomění si *„morálního a výchovného aspektu woodcraftu“*. V souhrnu lze říci, že odpovědi byly zajímavé, přičemž však nebyla shledána žádná překvapivá informace.

V otázce č. 2 zjišťuji v čem woodcraft může člověka ovlivnit. Respondenti k odpovědi

vesměs přistupují z pohledu dospělého člověka. Vyzdvihují zejména význam života ve společenství, což symbolizuje Bobrova (86 roků) odpověď: „*bratrství a přátelství do konce života*“. Skutečnost, že woodcraft je výchovný systém dokládá Číkova odpověď, kde zdůrazňuje praktickou realizaci „*výchovných metod zážitkové pedagogiky*“. Opět se objevuje *zájem život indiánů* (Čiko a Kopčem – tedy dva věkem nejmladší). S věkem respondentů přibývá uvědomění duchovního rozměru woodcraftu, které charakterizuje Wikki větou: „*Obřadnictví mě přivedlo k přemýšlení o věcech, které nás přesahují*“. Kamila, která woodcraft považuje za životní styl a životní názor, zmiňuje „*slušnost, odpovědnost, toleranci a zároveň radost z pobytu v divoké přírodě, kterou se naučila číst*“. Všichni respondenti se shodují, že woodcraft měl a má na jejich život významný vliv.

V otázce č. 3 zjišťuji v čem spočívá smysl existence a činnosti woodcrafterského kmene. Zde se odpovědi přirozeně liší od typu jednotlivého kmene. Zástupci kmenů dospělých (za takový lze považovat zejména kmen **Wallowa**) se shodují na významu *v životě společenství*, k čemuž se mohou přidružit i související důvody ryze praktické v příkladu **Jezerních lidí**, kteří spravují základnu Bobří hrad. Kmeny dětské, které jsou zastoupeny kmenem **Stopaři** a částečně **Kynkažu** (rozšířit členskou základnu o děti plánují) vidí smysl „*ve výchově mladších generací a jejich přípravě do dalšího života*“.

Následující otázky nejsou již směřovány ke všem respondentům stejně, ale vždy se zabývají nějakou konkrétní problematikou. Základním rysem woodcrafterské činnosti byl po celou dobu existence **systém osobnostního růstu formou získávání poct dle Knihy orlích per**. Snažil jsem se zjistit, jaký význam je v současnosti tomuto přikládán a jak dalece bylo nutné tento výchovný systém aktualizovat. V odpovědích respondentů lze najít shodu v tom, že získávání orlích per zůstává jedním ze základních kamenů woodcrafterské činnosti. Wikki potvrzuje, že aktualizaci zpracování podmínek získávání orlích per a mistrovství byla (a je nadále) věnována patřičná pozornost a to ve všech věkových kategoriích (např. zcela nově vznikl *korálkový svitek* pro nejmenší děti). Kamila zdůrazňuje důležitost „*pocitu, že člověk směřuje k nějakému cíli a v měřítku stanoveném orlími pery takové cíle vidí*“. Také Čiko oceňuje systém orlích per jako „*výbornou metodiku, která zdokonaluje člověka při všech etapách jeho života*“. Dokladem celoživotní cesty je opět Bobr, který zmiňuje, že mu tři orlí pera byla přiznána na sněmu v roce 1997 (tedy ve věku jeho osmdesáti let). Zda-li je počet titulů a orlích per kritériem pro hodnocení činnosti kmene se respondenti v odpovědích zdánlivě neshodují (např.

Kopčem takové kritérium za hlavní nepovažuje). Jedná se však spíše o úhel pohledu ve **zvýraznění individuálního přístupu k plnění stanovených podmínek**. „*Pro některé může hrát roli pocit, že by šlo čin splnit ještě lépe, je řada úctyhodných lidí, kteří mají relativně nízký počet per*“, uvádí Kamila.

Problematika náboru nováčků se týkala zejména kmenů Stopaři a Kynkažu. Zde se objevila rozdílnost přístupu vlivem podmínek ve městě a na vesnici. Na vesnici je menší konkurence v nabídce volnočasových aktivit, proto jsou organizované náborové akce možné a zřejmě i úspěšné. U dětského kmene ve městě jsou nováčci získáváni spíše na základě osobních referencí (do oddílu chodil sourozenec atd.). Zajímavým poznatkem je narůstající atraktivita kmenů rodinného typu.

Specifikem woodcraftu je **ohnivectví a význam obřadů**. Také přístup k této problematice se zřejmě liší kmen od kmene. Pro Wikkiho je podstatné, aby „*ohnivci byli citlivými strážci woodcrafterské myšlenky a přinášeli porozumění nejen do svých kmenů*“. Obřady lze považovat za woodcrafterské, přestože je zřejmé, že Seton vycházel z původních indiánských obřadů. Woodcrafteri si uvědomují, že je potřeba s indiánským ideálním vzorem i „*indiánskými*“ obřady pracovat citlivě a i takovou problematikou se (mimo jiné) zabývají ohnivecká setkání.

Poslední skupina otázek reaguje na kritické názory **Logana**. Z pohledu nezaujatého pozorovatele, který se relativně podrobně seznámil s vývojem obnovené LLM, si dovoluji k jeho názorům komentář. Domnívám se, že Logan v uplynulém dvacetiletí prošel výraznou proměnou. V počátku devadesátých let ve funkci náčelníka LLM prosazoval důrazně směr návratu ke kořenům woodcraftu včetně „*indiánského stylu*“ táboření a obřadnosti. Nyní však takový trend považuje za přežitý (za 23 roků lze názorový vývoj předpokládat a respektovat), ale v jeho názorech lze najít protichůdné argumenty. Na jedné straně konstatuje, že LLM je poslední woodcrafterskou organizací setonovského typu a v souvislosti s tím vyjadřuje přesvědčení, že by takovou skutečnost měla zvýraznit rozšířením mezinárodní působnosti. Na straně druhé organizaci vytýká ztrátu dynamiky vývoje (**označuje LLM za *skanzen woodcraftu***) a za vzor dává organizace v zahraničí, ve kterých původní Setonův výchovný program ustoupil zcela do pozadí nebo se vytratil úplně. V každém případě jsou jeho názory podnětné k zamyšlení nad současností LLM i nad dalším směřováním programu v budoucnosti. Proto jsem jeho kritická stanoviska použil pro formulaci otázek, které se týkají vývoje organizace LLM a postavení organizace v rámci celosvětového woodcrafterského hnutí.

V otázce mezinárodní působnosti jsem oslovil Čeyenalu, členku náčelnictva s odpovědností za mezinárodní spolupráci. Ta považuje myšlenky woodcraftu ve světě stále za živé, nejedná se však o konkrétní organizace, ale pouze o jednotlivce. Ve shodě s náčelníci ligy vidí prioritu v tom, aby především organizace fungovala uvnitř a spolupráci rozvíjela s partnerskými organizacemi v ČR. Mezinárodní spolupráci se může pak věnovat také, pokud k tomu budou podmínky. Ty zatím nenalézám na patřičné úrovni. Náčelnice zastává v oblasti mezinárodních aktivit stanovisko, že takovou věc není možné úkolovat ze strany náčelnictva, ale musí být v souladu s názory členské základny. Hodlá podporovat zájem lidí ze zahraničí vytvořením anglické verze webu a uvažuje o vydání některých publikací v angličtině. Vše závisí na zájmu lidí. Stejně tak náčelník Malé lóže, nevidí oblast mezinárodní spolupráce za prioritní.

V otázce dynamiky vývoje přinesli respondenti Kamila a Wikki řadu argumentů, které přibližují vývoj posledního dvacetiletí a objasňují současné postavení organizace. **Jejich vyjádřené postoje a názory k této problematice považují vůbec za nejhodnotnější část prováděného výzkumu** o současné činnosti woodcrafterské organizace. Zaznívá zde výčet moderních metod, které se již po léta v pedagogické činnosti woodcrafterů využívají jako jsou např. outdoorové aktivity, environmentální výchova, výchova k dlouhodobě udržitelnému rozvoji, ekologické hospodaření, teambuilding, demokratické přístupy řízení organizace, výchova prožitkem, ocenění na základě osobního zlepšení nikoliv soutěží, celoživotní vzdělávání apod.. Domnívám se, že rozhodující myšlenka je vyjádřena v konstatování, že *Seton i Seifert byli velmi nadčasoví a základ jejich myšlenek a metod je stále platný a aktuální*. Těžko je pak předpokládat razantní dynamiku vývoje, takovou jaká lze spatřit u některých jiných organizacích, které výchovný systém teprve vytvářejí. Často při tom objevují objevené a tudíž se dynamicky rozvíjí. Postavení LLM, která svou metodikou naopak po celou svou existenci ovlivňuje celou řadu organizací zabývajících se pobytem v přírodě, je jiné. Pro její existenci je důležité **udržení jisté odlišnosti, výběrovosti členské základny** (ne uzavřeností, ale požadavkem ochoty akceptovat náročnost programu), **vlastního názoru i dalšího rozvoje, který bude vycházet z nabyté zkušenosti**. Některé vyslovené názory je přesto dobré vystavit polemice. Za diskutabilní považuji např. Wikkiho potvrzení dobrého programu stávajících kmenů argumentem o vzniku nových kmenů rodinného typu. Souhlasím, že je dobré a potěšitelné, že se tato forma rozvíjí. Stavět ji však jako argument v odpovědi na úbytek dětských kmenů nepovažuji za správné. Zastávám názor, že dlouhodobou udržitelnost

a rozvoj woodcrafterské činnosti i členské základny je potřebné stavět především na dětských kmenech. U kmene rodinného typu vidím nebezpečí vzniku uzavřenosti takovéto komunity.

Provedený výzkum zahrnul jen některé oblasti a nekladl si za cíl podrobně analyzovat celou širokou a pestrou škálu woodcrafterských činností a aktivit. Přesto jsem přesvědčen, že prokázal, že **woodcraft, uváděný do praxe organizací Liga lesní moudrosti, je ucelený, aktuální a životaschopný výchovný systém** a nikoliv pouhá hra na indiány. Oceňuji velkou vstřícnost i pedagogickou odbornost oslovených respondentů.

ZÁVĚR

Základním obecně formulovaným cílem této práce je verifikace nebo falzifikace úvodem stanovených hypotéz. Ke každé z hypotéz jsem se snažil najít potvrzující důkazy a současně je vystavil možnosti vyvrácení.

H1: *Woodcraft a knihy E.T. Setona měly na území bývalého Československa mimořádný ohlas a specifický vliv na vznik a činnost organizací a hnutí s programem v pobytu v přírodě.*

Potvrzující důkazy jsem předložil v celé řadě poznatků obsažených v teoretické části této práce. Jednotlivě popisují výrazný vliv na organizace Junák, Česká tábornická unie, tramské hnutí a dotýkám se vlivu na další organizace dětí a mládeže. **Zjevně prioritním důkazem mimořádného ohlasu je samotná existence organizace Liga lesní moudrosti, která je svým současným zaměřením programu činnosti a realizací pedagogiky formulované E.T. Setonem unikátní ve světovém měřítku.** Vedle důkazů, bylo nalezeno i několik tezí proč tomu tak je. Zřejmě nejpádnějším zdůvodněním je skutečnost, že dílo Setona bylo aktuálně a kvalitně překládáno a vydáváno ve světově nebývalém rozsahu. Prvotní a nejzásadnější zásluhu na propagaci i praktickém rozšíření woodcraftu má především Miloš Seifert, kterého následovala celá řada kvalitních pokračovatelů.

H2: *Woodcraft je v České republice dosud živým a také stále aktuálním programem celoživotního vzdělávání a učení.*

K verifikaci této hypotézy je základním důkazem opět samotná existence organizace LLM. Obsah a formu celoživotního vzdělávání podrobně rozebírají publikace **Kmenové zřízení** (rok vydání 2011) a průběžné aktualizace **Knih orlích per** (nejnovější modifikované vydání se připravuje k vydání v roce 2013). Důkazy o praktické realizaci přinesl provedený kvalitativní výzkum. Celoživotní charakter programu potvrzují, mimo jiné, v práci uvedené fakta o Bedřichovi Homolovi (přiznána tři orlí pera ve věku 80 let) nebo Milouši Stárkovi (orlí pero přiznáno ve věku 85 let).

H3: *Současná Liga lesní moudrosti je fungující organizací, která naplňuje Setonův pedagogický program s přihlédnutím na aktuální proměny společnosti.*

Důkazy o praktické realizaci Setonova pedagogického programu přináší např. výroční zprávy LLM a jednotlivých kmenů (výroční zpráva LLM za rok 2011 je uvedena v příloze PII). Provedením kvalitativního výzkumu byla LLM vystavena kritickému pohledu

zejména z hlediska dynamiky svého vývoje a aktuálnost reakcí na proměny společnosti. Na kritické názory přednesené Martinem Kupkou odpověděli členové náčelnictva LLM řadou logických argumentů, které potvrzují, že organizace je funkční a **Setonův pedagogický program je průběžně rozšiřován, aktualizován a reaguje na proměny společnosti.** Vzhledem k nadčasovosti a setrvávající platnosti Setonových idejí nelze výraznou dynamiku zásadních proměn považovat ani za žádoucí. Fungování organizace pochopitelně není možné považovat za stoprocentně ideální. Výzkum např. potvrdil problémy v náboru nových členů, ale to je realita, která postihuje všechny obdobně zaměřené organizace. LLM přesto nevykazuje pokles členské základny. Hypotézu H3 považují za verifikovanou provedením kvalitativního výzkumu a v souladu s jeho dílčími závěry.

Problematikou a metodikou výchovné práce s dětmi a mládeží se dlouhodobě, prakticky i teoreticky, řadu let zabývám. Přesto bylo zpracování diplomové práce pro mě přínosné v mnoha nových zjištěních a informacích. Týkají se zejména samotné osoby E.T. Setona. V minulosti byl předkládán téměř jako nedotknutelná dokonalá ikona (zde se nabízí paralelní srovnání s ideálním vzorem indiána). Tato idealizace proběhla zejména v době totality, kdy nebyly oficiálně publikovány k jeho osobě žádné podrobnější údaje. Atraktivitu woodcraftu i osoby jeho zakladatele zvyšovala příchut' „zakázaného ovoce“. Publikace rozborů osobnosti E.T. Setona či dalších informací kritického charakteru jsem nezaznamenal ani v počátku devadesátých let, kdy jsem se aktivně zajímal i o woodcraft. V odstupu času a hlavně v obrazu aktuálně získaných informací, vychází na povrch **Setonova rozpolcenost. Ta se dotýká jeho osobnosti i politického uvažování.** Vedle arogance a velkopanských projevů mu nechyběl soucit s odpadlíky společnosti. Na jedné straně zdůrazňoval zásadu vzájemné spolupráce a na druhé straně veškeré základní teze vytvářeného výchovného programu formuloval bez přispění spolupracovníků a lpěl na svém autorství. Jeho utopistické představy, že pokud bude člověk následovat příklady zvířat, tak jak to dělali indiáni, dopracuje se k dokonalejší decentralizované společnosti, ve které nebude válek, jsou v kontrastu s nadčasovostí většiny jeho pedagogických přístupů a cílů. Tato osobní charakteristika, dle mého názoru, však nijak nezpochybnuje hodnotu jím vytvořeného programu woodcrafterské výchovy.

Rovněž ve studiu woodcrafterského hnutí nalézám nová fakta a souvislosti. Jsou často neplánovitě paradoxní. Takovým příkladem je „ideální vzor indiána“, který byl v Americe jedním z hlavních faktorů neúspěchu a postupného zániku woodcrafterské organizace.

Z poznatků provedeného výzkumu naopak vychází závěr, že v českém prostředí byl a je naopak prvkem vedoucím k její relativní, ale dosud setrvávající, atraktivnosti.

Liga lesní moudrosti je z pohledu členské základny relativně nepočetná skupina (např. ve srovnání s organizací skautskou), ale z pohledu pedagogického významu velmi výrazná. Její vliv lze v různém měřítku a různé podobě identifikovat snad u všech současných organizací pracujících s dětmi a mládeží působících v České republice. Jsem přesvědčen, že pokud provedeme rozbor jejich výchovných programů a metod (tedy u těch organizací, které nějaký výchovný program a systém vybudován mají) zjistíme, že všechny **primárně vychází pouze ze dvou modelů. Jedná se o systém skautské a systém woodcrafterské výchovy.** V rozsahu této práce nebylo možno postihnout všechny aspekty pedagogiky Setonova woodcraftu. Její zadání se v průběhu zpracování ukázalo jako příliš široké. Tato skutečnost, však otvírá možnost návaznosti v provedení dalších specifických výzkumů. K podrobnému zpracování se nabízí například metodika osobnostního růstu v systému orlích per a mistrovství. Oceňuji otevřenost a vstřícnost činovníků k provedenému výzkumu. Jejich přístup vyvrací případné názory o uzavřenosti Ligy lesní moudrosti.

V úvaze o **souvislosti woodcraftu a sociální pedagogiky**, začnu svou zkušeností sociálního pedagoga – kurátora pro mládež. Po ověření woodcrafterských metod výchovy ve vedení tábornického oddílu jsem tyto z velké části využil k vytvoření projektu krátkodobých pobytových akcí. Záměrem projektu nazvaného „Dobrodružství“ je usilovat o sociální začlenění rizikových skupin dětí, poskytovat jim sociální pomoc a tím snižovat potencionální rizikovost vzniku sociálně patologických jevů a zvyšovat uvědomění o důsledcích rizikového chování. Sleduje cíle ve změně postojů dítěte, pomoci při hledání místa v rodině, mezi vrstevníky, ve škole i ve společnosti a nabízí pozitivní alternativu vzoru. Takový vzor je zde vnímán ve dvou rovinách. Jedná se o samotnou inspiraci k aktivnímu trávení volného času a v setkání s konkrétními lidmi, kteří mohou být vzorem (včetně svých zájmů v pobytu v přírodě, speleologii, horolezectví, vodáctví a pod.). Zúčastněné děti, z klientely kurátora pro mládež, vesměs pochází z rodin, které by jim možnost účasti na takových aktivitách nenabídlly a často z finančních důvodů ani neumožnily. Projekt, díky finanční podpoře města a státu, umožňuje dětem (pocházejících z velké části z rodin ohrožených sociálním vyloučením) účast na víkendových akcích. Ty probíhají v přírodě a jsou zaměřeny na táboření a turistiku, horolezectví, speleologii, vodáctví, lanové aktivity, jízdu na koních apod.. Není samozřejmě možné vyčíslit kolika

dětem realizace projektu ovlivnila život natolik, že se nestaly pachateli trestné činnosti a nenastoupily dráhu toxikomanů, alkoholiků a bezdomovců. Podstatou prevence je předcházet problémům a nelze tedy statisticky zaznamenat skutečnost, která nenastala. O úspěšnosti projektu však hovoří zejména jeho dvanáctiletá kontinuální realizace a počet více než čtyřiceti víkendových akcí a letních táborů. Projektem prošlo zhruba 130 dětí, některé z nich se později bohužel kriminální kariéře nevyhnuly. Potěšující je, že mnohé z nich potkávám jako úspěšně adaptované do společnosti. Aktuálnosti programu, který využívá základní atributy woodcraftu (zejména výchovu v prostředí přírody a společenství, ale i další specifika), dokazuje opakovaný zájem dětí o účast na dalších akcích.

Domnívám se, že **pedagogiku woodcraftu lze zahrnout do vědní disciplíny sociální pedagogika** neboť naplňuje specifika, která můžeme hledat ve vztahu k:

- *Objektu výchovy* – klade důraz na skupinu a jedince (jako objekt výchovného ovlivňování) pojímá v širších souvislostech prostředí, ve kterém žije.
- *Cílům výchovy* – preferuje orientaci na altruistické jednání, spolupráci, vzájemnou pomoc a směřuje k demokratizaci a humanismu.
- *Metodám a prostředkům* – upřednostňuje postupy, kterými vychovávaného neovlivňuje přímo, ale prostřednictvím podmínek, prostředí, využíváním interpersonálních vazeb, režimu, který je v jeho prostředí uplatňován apod.¹⁹⁴

Woodcraft je ucelený výchovný program (probíhající mimo škol a institucí), který zdůrazňuje svou formu rekreace (v původním slova smyslu). Jeho smysl a význam vnímám jednak v rovině existence jeho reálné praktické podoby (přímá možnost zapojení se do činnosti LLM, kmenů, stráží) a také v možnosti využití pro aplikaci jeho metod a prostředků při práci s dětmi a mládeží mimo organizaci LLM.

Smyslem této práce nebylo pedagogiku Setonova woodcraftu idealizovat a nadhodnocovat. Pokusil jsem se přispět k ucelenějšímu pohledu na oblast výchovné činnosti, která v současnosti není v širším povědomí obecné ani pedagogické veřejnosti.

K významu woodcraftu se výstižně vyjádřil na fóru ke stému výročí založení tohoto hnutí Martin Kupka: „*Nemyslím, že má woodcraft zázračný návod na uzdravení společnosti a že je jeho úlohou spasit svět. Ani si nemyslím, že woodcraft je ta nejlepší idea, která*

*kdy vznikla, a že Seton je učitel národů. Jen jsem přesvědčen, že woodcraft může dát mnoha lidem cestu a alternativu.*¹⁹⁵

Souhlasím a na úplný závěr dodávám: „**Woodcraft nelze sebelepším popisem zprostředkovat, musí se prožít. Přejme si, aby tuto příležitost využilo ještě mnoho hledačů lesní moudrosti.**“

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- ANDERSON, H. A. *Náčelník Ernest Thompson Seton a mizející Západ*, 1.vyd. Praha: Vydavatelství Václav Vávra, 2012, 295 s. ISBN 978-80-904543-0-9
- BŘEČKA, B. *Kronika čs. skautského hnutí 1900-1990*, 2.vyd. (rozšířené) Brno: Brněnská rada Junáka, 1999, 321 s.
- FOGLAR, J. *Kronika Ztracené stopy*, 2. vyd. Praha: Naše vojsko, 1970, 228 s. 28-002-70
- FOGLAR, J. *Život v poklusu*, 1. vyd. Silůvky: TJ Sokol Silůvky, 1989, 126 s. ISBN 80-900050-7-1
- GABRIEL, L. *Analýza činnosti organizací zabývajících se pobytem v přírodě*, Brno: Masarykova universita, Fakulta sportovních studií, Katedra sportovní edukace, 2006, 87 s. diplomová práce
- HURIKÁN, B. *Dějiny trampingu*, Praha: Vydavatelství a nakladatelství Novinář, 1990, s. 253 s. ISBN 80-7077-432-0
- JANDOUREK, J. *Slovník sociologických pojmů*, 1.vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012, 264 s. ISBN 978-80247-3679-2
- JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*, 2.vyd. Praha: Portál, 2007, 288 s. ISBN 978-80-7367-269-0
- JIRÁSEK, I. (ed.). *ZET Miloš Zapletal, Pět životů*, 1.vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010, 333 s. ISBN 978-80-244-2662
- KONEČNÁ, H. *Tvoření přezdivek a hypokoristik ve Woodcraftu*, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, Ústav jazyka českého, 2009, 46 s. bakalářská práce
- KOŽÍŠEK, F. *Česká knižní bibliografie Ernesta Thompsona Setona*, 1.vyd. Praha: LLM, 1990, dostupné na: <http://www.phil.muni.cz/~jirka/children/children1/seton.html>
- KRAUS, B. (ed), POLÁČKOVÁ, V. (ed), *Člověk - prostředí - výchova, K otázkám sociální pedagogiky*, Brno: Paido, 2001, 199 s. ISBN 80-7315-004-2
- KRAUS, B. *Základy sociální pedagogiky*, 1. vyd. Praha: Portál, 2008, 216 s. ISBN 976-80-7367-383-3
- MACEK, J. *Táboříme v týpí*, Praha: Liga lesní moudrosti, 1990, 82 s. ISBN 80-9000223-0-8
- MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*, 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2006, 331 s. ISBN 80-247-1362-4
- PECHA, L. *Woodcraft, Lesní moudrost a lesní bratrstvo*, Olomouc: Votobia, 1999, 342 s. ISBN 80-7198-353-5
- PORSCH, J. a kol. *Kmenové zřízení*, 1. vyd. Praha: Liga lesní moudrosti, 2011, 143 s. ISBN 978-80-904567-0-9
- RAŠKA, V. (ed.), *Ernest Thompson Seton, bibliografie, životopis, překlady*, Vyškov: Knihovna Karla Dvořáčka, 2012, 68 s.
- RAŠKA, V. *Miloš Zapletal, personální bibliografie neperiodických publikací*, 2.vyd. Vyškov: Knihovna Karla Dvořáčka, 2012, 75 s. ISBN 978-80-85063-11-0
- SEIFERT, M. *Přírodou a životem k čistému lidství, příručka českých Junáků*, Praha:

Dědictví Komenského, 1920, 576 s.

SEKOT, A. *Sociologie v kostce*, 2. vyd. Brno: Paido, 2004, 206 s. ISBN 80-7315-077-8

SETON, E.T. *Cesta životem a přírodou*, 1. vyd. Praha: Orbis, 1977, 350 s. 11-088-77

SETON, E.T. *Dva divoši*, 6. vyd. Praha: Albatros, 1990. 378 s. ISBN: 13-224-KMČ-90

SETON, E.T. *Kniha lesní moudrosti*, 1.vyd. Praha: Olympia, 1970, 339 s. ISBN 27-058-70

SETON, E.T. *Poselství rudého muže*, 1.vyd. Praha: Chvojko nakladatelství, 1997, 85 s. ISBN: 80-901622-9-0

SETON, E.T. *Rolf zálesák*, 2. vyd. Praha: Mladá fronta, 1973, 292 s. ISBN: 23-017-73

SETON, E.T. *Svítek březové kůry*, Praha: Nakladatelství Leprez, 2004, 382 s. ISBN: 80-86061-35-3

SETON, J. M. *By a Thousand Fires: Nature Notes and Extracts from the Life and Unpublished journals of Ernest Thompson Seton*, New York: Doubleday, 1967, 271 s.

VILHELM, P. a kol. *Svítek březové kůry – Kniha orlích per*, Praha: LLM, 2003, 150 s. ISBN 80-900223-3-2

WAIC, M., KÖSSL, J. *Český tramping 1918 – 1945*, Praha: společně Práh a Ruch, 1992, 118 s. ISBN 80-900836-7-9

ZAPLETAL, M. *Záhady a tajemství Jaroslava Foglara*, Praha: Euromedia Group k.s. 2007, 288 s. ISBN 978-80-242-1902-8

ZAPLETAL, M. a kol. *Zlatý fond her*, 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1990, 248 s. ISBN 80-204-0120-2

ZELENÝ, M. *Indiánská encyklopedie, Indiáni tří Amerik*, 1.vyd. Praha: Albatros, 1994, 255 s. ISBN 80-00-00415-1

Sborníky a interní materiály:

ANTONY, M. *Vliv Setona na hnutí českého trampingu*, In sborník semináře k 150.výročí narození E.T.Setona, Praha 17.11.2010, s. 38-40

JEHLIČKA, P. *Ve stopách severoamerických Indiánů: Kořeny českého environmentalismu ve woodcraftu*, In sborník semináře k 150.výročí narození E.T.Setona, Praha 17.11.2010, s.24-25

Kniha Orlích per pro Malou lóži, 2. vydání, Praha: LLL a Rout, 1992, 61 s.

KOŽÍŠEK, F. *Smysl woodcraftu – osobní reflexe po 20 letech*, In sborník semináře k 150.výročí narození E.T.Setona, Praha 17.11.2010, s. 27-31

KUPKA, M. *Setonovi nejbližší přátelé a jejich vliv na jeho život*, In sborník semináře k 150.výročí narození E.T.Setona, Praha 17.11.2010, s. 10-15

KUPKA, M., *Vliv osobnosti E.T. Setona na vznik a vývoj hnutí woodcraftu*, In sborník semináře k 150.výročí narození E.T.Setona, Praha 17.11.2010, s.5-7

Odkaz Černého vlka, sborník referátů ze semináře ke 150.výročí narození E. T. Setona, Praha 17.11.2010, Praha: Sdružení Avalon, 2010, 42 s.

VAVRDA, M. *Začátky a rozvoj amerického woodcraftu ve stručném přehledu*, In Ernest Thompson Seton, bibliografie, životopis, překlady, Vyškov: Knihovna Karla Dvořáčka, 2012, s. 60 - 67

Výroční zpráva 2011 kmene Wallowa

Výroční zpráva Ligy lesní moudrosti – The Woodcraft League za rok 2010

Výroční zpráva Ligy lesní moudrosti – The Woodcraft League za rok 2011

Výroční zpráva o činnosti kmene LLM Jezerní lidé za rok 2011

časopisy:

Bizoní vítr, čtvrtletník vydávaný náčelnictvem Ligy lesní moudrosti, Praha: LLM, ročník 1990 – 1993

Indian Hobby Courier, měsíčník vydávaný ve spolupráci s Indian Corralem při Westerners International – Czechoslovakia, Praha: Rout, 7/1991 – 5/1992

Wampum Neskenonu, časopis pro skauty, woodcraftery a trampy, Praha: Nadace Nika ročník 1992 - 1993

KOŽÍŠEK, F., Nejsnilkovatější snílek, In Gymnasion, březen 2010, dostupné na internetu: <http://www.gymnasion.org/archive/article/nejsnilkovatejsi-snilek-0>

KOŽÍŠEK, F. *Woodcraft ve světě dnes*, In. Bizoní vítr 2/1990, Praha: Liga lesní moudrosti, s.8

internetové zdroje:

<http://www.1strediskozaalesak.cz/>

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10121085020-v-zajeti-zelezne-opony/408235100221023-prepadeny-potlach/>

<http://www.cbdb.cz/autor-803-ivan-makasek>

<http://www.crdm.cz/>

<http://dejinyasoucasnost.cz/archiv/2006/3/mluvte-lakotsky-/>

<http://www.etsetoninstitute.org/>

<http://www.indiancorral.cz/>

<http://keny.wz.cz>

<http://kynkazu.webnode.cz/>

<http://www.moldan.cz/>

<http://pto.pionyr.cz/>

<http://www.skautskestoleti.cz>

<http://slovník-cizich-slov-online.info/co-je-to-woodcraft>

<http://www.stopari.unas.cz/>

<http://www.tabornici.cz>

<http://www.woodcraft.cz>

<http://www.woodcrafrangers.org>

<http://www.woodcraft.pl/>

<http://www.woodcraft.sk/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

BSA	Boy Scout of America
B-P	Robert Baden-Powell
ČR	Česká republika
ČRDM	Česká rada dětí a mládeže
ČSM	Československý svaz mládeže
ČSTV	Československý svaz tělesné výchovy
ČTU	Česká tábornická unie
ELŠ	Ekumenická lesní škola
E.T.S.	Ernest Thompson Seton
IČ	Identifikační číslo osoby
JZD	Jednotné zemědělské družstvo
KSČ	Komunistická strana Československa
LČSW	Liga československých woodcrafterů
LLM	Liga lesní moudrosti
LPVP	Liga pro výchovu přírodou – moudrost lesa
MU	Masarykova univerzita
NNO	Nestátní nezisková organizace
OWC	Order of Woodcraft Chivalry
PO SSM	Pionýrská organizace Socialistického svazu mládeže
PTO	Pionýrské tábornické oddíly
SSILA	Společnost pro studium domorodých jazyků Ameriky
T.O.	Tramprská osada
TOM	Turistický oddíl mládeže
UK	Univerzita Karlova
WLA	Woodcraft League of America

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. č. 1 – čtyřnásobný zákon.....	28
Obr. č. 2 – znak woodcraftu	33

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha PI: Stoupání na horu

Příloha PII: Výroční zpráva Ligy lesní moudrosti – The Woodcraft League za rok 2011

Příloha P I: Stoupání na horu

(E. T. Seton)

Daleko na vyprahlém Jihozápadě stojí indiánská vesnice a za ní se tyčí z pouště vysoká hora. Vyšplhat na tuto horu znamenalo velký čin, a tak všichni chlapi ze vsi toužili, aby se o to mohli pokusit. Jednoho dne jim náčelník řekl: „Nu tak, chlapi, dnes se můžete všichni pokusit na tu horu vylézt. Vyjděte hned po snídani a jděte každý tak daleko, jak dokážete. Až budete unaveni, vraťte se, ale každý z vás mi přinese větvíčku z toho místa, kam až došel.“

Vydali se na cestu plni naděje a každý cítil, že jistě dorazí až na vrchol.

Ale brzy se loudavě vrátil tlouštík a vztáhl k náčelníkovi ruku, v níž držel kaktusový list. Náčelník se usmál a řekl: „Milý hochu, ty ses vůbec nedostal k úpatí hory; ani jsi nepřešel poušť.“ Později se vrátil druhý chlapec. Přinesl šalvějovou snítku. „Došel jsi na úpatí hory,“ řekl náčelník, „ale vzhůru jsi nešplhal.“

Další hoch měl větvíčku lindy. „Dobře,“ řekl náčelník, „ty ses dostal až k pramenům.“

Později přišel další chlapec s trnitou větvíčkou. Když ji náčelník uviděl, usmál se a řekl: „Ty jsi šplhal vzhůru; dostal ses až k prvnímu kamenitému splazu.“

Odpoledne dorazil hoch s cedrovou snítkou a stařec řekl: „Podal jsi dobrý výkon, dostal ses až do poloviny hory.“

O hodinu později přišel hoch s borovou větvíčkou. Tomu náčelník řekl: „Výborně! Ty jsi vyšplhal až ke třetímu pásu, měl jsi za sebou tři čtvrtiny výstupu.“

Slunce už stálo nízko, když se vrátil poslední. Byl to vytáhlý krásný chlapec vznešené povahy. Přicházel k náčelníkovi s prázdnýma rukama, ale oči mu zářily: „Můj otče,“ řekl, „dostal jsem se tam, kde nebyly žádné stromy – neviděl jsem žádné větvíčky, ale spatřil jsem Zářící Moře.“

Také starcova tvář se rozzářila, když slavnostním hlasem říkal: „Poznal jsem to! Když jsem ti pohlédl do tváře, poznal jsem to. Ty ses dostal až na vrchol. Nepotřebuješ žádnou větvíčku. Je to napsáno v tvých očích, zvoní to v tvém hlase. Pocítil jsi nadšení, můj hochu, viděl jsi nádheru hory.“

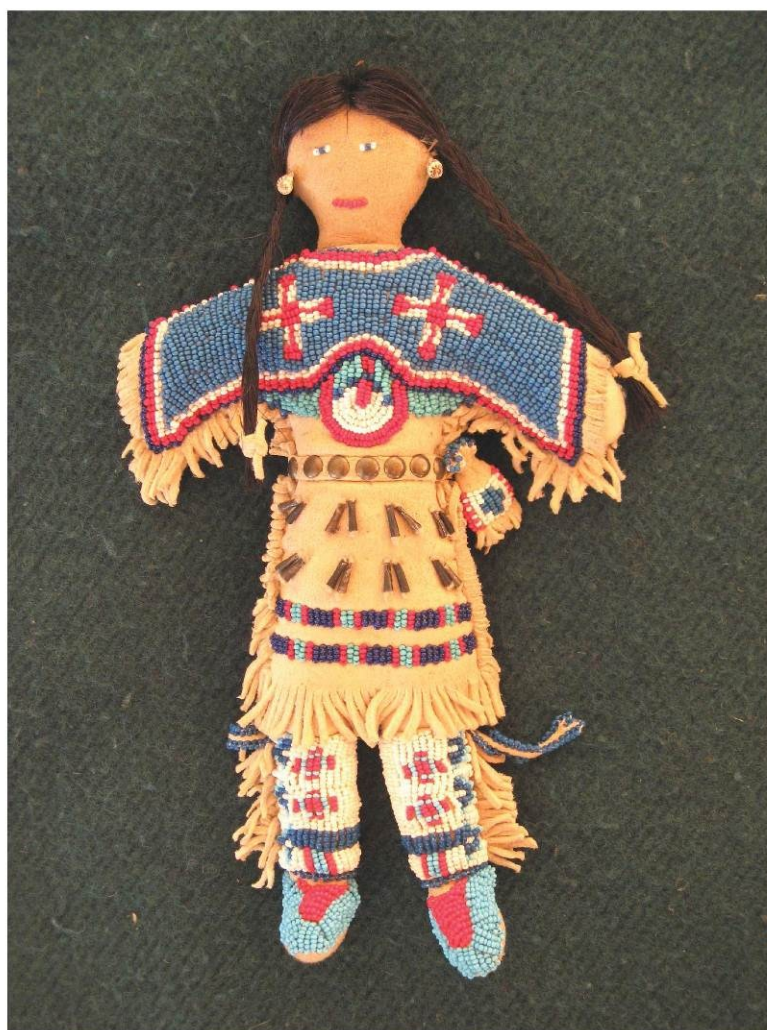
Pamatujte na to, hledači lesní moudrosti! Odznaky (Orlí pera a Mistrovství), které nabízíme za vykonané činy, nejsou „ceny“ – jsou to důkazy toho, co jste vykonali a kam jste až došli. Jsou to pouhé větvíčky nasbírané po cestě, které vám mají ukázat, jak daleko jste se dostali při stoupání na horu.

(překlad Miloš Zapletal)

LIGA LESNÍ MOUDROSTI

THE WOODCRAFT LEAGUE

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2011

Činnost Ligy lesní moudrosti v roce 2011 finančně podpořili:

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
Magistrát hl. m. Prahy, krajské a obecní úřady (podpora některých kmenů)
Státní zemědělský intervenční fond
Nadace VIA
Green Ways s. r. o.
Gymnasion
soukromí dárci

Děkujeme všem dárcům a přispěvatelům!

Výroční zpráva Ligy lesní moudrosti – The Woodcraft League za rok 2011

Ústředí: Senovážné nám. 24, Praha 1, 116 47

Kontakt: +420 234 621 235, +420 602 714 592, e-mail: ustredi@woodcraft.cz

Web: www.woodcraft.cz

Výroční zprávu zpracovaly: Klára Mutinská, Kamila Lunerová, Markéta Řezáčová (hospodaření) s přispěním mnoha autorů textů a fotografií z řad LLM.

Úvod

Během celého roku 2011 probíhalo v Lize lesní moudrosti množství akcí a činností, při kterých se dalo zažít spousty dobrodružství pod širým nebem v kruhu kamarádů. V kmenech se uskutečnila řada výprav a táborů, proběhlo i množství mezikmenových, kulturních, vzdělávacích i sportovních akcí.

Byla vydána dlouho připravovaná woodcrafterská příručka Kmenové zřízení. Navázali jsme spojení s lesními mateřskými školkami a představili si navzájem své programy.

Stezka lesní moudrosti vedla napříč celou naší zemí.. Mnohé kroky již máme za sebou, ale další a další máme stále ještě před sebou. Pojdte se s námi podívat, co vše jsme za loňský rok prožili a na co vzpomínáme.

Obsah

Co je LLM	4
• Jak LLM funguje	5
• Kde máme kmeny a rody	6
Malá lóže	7
• Velké hry	8
• Mezikmenové akce pro ML	9
• Výpravy, výlety, putování kmenů	10
• Kmenové tábory	12
Lóže skřítků	14
Velká lóže	15
• Akce pro VL během roku	16
• Ohnivecké společenství	18
• Vzdělávání	19
Mezinárodní aktivity	20
Akce pro neorganizované děti mládež	21
Ochrana přírody	25
Woodcrafterské základny	26
Publikační činnost	28
Přehled hospodaření	29

Co je Liga lesní moudrosti

Liga lesní moudrosti – The Woodcraft League (LLM) je dobrovolné, zájmové a nezávislé sdružení občanů dle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů. LLM je otevřena všem lidem bez rozdílu vyznání, rasy a pohlaví, dětem, mládeži i dospělým. Jedná se o NNO, která se zaměřuje zejména na mimoškolní výchovu, vzdělávání a rekreaci dětí, mládeže i dospělých, a na praktickou ochranu přírody a péči o krajinu.

Liga lesní moudrosti působí v naší zemi společně se skautingem již od roku 1911. Sdružuje chlapce i dívky, muže i ženy každého věku se zájmem o **woodcraft** neboli **lesní moudrost** – výchovné hnutí, které vytýčil počátkem 20. století americký spisovatel, malíř, přírodovědec a pedagog Ernest Thompson Seton.

Cílem hnutí je vychovávat člověka ke snaze o dosažení harmonického rozvoje těla i ducha a vysoké lidské úrovně a to vše v přímém sepětí s přírodou:

- člověk pečující o své zdraví a tělesnou zdatnost, žijící v souladu s přírodou,
- všestranně se rozvíjející,
- pevných morálních zásad,
- prospěšný svému okolí.

Woodcraft chce přivést člověka do přírody a naučit jej v přírodě pobývat jen s nejnужnějsími vymoženostmi civilizace, aby se tak vzkřísily jemnější stránky jeho ducha a jeho vědomí sounáležitosti s prostředím, ze kterého vzešel.

Liga lesní moudrosti je držitelem ocenění MŠMT Organizace uznaná pro práci s dětmi a mládeží na léta 2011 – 2015.

Jak Liga lesní moudrosti funguje

Činnost organizace se praktikuje převážně prostřednictvím jednotlivých článků – kmenů, v podobě různorodé činnosti v přírodě i mimo ní. **Kmeny** trvale a pravidelně připravují náplň volného času pro řadu dětí a mládeže formou **schůzek**, jednodenních i vícedenních **výprav**, táboření, **putování** a samozřejmě **táborů**.

Specifikem LLM je možnost **členství jednotlivců**, kteří jsou registrováni jako „**strážé**“ a je pro ně připravována nabídka programu z ústředí i jednotlivými kmeny. Možnou formou členství jsou také tzv. „**rody**“, což jsou zejména **mladé rodiny s malými dětmi**. I pro ně je připravován program v duchu woodcrafterské filozofie.

Vrcholným orgánem LLM je **Valná hromada**, která volí náčelníka a ohnivce LLM. Letošní Valná hromada se konala ve dnech 8.10. 2011 v sále na Rychtě Krásensko v Moravském krasu.

Náčelnice LLM:

Kamila Lunerová

Ohnivec LLM:

Josef Porsch

Členové náčelnictva:

místonáčelník	Aleš Sedláček
náčelník Malé lóže	Jan Klement
mezinárodní vztahy	Jana Kluiberová
vzdělávání	Marie Nedvědová
hospodářka	Markéta Řezáčová
členové náčelnictva	Jan Bejček Vladimír Levínský

Členové rozšířeného náčelnictva:

Šéfredaktorka časopisu Woodcraft	Kateřina Benešová
Náčelník Čotokvy	Jiří Macek

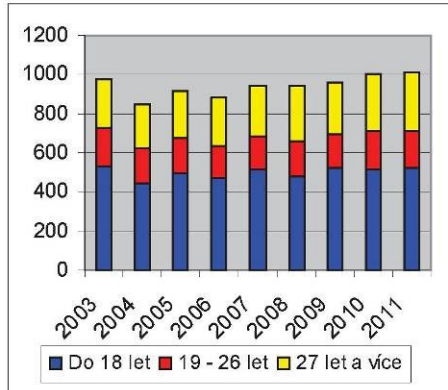
Revizní komise:

Předseda	Milan Pernický
	Marta Ryšavá
	Jiří Kluiber
	Pavel Spálený

Počet členů LLM se pohybuje lehce nad hranicí 1000 členů. Podíl členů do 26 let představuje více než 70 %. Dochází k mírnému nárůstu počtu nových členů dětského věku, zároveň však „odrástá“ stávající generace mládeže ve věku 26 let, jejíž představitelé zůstávají i nadále členy organizace.

Rozdělení členů dle věku	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Do 18 let	529	445	498	474	514	477	521	512	521
19 - 26 let	196	179	183	160	171	186	171	198	190
27 let a více	253	224	238	249	262	279	270	294	304
Celkem	978	848	919	883	947	942	962	1004	1015

Kde máme kmeny a rody

V roce 2011 LLM zaznamenala nárůst organizačních jednotek na 39, které působí v třinácti krajích ČR. Největší koncentrace kmenů LLM je v Praze, Brně a jejich okolí, ale řada kmenů a rodů je i v menších obcích.

Praha

Kruh, Severní hvězda, Strážci údolí, Ťapáč, Tussilago, Wahpeton, Walden, Drum Bun, Čovečové

Středočeský kraj

Bobrů (Říčany), Jestřábi (Tuchlovice), Mawadani (Davle), Mniwača Wičšayatapi (Říčany), Omaha (Kosmonosy), Osmaka Opo (Mnichovo Hradiště), Sacagawea (Mělník), Yellow Knife (Kladno), Hleďači (Černolice), Lacerta Peta (Mělník)

Jihočeský kraj

Otyókwá (Velešín), Sokoli (České Budějovice)

Plzeňský kraj

Jilm (Holoubkov)

Královehradecký kraj

Tate Osmaka (Dolany)

Pardubický kraj

Trilobit (Choltice)

Kraj Vysočina

Wanagi Oyate (Golčův Jeníkov)

Liberecký kraj

Ačjuta Gotra (Doksy)

Ústecký kraj

Tygrí (Teplice)

Jihomoravský kraj

Huascarán (Tvarožná), Tatankaska (Břeclav), Vlci (Brno), Wallowa (Brno), Kynkažu (Brno), Wannawega (Břeclav), Jezerní lidé (Brno), Stopaři (Brno)

Zlínský kraj

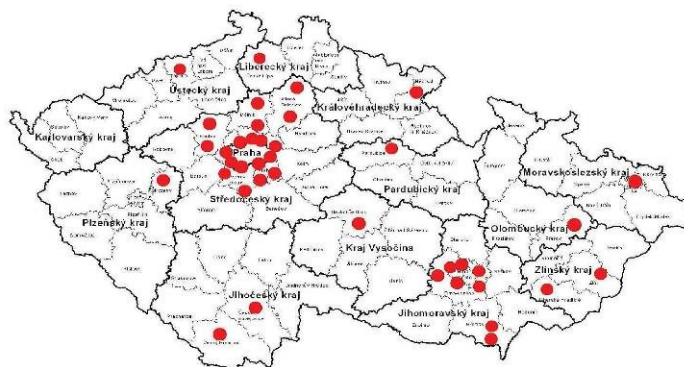
Čan Haka (Otrokovice), Arapaho (Uherské Hradiště)

Olomoucký kraj

Okwaho (Hranice n. Mor.)

Moravskoslezský kraj

Wabash (Ostrava)

Malá lóže

Děti ve věku přibližně 6 – 15 let tvoří „Malou lóži“, převážně jako členové dětských kmenů. Kmenová činnost probíhá formou pravidelných schůzek, výprav, táborů a dalších činností.

Při těchto aktivitách slouží jako vodítko Světek březové kůry zajišťující všestranný rozvoj dětí.

Tvoříme

Poznáváme přírodu

Stoupání na horu

Významným prvkem v programu LLM je **specifický výchovný systém** vycházející z filozofie woodcraftu. Principem je plnění všestranně zaměřených zkoušek, tzv. činů, které by měly vést jedince k různorodému seberozvoji.

Souhrn více než 1000 činů z více než stovky oborů je uveden v publikaci **Světek březové kůry – Kniha orlích per**. Pro potřeby předškolních dětí slouží **Zápisník korálkových činů**. Systém činů vede jedince k rozvoji zdravého životního stylu, vědomostí (přírodověda, astronomie, historie, filozofie aj.), rukodělných ad. dovedností, ale i k práci pro druhé a pro své okolí (vedení kmene, organizace společenských aktivit, aktivní ochrana přírody). systém zabezpečuje všestranný rozvoj osobnosti, který vhodně doplňuje působení rodiny a školy.

Sportujeme

Společně se radujeme

Velké hry

Velké hry jsou vyhlašovány jako celoroční klání mezi kmeny LLM. Patří sem již tradičně hra Starou Prahou, Lesní běh, Stopa Černého vlka, ČIWAWA a Kiwendotha. Vítězný kmen obdrží na další období (rok) putovní cenu – „Mahykanovu válečnou palici“ jako čestnou památku někdejšího náčelníka LLM Mahykana, který byl členem Ligy již před válkou..

Starou Prahou, 9. dubna 2011

Tento rok se Stará Praha pořádala v části Prahy zvané Záběhlíce. Hra spočívala ve vyšetření vraždy pana Rohlička. Zúčastnily se kmeny: Ťapáč, Bobří, Jestřábi, Strážci údolí, Stopaři, Kynkažu, Čovečové, Mawadani, Tussilago, Jilm a Trilobit. Soutěžící byli losem rozřazeni do osmi skupin. Poté jsme chodili po stanovištích, plnili různé úkoly a odpovídali na otázky. Počasí nám sice v tento den moc nepřálo, ale přesto jsme si hru výborně užili!

Stopa Černého vlka, 3. – 5. června 2011

Indiány Severní Ameriky všichni dobře známe, a proto jsme letos zavítali do neprostupných pralesů jižní části kontinentu. Hledali jsme poklad v džungli! *Do hlubokých Amazonských pralesů se vydal jeden vědec a poslal jim dopis, kde ukazoval místo s pokladem. Stalo se však neštěstí. Našeho vědce unesli pralesní indiáni a těžko říci, jaké s ním měli plány...* Lovili jsme nápovědy v rybníčku, vysvobozovali kamaráda z lián, poznávali hvězdy a překonávali tu nejhlubší amazonskou propast. Byla to moc prima akce se spoustou zábavy a bezva zážitků.

ČIWAWA 6, 15. – 16. června 2011

ČIWAWA nás letos zavedla do města Zábřeh na Moravě a do jeho okolí. Již pošesté jsme trápili naše mozkové závity a mírnili naši bujnou fantazii při zdolávání noční části šifrovací hry. Na které místo asi tato šifra odkazuje...?

Kiwendotha 2011, 1. – 2. října 2011

Na vysokém smrku poblíž Losinského potoka hnízila již několik měsíců rodinka káňat. Jednu zářijovou sobotu se u této rodinky stala velká událost. Jejich prvorozený syn se konečně naučil létat a vyrazil na svůj první samostatný let.

Po návratu začal vyprávět: „Obkroužil jsem několikrát naše údolí a pozoroval jsem život kolem sebe. Viděl jsem spoustu zvířátek, lišku která vodí svá mláďata lesem a učí je lovit, potom párek kachen cachtající se v tůňce potoka a včelky. Viděl jsem i lidi. Na louce měli postavené špičaté stany, které krásně ladily s okolní krajinou, hořel tam oheň a linula se z nich vůně připravovaného jídla. Lesem chodili opatrně, aby nerušili jiné tvory a učili se je poznávat. Prohlíželi si rostliny, ptáky a stromy. Říkali jste mi, že lidé do přírody již nepatří, ale tihle?“

Mezikmenové akce pro Malou lóži

Mimo Velkých her se kmeny Malé lóže setkávají během roku na řadě dalších akcí, které jsou obvykle otevřeny i zájemcům z řad veřejnosti.

TaMaLo - Táboření Malé lóže, 21. - 24. 4. 2011

Modrá obloha, táboření v týpí, přírodovědné poznávačky a hlavně výborná nálada... to vše provázelo letošní velikonoční TaMaLo – Táboření Malé lóže. Po slavnostním zahájení následovala divácky atraktivní seznamovací hra „žebřík“. Navečer pak oslavy Dne Země, povídání o různých způsobech rozdělování ohně a komentovaná módní přehlídka indiánského všedního, tradičního slavnostního i moderního tanečního oblečení. Co všechno jsme na TaMaLu stihli? Určování rozličných prťavých živočichů, které hošičky ráno ochotně nachytali, a také lukostřelba a možnost splnění sportovních činů – hod oštěpem, šplh na laně, vrh koulí, chůze na chůdách, pletení pomlázek, otloukání pišťaliček, malování vajíčků... Na louce jsme měli 13 týpí od spousty kmenů!

Bloudění woodcrafterů 2011, 1. května 2011

Jednalo se o orientační závod, v kterém si všichni praví woodcrafteri mohli vyzkoušet, co dokážou. Příležitost protáhnout si tělo a umět se orientovat podle mapy. Nešlo o to, proběhnout trasou v rekordním čase, šlo o schopnost orientace v terénu a hledání té správné cesty. A to vše v překrásném prostředí Tuchlovického lesa.

Tawiskara, 14. května 2011

Na malebném tábořišti nedaleko České Skalice proběhl „nultý“ ročník lukostřeleckého klání. To bylo otevřené všem woodcrafterům, bez ohledu jakým lukem budou střílet. K pohodě akce přispělo nejen výborné zázemí tábořiště, ale také dobré vybavení pro lukostřelbu od pořadajícího kmene Tate Osmaka. „Skorozačátečnickům“ se líbilo, že si tu každý mohl vyzkoušet luk, který „seděl“ jeho síle či délce paží. Akce probíhala, jak už je u woodcrafterů zvykem, ve velmi pohodovém duchu a tempu, takže byl čas si užít střílení, načerpat vědomostí nebo si jen tak popovídat.

Jak se řekne zvíře (lakotsky) , 6. června 2011

Den se povedl, počasí bylo jako malované. U pokladen pražské ZOO se nás sešlo asi 35. Zúčastnily se kmeny Strážci, Tápáč, Tussilago, Jestřábi a několik jednotlivců. Věkové rozmezí zúčastněných: 5 měsíců až 44 let. Úkoly, které nás čekaly na stanovištích, byly zajímavé. Měli jsme poznávat zvuky zvířat, namalovat co nejvíc zvířátek do 4 minut a plnit různé další úkoly. Byl to krásný den, který jsme strávili s kamarády.

Výlety, výpravy, putování kmenů LLM

Během roku se kmeny schází v klubovnách za účelem různých činností, které členům umožňují zdokonalovat se v různých dovednostech a znalostech (např. výtvarné činnosti, zpívání, přednášky různých témat aj.). O víkendech a v době prázdnin kmeny pořádají jednodenní nebo vícedenní výpravy převážně se zaměřením na sportovní aktivity všeho druhu, ale i jinou činnost (např. poznávání historie, kultury, společenské akce...). Z mnoha kmenových akcí vybíráme následující:

Zimní aktivity Krkonoše,

30. ledna - 5. února 2011, kmen Wallowa

Na této akci jsme si užili lyžování, běžkování, zimní turistiku, hry na sněhu a překrásnou spící přírodu.

Velikonoční táboření,

22.-25. dubna 2011 - kmen Osmaka Opo

Někdy, když se zpětně vzpomíná na táboření, tak už člověk není schopen odlišit jedno od druhého. Některá jsou naopak natolik odlišná od těch předchozích, či výjimečná, že si je pamatují všichni.

A takové bylo i letošní velikonoční „indiánské táboření s tomiky“, kam za námi přijelo dvacet dětí a jejich vedoucí z turistických oddílů TOM Dakoti a Chippewa z České Lípy. Indiány byli nejprve zajati, ale posléze se stali našimi přáteli. Postavili týpí, vyrazili na loveckou stezku, naučili se několik indiánských tanců a písniček, zahráli si lakros a zúčastnili se našeho slavnostního volebního sněmu. Na oplátku nám vyprávěli o Velikonocích a vysvětlili nám, jak se pletou pomlázky.

Všichni – malí i velcí, indiáni i tomici vytvořili příjemnou atmosférou, která byla naplněná radostí z poznávání nových přátel a nových věcí. Počasí nám přálo, a tak jsme prožili víkend takřka letní.

Podzimní výprava Velké rodiny do Jeseníků,

25.- 28. září 2011

Krásnější a barevnější podzim málokdo z nás pamatuje - blanžkytná obloha, zelené smrky a neuvěřitelná směsice barev malíře podzimu. Z Medvědí boudy pod Paprskem jsme vyráželi na menší či větší výlety a radovali se z nádherného babího léta.

Podzimky, 27. – 30. října 2011, kmen Trilobit

Podzimní prázdniny jsme strávili vysoko v Orlických horách - Šerlichu na chatě patřící správě CHKO. Na oplátku za to, že jsme zde mohli přebývat jsme okolo horských stezek sbírali odpadky, které zde snad ani nemohli zanechat lidé. Při výpravách jsme pozorovali okolní přírodu, ochutnávali podzimní plody, někteří z nás se stali členy psiho spřežení a cestou jsme se podívali i na polskou stranu Orlických hor. V chatě jsme vyráběli kouřové obtisky listů stromů, amulety pro nové členy kmene a hráli spoustu her.

Podzimní táboření,

27.-30. října 2011 - kmen Osmaka Opo

Proběhlo trochu netradičně na jiné louce v údolí Záprdky. Díky mnoha přírůstkům v našem kmenu, bylo podzimní táboření spíše ve znamení návštěv. A tak když slunce občas vykouklo, náš počet se na louce i zdvojnásobil. Povídání se střídalo se štípáním dřeva a pouštěním lodiček. Celkově to bylo jedno z neklidnějších táboření.

Týden mlh, slunce a lesů na Volešku,

21. - 30. října 2011 - kmen Wanagi Oyate

Některým členům kmene Wanagi Oyate nestačí pár podzimních dní na táboření a tak si vyrazilo na více jak týden zatábořit na Šumavu, do místa zvaného Na Volešku. Překvapením táboření bylo zapojení právoplatného čtyřnohého člene kmene, Indyho, do veledůležitých práce – tahání soušek ze souškolesa. Indyho nejen, že tahání bavilo. On jej vyloženě vyžadoval.

Plnění orlich per v kmenu bereme vážně a tak se nově zaměřujeme také na táboření ve stylových stanech. Tedy nikoli v týpí, v jehož případě již noci nemá smysl počítat. Ale ve vikinském stanu a šeltru. I když devět nocí zní krásně, návrat do civilizace opět znamenal kulturní šok pro každého. Na Volešku bylo prostě krásně.

Kmenové tábory

Celoroční činnost většiny kmenů LLM vrcholí letním táborem. Řada kmenů však jezdí i na táboření zimní, jarní nebo podzimní. Kmeny využívají tábořiště vlastní, jiného kmene, mohou využít i ligové tábořiště na Kosím potoce. Tábory a táboření je čas pro dobrodružství a romantiku, pohyb i odpočinek, pro rekreaci, setkávání přátel, plnění činů či večerní posezení a vyprávění u ohně v týpí.

Zimní táboření na Šumavě, leden 2011 - kmen Wanagi Oyate

V měsíci lednu se pár odvážlivců (s přáteli) z kmene Wanagi Oyate vydalo na týden tábořit na Šumavu. Hezky do týpí – s dekami, kožešinkami a jídlem. Psát, že táboření bylo super, i když sněhu nebyly metry je asi naprosto zbytečné. A co jsme takový týden dělali? Sáňkovali jsme (a do kopce si nechali sánky vytáhnout jedním z našich čtyřnohých přátel), poznali nové kamarády a dokonce jsme se napili čerstvě nadojeného teplého mléka. Týden utekl jako voda a my museli domů. Do auta jsme se skoro nevešli, ale nakonec se to zvládlo. I zmrzlé týpí jsme do auta nějak nalámali. Prostě pohádka.

Tábor kmene Bobrů, červenec 2011

Jako každý rok se náš tábor proběhl první tři týdny v červenci na stejném místě v blízkosti Chlumu u Zbýšova. Poprvé jsme měli na táboře i více dětí předškolního věku bez rodičů. Táborová hra byla tentokrát ve znamení Lichožroutů (tvorové pojídající sudé ponožky). Již tradičně táborníci soutěžili v Olympiádě, Dřevorubecké, učili se starat a jezdit na koních a na tři dny se rozprchli na výpravě. Tábor byl zakončen slavnostním sněmem a vyhlášením bodování.

Jestřábi, 14. - 30. července 2011

Tábor kmene Jestřábi se v letošním roce konal na tábořišti Kosí potok u Mariánských lázní. Počasí nás sice občas překvapilo nějakým tím letním deštičkem, ale jinak si nemůžeme stěžovat. Celý tábor se nesl ve znamení různých her, úkolů, zábavy a soutěží. Z táborové kuchyně se celý čas linula lákavá vůně, chladivé vody Kosího potoka poskytovaly úlevu našim sportujícím nožkám a slunko nás zásobovalo svou bronzovou barvou. Na léto, prožité se svými kamarády nikdy nezapomenu a už se nemůžu dočkat příštího léta a dalšího tábora kmene Jestřábi.

Tábor plných břich, 2.- 16. července 2011, Miličín - kmen Lacerta Peta a Ksigudan

Na společném táboření v Miličíně se letos sešel kmen Lacerta Peta a Ksigudan. Každý tábor musí začít jednou z méně oblíbených činností, a to stavbou následným „osidlováním“ týpí. O tom, že to není vůbec jednoduchá práce jsme se přesvědčili všichni. Správně navázat všechny šňůry a správně rozmístit tyče a kolíky chce kromě šikovnosti i nějaké ty zkušenosti. Vše jsme ale zvládli s lehkostí a elegancí. První rozdělování táborového ohně má své kouzlo. Stejně jako první noc v novém táboře. Podnikli jsme pár skvělých výletů, při kterých jsme se i příjemně osvěžili v jedné z nedalekých plováren. Podařilo se nám vyrobit velký buben z kůže - na ten se to bude bubnovat jedna báseň.

Tábor Velké rodiny na Střele, červenec 2011

Malí bojovníci z Velké rodiny se letos vypravili za Tajemstvím sedmi klíčů – procházeli komnatami starého kláštera a každý den se museli naučit nebo dokázat něco nového (opevnit tábor, zvítězit nad dotěrnými lapky, osvojit si ranhojičství, proniknout do tajů středověké alchymie a mnoho dalšího). Po celodenním putování pak za temné noci pečlivě prohledali tajemný kostel ve Skokách a našli vzácný poklad, který sem byl tajně ukryt na přímý příkaz Karla IV.

Letní tábor kmene Wallowa,

29. července – 7. srpna 2011

Na Šumavě, v chatě LLM (Filipova Huť), jsme absolvovali několik sportovních výkonů - jak pěších, tak i na kolech. Společně jsme poznávali historii, zapojili se do ne jedné výtvarné činnosti a zahráli si hry, zaměřené na různou tematiku a různé oblasti znalostí a dovedností.

Letní Ležení Huascaranu v Údolí černých čápů,

31.července -14.srpna 2011

Letošním táborem nás provázela táborová hra se jménem Po stopách Čeroškiů – Škola Malého stromu, podle knihy F. Gablera. Zahráli jsme si různé indiánské hry a uspořádali výroční sněm kmene Huascarana.

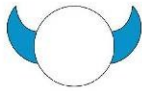
Lóže skřítků

Generace „třicátníků“, kteří vyrostli v kmenech LLM, v současnosti často zakládá rodiny a i nadále se účastní dění LLM i se svými dětmi. LLM využívá tento celospolečenský baby boom a nová generace kmenových členů má možnost v rámci kmene nebo LLM prožívat **aktivní program pro celé rodiny**. V doprovodu rodičů se od nejútlejšího věku v dětech buduje vztah k přírodě, ke kolektivu, děti jsou vedeny k samostatnosti a k nutnosti spolupráce, od malička se učí s přírodou žít, nikoliv ji ovládat nebo s ní bojovat.

V rámci rodinných kmenů se pořádají letní i zimní tábory, víkendové výpravy, rodiny se zúčastňují i akcí LLM pro Malou lóži. Ke kmenům, které se v současné době zabývají mj. rodinným wodcraftem patří Jezerní lidé, Wahpeton, Tussilago, Wabash, Walden a další.

Při činnosti s nejmenšími dětmi se často využívá **Zápisník korálkových činů pro Lóži skřítků**, tj. pro děti do přibližně 10 let. Tyto činy pokrývají celou řadu oblastí, jako je znalost přírody, jednoduché sportovní výkony, turistika, výtvarná činnost, ale rozvíjí i smysl pro pořádek, ochotu pomáhat, společně pracovat i samostatně plnit svěřené úkoly.

Velká lóže

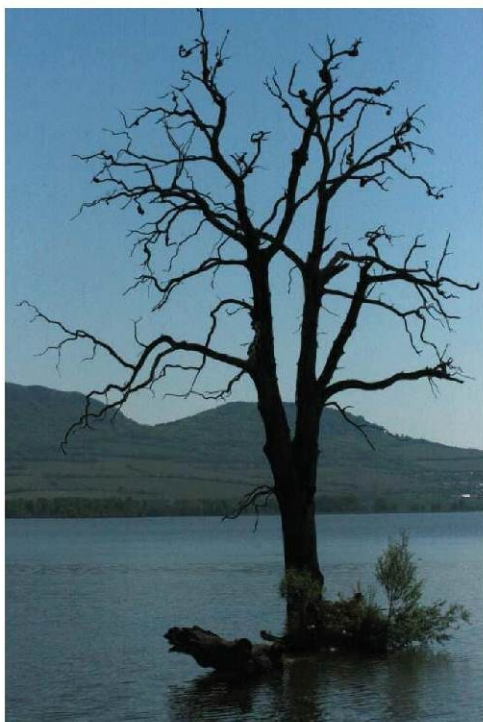
„Woodcraft je pro každého od 4 do 94 let,“ pravil kdysi zakladatel hnutí, E. T. Seton. Liga lesní moudrosti je toho dokladem, setkávají se zde malé děti spolu s dospělými i s generací pamětníků.

„Velkou lóží“ tvoří mladí lidé přibližně od 15 let a dospělí v kmenech, ale i samostatné „stráže“ nebo menší „rody“. V LLM se pořádá řada akcí, které nabízí nejen možnost aktivního trávení volného času v přírodě a setkávání s přáteli, ale i rozšiřování vědomostí a práci na sobě samém. A také příležitost ke Službě, nedílné součásti woodcrafterského života.

Akce pro Velkou lóži během roku

Woodcrafterský ples, 2. dubna 2011

Nastal čas hodit se do gala, dotáhnout oční stíny i kravaty a vyrazit na ples. V tomto roce jsme všichni vyrazili do Tuchlovic. Hned jak každý našel své místo u stolu, začalo předtančení - baletně-walzové ztvárnění pohádky o Popelce. Poté se již slova ujala hudební skupina, která nám k tanci a poslechu hrála celý večer. Do repertoáru zařadila hity napříč mnoha žánry, vždy však v kvalitním podání. Díky tomu si každý přišel na své. Někteří z nás nervózně počítali takty a vzpomínali na taneční kroky a užívali si krásný večer. Všichni jsme se výborně bavili nejen tancem, ale i soutěží o nejdále létající papírovou vlaštovku a štědrá tombolou.

Třetí turnaj v shiny, 2. dubna 2011

Pořádně se rozhýbat před večerním plesem a být tak na parketě v té nejlepší formě. Tak přesně tuto možnost využili woodcrafteri, kteří propadli kráse indiánské hry zvané shiny. V rámci plesového víkendu do Tuchlovic zavítala řada hráčů, někteří dokonce s vlastnoručně vyrobenými shiničkami. Oblíbená hra indiánů tak ožívá i v 21. století.

Nejkrásnější sbírka IV., 7. – 8. května 2011

Další kapitola Nejkrásnější sbírky – každoročního víkendového putování po některé z našich CHKO – nás zavedla na Pálavu. Putování romantickou a neuvěřitelně pestrou krajinou nás dovedlo k bělostnému vápencovému bradlu, zdobenému zříceninami hradů a pestrobarevnými květy. Prošli jsme Dolními Věstonicemi i jeskyní na Tuoldu. Využili jsme také možnost pozorovat vodní ptáky na Novomlýnských nádržích a v dalších okolních mokřadech.

Letní táboření LLM na Kosím potoce

1. – 17. července 2011

V roce 2011 proběhlo na letní táboře spoustu zajímavých aktivit a soutěží. Vyráběli jsme tradiční indiánské mokašiny, stylové oblečení i různé pomůcky. Zahráli jsme si oblíbené soutěže, z nichž za všechny jmenujme horský a vodní golf nebo lukostřelbu. Poznávali jsme okolní krajinu a živočichy na přírodovědných vycházkách, koupali jsme se a brázdili vody na indiánském bullboatu. Společně jsme si zatancovali a zazpívali podle indiánské tradice. Nezapomínali jsme ani na naše nejmenší, pro které jsme připravili pohádky, písničky, tancování i společné hry. Společný program si tak užívali jako děti, tak i dospělí.

Počasí pro nás připravilo dny doslova jako malované a příroda nám ukázala mnohá ze svých úžasných kouzel. Občas nás sice zkrápěly kapky deště, ale nebylo třeba smutnit. Co může být hezčí než čerstvá tráva u nohou a nebe plné hvězd nad hlavou...?

Výroční sněm LLM, Kosí potok,

3. července 2011

Letošní výroční sněm LLM se nesl v duchu diskuzí nad smyslem a posláním woodcrafterského zákona na počátku 21. století. Výsledkem řady úkolů a promíchaných diskuzí bylo pak poselství současných mladých lidí, ze kterého je patrné, že tradiční woodcrafterský zákon má svoji hloubku i v současném technickém světě. Počasí nás trochu zkoušelo, ale pohodovosti akce nijak neubralo.

Ohnivecké společenství

Specifikem LLM je činnost ohnivců – strážců lesní moudrosti. Ohnivec je v každém kmene a má na starosti „duchovní“ stránku vedení kmene, zaštiťuje kmenové obřady, bdí nad woodcrafterskou morálkou, je pravou rukou náčelníka. Ohnivci, ale i další zájemci z řad LLM, tvoří ohnivecké společenství, které připravuje řadu zajímavých vzdělávacích zážitkových akcí zaměřených nejen na woodcraft samotný, ale i na filozofii, ekologii, osobnostní rozvoj, psychologii a řadu dalších oblastí, které by v kmene neměly chybět. Spolek ohnivců rovněž zajišťuje výroční sněhy LLM a Ohniveckou Čotokvu.

Ohnivecký víkend - Víkend komunikace s mimozemšťany i pozemšťany,

5. - 6. března 2011

V pátek večer jsme se všichni sešli v skautském srubu v Brandýse nad Labem. Zahájení víkendu proběhlo v tělocvičně (součást srubu), kdy jsme se navzájem všichni představili a sepsali si, co od kurzu očekáváme. Posléze se místnost proměnila v útulné kino – a na programu byly speciální zprávy o přistání mimozemským bytostmi v blízkosti brandýského sídliště. Nemohla to být jen náhoda. A skutečně vzadu na louce se v doprovodu silného smrádku trhavě pohybovalo pár mimozemšťanů! Snažili jsme se všemožně navázat kontakt, verbálně i nonverbálně, dotykově i bezdotykově. Sobota začala tradičně rozcvičkou a snídaní, dopolední program zahájil Milan přednáškou o řečnických tricích a proti-tricích. Na něj navázala Anpao s hrou „na budování týmu“. Po tomto programu se tělocvična opět přeměnila v kinosál a Ablákela nám na oněmělých scénách z filmů a seriálů dokázal, jak velkou roli v dorozumívání hraje nonverbální komunikace – vyjadřování se pomocí gest a mimiky. A poté se prostor proměnil potřetí – kamera, světla, pódium – a byla tu naše vlastní minutová vystoupení. Nedělní dopoledne patřilo Wikkiho indiánskému poradnímu kruhu. Pozitivní sílu, kterou jsme během víkendu načerpali, jsme posléze použili při řešení komunikačních zádrhelů jak v kmene, tak i v osobním životě. Byl to velmi příjemný víkend.

Ohnivecké setkání, 11. – 13. listopadu 2011

Letošní setkání neslo podtitul „Dýmka“. Na Bobřím hradě ve Skleném nad oslavou se nás sešlo téměř třicet. Rovněž jsme měli tu čest prohlédnout si dvanáct kmenových či osobních dýmek. Společně jsme si poslechli příběhy těchto dýmek – jak jsou staré, kdo je vyrobil a za jakých okolností, jaké příhody a tajemství jsou s těmito předměty spojeny. Bylo to pro nás všechny velmi silné setkání, z kterého jsme si přivezli spoustu nových poznatků a zážitků.

Vzdělávání

V letošním roce proběhly náčelnické zkoušky, tentokrát ve zcela novém kabátě, a to mj. i díky zapojení do projektu Klíče pro život zprostředkovaném Národním institutem dětí a mládeže pod MŠMT. Novinkou bylo zejména využití e-learningu pro distribuci studijních materiálů i plnění testů, ale i terénní víkend nabitý kolektivními úkoly.

Náčelnické zkoušky

1. víkend - 15. - 16. ledna 2011

2. víkend - 18. - 20. února 2011

Účastníci získali nejen teoretické vědomosti v rámci přednášek a e-learningu, ale také měli možnost si vyzkoušet spoustu věcí přímo v praxi a nebyli ochuzeni ani o adrenalinové zážitky. Tento běh (zima 2011) byl zaměřen na rozvoj přírodovědných znalostí a environmentální výchovu. Skládal se ze dvou víkendů, z nichž byl jeden zaměřený spíše teoreticky a druhý více prakticky, kdy se účastníci vydali vstříc divoké přírodě, kde začal jejich boj o přežití. Třešničkou na dortu byla ranní píseň při východu slunce na vrcholu Lysé hory. Nutno podotknout, že byla mlha, sněžilo vodorovně a bylo pěkných - 10 °C.

Náčelnické zkoušky absolvovalo celkem 15 účastníků z 9 kmenů LLM a 2 jiných organizací.

Tematická osnova proběhlých víkendů:

- Woodcraft
- Vedení kmene
- LLM a kmenové zřízení
- Organizace táboření
- Zdravověda
- Právní odpovědnost
- Právní subjektivita
- Environmentální vzdělávání a ekologická výchova

Čotokva Malé lóže

20. - 28. srpna 2011

Čotokva Malé lóže proběhla tradičně poslední týden v srpnu. První dny jsme strávili putováním po česko – polském pohraničí, kdy si účastníci ověřili nebo nabyly nových zkušeností s tábořením v přírodě. Čotokvu Malé lóže absolvovalo 13 účastníků z 9 kmenů ve věkovém rozmezí 14 – 20 let. Zbytek týdne jsme strávili v malebné roubence v Dědově.

Během celého týdne jsme se zabývali problematikou vedení dětí v rodu, kdy jsme si ukazovali praktické ukázky vedení schůzek, účastníci si vyslechli několik přednášek, vyzkoušeli si zdravotní vědu v praxi, vyrobili si pár výrobků (ze dřeva, korálků, papíru...), zahráli spoustu nových her, ale především poznali nové tváře a vytvořili výbornou partu.

Mezinárodní aktivity

Přípravná květnová cesta do rumunského Banátu, 6. – 10. května 2011

Zástupci Asociace turistických oddílů mládeže, Ligy lesní moudrosti a Klubu českých turistů vyrazili na čtyřdenní cestu do rumunského Banátu. Cílem byla předpříprava již 4. ročníku letního tábora pro místní děti u vodních mlýnků pod vesnicí Gernik a hlavně návštěva krajanských vesnic spojená s promítáním fotek a videa z loňského tábora a nábor dětí na letošní rok. Ve vesnicích jsme byli ubytováni v rodinách dětí, které s námi minulý rok strávily čtrnáct dní plné programu na louce U Petra, u vodních mlýnků. Jejich rodiny nás vřele přijaly a pohostily. Byly to krásné čtyři dny, s nadějí, že děti budou mít o tábory i v budoucnosti zájem a že se možná najdou noví vedoucí z řad woodcrafterů, kteří by tábor pořádali v příštím roce.

„U Petra. Malebné údolí, na jehož úbočí ze skály vyvěrá průzračný potok plný raků a jiné zvířeny. Na potoce stojí několik mlýnků, k nimž již po generace přijíždí místní lidé mlít obilí. Nedaleká vesnice Gernik, v níž v současné době žije okolo dvou set duší. Oblast českého Banátu, oblast na jihu Rumunska, kde se v předminulém století usadili a vesnice založili lidé, kteří přišli od nás, z české kotliny.“

6th International Woodcraft Gathering,

29. - července - 1. srpna 2011

Nejdříve nás cesta zavedla do Londýna a poté jsme se vydali vlakem do Dorchesteru. Dostali jsme se na tábořiště kousek od města s názvem Bridport. První, co na nás udělalo velký dojem, byla spousta stanů postavená po celé velké louce. Další den proběhl po obědě Opening Ceremony, následoval klasický cup of tea a pak už Country Dancing. Večer se posedávalo u ohně a zpívaly se anglické lidové písně. Další den se tancovalo, hrály se hry s dětmi, pil se čaj, jedlo se a odpočívalo. Večer byl pro nás připravený program s názvem Merry Moot. Byla to hodinka zábavných scének. Hlavní nedělní program byl výlet na Charmouth Beach, kde nás čekalo podvečerní Bar-B-Q. Na této pláži jsme grilovali, sbírali kamínky, hledali zkameněliny a bavili se spoustou dalších aktivit. Náš poslední program byl Closing Ceremony, kdy jsme dostali uhlík z ohniště, které hořelo celé naše setkání. Zůstala krásná vzpomínka na dny, které jsme strávili s anglickými woodcraftery.

Akce pro neorganizované děti a mládež

„Woodcraft – životní alternativa“ Indiánské zpěvy a tance

Poznatky o indiánských písních a tanečních stylech jsme se snažili během uplynulého roku předat účastníkům pravidelných setkání v prostorech pomocné školy v Dejvicích a formou malých představení i širší veřejnosti. Mnoho z účastníků našich setkání během roku navštívilo české i zahraniční *powwow* (festivally severoamerických indiánských tanců a zpěvu), kde soutěžili v nejrůznějších kategoriích či na nich hráli a zpívali.

Bambiriáda, 26. - 29. května 2011

Letos jsme se opět zúčastnili již tradiční Bambiriády, která se konala na Praze 6. V 9.00 se brány Kulatáku konečně otevřely. Ale lidičkové pražští nejsou raní ptáčata. Tudíž celé dopoledne se neslo v příjemném poklidu, Zí vítala s úsměvem každého přichozího, Waštélaka v týpku uváděl návštěvníky do života indiánů a my ostatní se vrhli na ukázkou křesání a poznávání zvířat. Celý den utíkal velice příjemně. Naše stanoviště návštěvníky Bambiriády zaujalo většinou už z dálky. Kouř, který se vznášel kolem našeho stanoviště, nepřehlédl nikdo. Někteří návštěvníci, ať již velcí nebo malí, s úžasem sledovali, jak s pomocí křesadla a kamene během několika vteřin vykouzlíme oheň. Děti byly velmi šikovné a jednomu z nich se povedlo brzy vykřesat spršky jiskřiček. Výraz v jejich očích mluvil za vše. Na přípravě programu LLM se podílelo několik kmenů z řad LLM.

Woodcrafterské centrum

Klubovna kmene Walden slouží zároveň jako „Woodcrafterské centrum“ členům LLM i neorganizovaným dětem a mládeži. Tyto prostory, které jsme si sami před několika lety zrekonstruovali, jsou pro provozování naší činnosti velmi důležité. Slouží k pořádání čtvrtěčních tematických setkání, projekcí, promítání z cest a nejrůznějších kurzů. Woodcrafterské centrum je prakticky denně vytiženo.

Akce pro neorganizované děti a mládež

Kmen Osmaka Opo

OSMACUP (18. 6.) - Jednalo se o „sranda závod“ pro všechny věkové kategorie. Kritériem byl tým sestavený ze závodníka a nasazovače. Každý závodník si přinesl super „vytuněné vozidlo“, které mělo být nejen co nejrychlejší, ale také co nejkrásnější. Celý závod proběhl na starých autodráhových tratích ITES a pro všechny to byla akce plná napětí, vzrušení a zábavy.

DESKOHRANÍ (19. 11.) - Jak už název napovídá bylo to odpoledne zaměřené na deskové hry. Domluvili jsme se s místním klubem dětí a mládeže a akci uskutečnili přímo v klubu dětí poblíž náměstí v Mnichově Hradišti.

Hráči byli rozděleni ke stolům k jednotlivým hrám a zápolení začalo. Během akce jsme vyzkoušeli mnoho her. Pro účastníky byly připraveny pěkné ceny a to zvyšovalo chuť stihnout a „zvítězit“ v co největším počtu her.

Kmen Tate Osmaka – „Pro všechny 2011“

Cílem pořádaných akcí se stalo smysluplné ovlivnění volného času dětí a mládeže formou zábavného, výchovného a vzdělávacího charakteru. Celý projekt byl uskutečňován v obcích Dolany, Chvalkovice a Říkov.

Dětský karneval (6. 3.) - Tentokrát jsme se vydali do světa námořníků, mořeplavců, vodníků...

Jarní turnaj v kuličkách (29. 4.) - Soutěž v cvrnkání kuliček a dávno zapomenutých her - točení káči, obruče...

Čarodějnice (30. 4.) - Tradiční upalování zlých čarodějnic. Noc, která patřila kouzlům, strašidlům a nadpřirozeným bytostem.

Pohádkový pochod (4. 6.) - Pohádkové toulání krásnou přírodou se skřítky, princeznami a dalšími bytostmi nejen pro malé.

Bambiriáda Praha (26.—29. 5.) - Prezentace woodcraftu, ukázky činností, rozdělávání ohně křesáním.

Strašidelný les (3. 9.) - Tajuplná cesta temným lesem, plným překvapení.

Kurz indiánských řemesel (19. 11.) - Práce s jeleníci, s korálky, barvení, zdobení. Inspirací se staly námi vyrobené předměty - náhrdelníky, korálkované či barvené váčky nebo drobné obřadní pomůcky. Součástí kurzu se také stalo vyprávění o indiánech a jejich zvycích.

Kmen Jestřábi

Pod vedením kmene Jestřábi proběhl 26. listopadu 2011 kurs výroby adventních věnců a vánočních dekorací ve spolupráci s mateřským centrem Tuchlováček a Domem důstojného stáří v Tuchlovicích.

Kmen Otyókwá

Kmen Otyókwá uspořádal Vítání jara 20. 3. a Vítání ptačího zpěvu (vycházka zaměřená na pozorování ptáků a jejich určování podle hlasu) ve dvou termínech 30. 4. a 14. 5. (určeno především dětem). Mimo jiné jsme jako již každý rok uklízeli veřejná prostranství v rámci akce Uklid'me svět (na jaře i na podzim).

Kmen Wabash

Úzlařská regata – Ostrava (tradiční jednodenní lednová akce pro širší veřejnost (cca 300 účastníků) pořádaná ATOMem, jako kmen se spolupodílíme na organizaci i soutěžíme, někteří členové pravidelně s velkým úspěchem.

Michálkovické léto (Ostrava) – v rámci projektu Městského úřadu v našem obvodu jsme věnovali 1 červencové odpoledne místní neorganizované mládeži, účast cca 40 dětí, akce typu „zábavné odpoledne pro děti“ – soutěžní disciplíny, ve kterých jsme se snažili děti i něco naučit – např. poznávání zvířat, střelba z luku, ...+ ukázka týpí včetně vybavení, přehlídka kmenových kronik a woodcrafterské literatury, tato akce mívá v veřejnosti úspěch, což nás těší.

Kmen Trilobit

Dne 6. 11., v sluncem zalitým odpoledni, kdy i větřík sem tam zafoukal do plachet draků, jsme pořádali na Větrné louce v Cholticích DRAKIÁDU. K našemu velkému potěšení se na louce sešlo téměř 150 lidí a do námi vypsanych třech soutěžních kategorií (o nejmenšího a největšího draka) se přihlásilo 31 malých pilotů draků. Pro zpestření programu jsme připravili pečení chlebových hadů a souboje v lakrosu. Nechybělo pohoštění – pro děti štrúdl (který napekly maminky našich členů) a čaj a pro rodiče gulášek. Finance na ceny poskytl Městys Choltice.

V sobotu dne 10. 12. se v Cholticích na zámku konala tradiční adventní slavnost Klanění tří králů. Protože nedílnou součástí hnutí Lesní moudrosti je snaha o zachování tradic, rozhodli jsme se, že při příležitosti tohoto vánočního jarmarku zkusíme zavzpomínat na umění našich prababiček a oprášíme pár starých receptů na vánoční cukroví. Za vydatného přispění maminek členů našeho kmene, jsme několik kousků upekli a nabízeli je k ochutnání.

Indiánské zpívání ve Ville Vallile, 17. května 2011

Indiánské odpoledne pro chráněný domov v Červeném Újezdu u Votic—zpívání, lukostřelba, ukázky rozdělávání ohně třením dřev.

Akce pro neorganizované děti a mládež

Pojďte s námi do týpí, 28. května 2011

Volnočasový projekt pro děti s diagnózou SFXCH (Syndrom fragilního x chromosomu je dědičná genetická vada způsobující retardaci mentálního i fyzického vývoje jedince.), kterou pořádalo občanské sdružení Fragilní X spolu s Ligou lesní moudrosti. Cílem projektu bylo umožnit dětem s handicapem prožít nové podněty a prožitky při kontaktu s přírodou. A zdravým dětem zprostředkovat kontakt s dětmi s handicapem, přiblížit jim jejich svět.

Indiánské léto ve FN Motol, 2. - 23. června 2011

Ve Fakultní nemocnici v Motole se letos v červnu opět uskutečnily Indiánské prázdniny. Na malé pacienty v areálu nemocnice opět čekal měsíc plný zábavy, dobrodružných her, zajímavých přednášek a setkání se známými osobnostmi. Děti tak měly možnost zažít nevšední zážitky a zpestřit si nepříjemný pobyt v nemocnici. Děti viděly pravé indiánské obydlí, poslechny si několik indiánských písní a měly možnost zhlédnout originální indiánské oblečení a ozdoby.

Ač se indiánská loviště a velké pláně nacházejí daleko na západě, najednou jakoby se prerie rozléhala všude kolem nás. Děti - indiánský kmen Motolů se dočkaly nejrůznějších překvapení a nevšedních zážitků.

Indiánské loučení s létem, 17. září 2011 - kmen Bobrů

Letos jsme pořádali dvě akce pro veřejnost - Dětský den na Bykání a Indiánské loučení s létem v Říčanech. Na obou akcích pořádáme drobné hry pro děti s indiánskou tematikou. Hlavně říčanská akce dost populární, letos se zúčastnilo přes 800 návštěvníků.

Liga pro LMS – seminář pro pedagogy lesních mateřských školek, 23. – 25. září 2011

V září proběhl seminář pro pedagogy lesních mateřských školek. Účastníci byli seznámeni s vzdělávacím systémem woodcraftu, který je zaměřen mj. na pobyt v přírodě a praktickou environmentální výchovu, řadu věcí si mohli vyzkoušet. Velkou pozornost vzbudily metodické materiály LLM, které obsahují náměty pro všestranný harmonický rozvoj osobnosti a jsou přizpůsobené k okamžitému použití pro práci s danou věkovou kategorií.

Ochrana přírody

Stromy Anežky české, 5. listopadu 2011

Zapojili jsme se do celostátní akce ČRD k oslavě 800. výročí od narození sv. Anežky České. Na její počest bylo vysazeno 100 lip jako symbol české státnosti. Několik lip vysadili i členové LLM v rámci Dobrovolnického víkendu v Michalových Horách a kmeny Otyokwa, Trilobit a Jezerní lidé na dalších místech ČR.

Mapování šelem v Beskydech 2011,

25. - 27. února 2011

Mít oči jako rys, sílu jako medvěd a vytrvalost jako vlk... to by si přál ne jeden z nás. Více než 20 let vyráží na konci února desítky dobrovolníků do beskydských kopců, aby ve sněhu našli nenápadné známky přítomnosti rysů, vlků či probuzených medvědů. A již pár let se připojují i nadšenci z řad woodcrafterů z celé ČR..

Dobrovolnický víkend v Michalových Horách,

4. - 6. listopadu 2011

V rámci Víkendu starých technologií byla budována permakulturní zahrada včetně vzdělávacího semináře, pod vedením zkušeného kameníka byla postavena část kamenné zidky před farou, byla provedeny práce na rekonstrukci barokního kamenného kříže, vysazena lípa sv. Anežky české a řada dalších drobnějších činností.

Jarní brigády na Kosím potoce

Každoroční brigády tábořiště na Kosím potoce zahrnují péči o louky a okolní lesní porosty, péče o sad původních místních odrůd ovocných stromů, břehy meandrujícího Kosiho potoka i místní pramen pitné vody.

Monitoring vodních ptáků na Bečvě - kmen Okwaho

Brigáda v přírodních rezervacích v okolí Hranic na Moravě - kmen Okwaho

Ukličme svět - kmen Otyokwa

Úklid veřejných prostranství v obci.

Celoroční péče o rezervaci Pašijová dráha u Kladna — kmen Yellow Knife

Woodcrafterské základny

Turistická základna Fram – Filipova Huť

Turistickou ubytovnu Fram nedaleko Modravy, nacházející se v centrální části NP Šumava, získala LLM v roce 2003 z Fondu dětí a mládeže. V uplynulých letech proběhla částečná rekonstrukce, přístavba a modernizace. Ubytovna je v provozu celoročně a slouží pro rekreaci a volnočasové aktivity dětí a mládeže jak z LLM, tak podobných organizací, ale i zájemců z řad veřejnosti.

V roce 2011 proběhla zásadní rekonstrukce podlahy ve staré části budovy a vodovodní přípojky. Byla významně zmodernizována a opravena kuchyň a upraveny interiéry společenské místnosti a obytných pokojů ve staré části budovy.

Kosí potok

V roce 2005 se podařilo LLM dokončit odkup pozemků v západních Čechách (i díky finanční podpoře MŠMT). Jedná se o louky podél Kosího potoka na Tachovsku, které se využívají k pořádání letních táborů. LLM louky i přilehlé lesní porosty náležitě spravuje v duchu šetrné péče o krajinu – probíhá zde pravidelné kosení luk, péče o přilehlé lesní porosty, výsadba sadu původních ovocných odrůd apod. Na tábořišti probíhá nejen tradiční letní táboření LLM, ale i řada letních táborů jednotlivých kmenů.

Fara Michalovy Hory

Jako zázemí k nabytým pozemkům na Kosím potoce LLM zakoupila objekt bývalé fary v nedaleké obci Michalovy Hory. V současné době probíhá rekonstrukce objektu s cílem vybudovat zde časem středisko ekologické výchovy (SEV). V roce 2011 proběhla náhrada stávající nefunkční jímky za nový plastový septik včetně uložení rour k objektu, čímž byl položen základ na vybudování hygienických zařízení uvnitř objektu. Objekt slouží jako zázemí pro pořádání některých aktivit LLM, jako byl například Dobrovolnický víkend v Michalových Horách. V budoucnu by měl objekt sloužit jako základna pro víkendové či prázdninové pobyty dětí a mládeže, ale také jako prostor pro pořádání vzdělávacích a jiných společenských aktivit pro veřejnost.

Břeclav

Budovu na ulici Národních hrdinů v Břeclavi získala LLM od Fondu dětí a mládeže jako majetek po bývalém SSM v roce 2002 v poměrně neutěšeném stavu. Po několika letech práce se sem vrací činnost. Vedle pravidelných schůzek kmene Tatankaska se její členové po soustavných úklidových pracích a opravě střechy pustili do úpravy vnitřních prostor. Byly opraveny odpady, elektroinstalace a komíny. V několika opravených místnostech je klubovna, knihovna a herna.

V roce 2011 byla opravena další obytná místnost a upravena na kuchyň, k tomu přibyla koupelna a jedno WC. Práce je tu ještě mnoho, ale to, co je již hotové, je pro členy kmene Tatankaska velkou motivací celý projekt co nejdříve dokončit. Většinu oprav provádí starší členové kmene jako dobrovolníci. Objekt využívá nejen domácí kmen Tatankaska, ale i některé další kmény LLM, neboť poloha domu nabízí výborné zázemí pro cyklistické, vlastivědné a přírodovědné výpravy do lednicko-valtického areálu a dalších zajímavých jihomoravských lokalit.

Bobří hrad

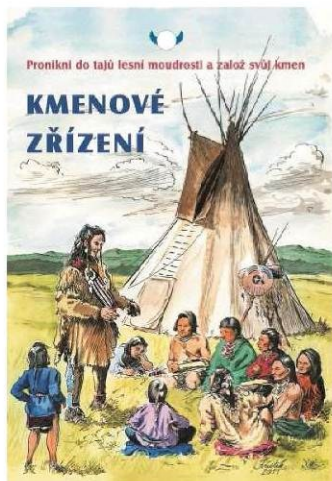
Kromě majetku evidovaného přímo pod ústředím LLM jsou i některé kmény majiteli nemovitostí či pozemků, které využívají ke své kmenové činnosti.

Mezi takové patří i woodcrafterská základna Bobří hrad v kraji Vysočina nedaleko obce Sklené nad Oslavou, který je v majetku brněnského kmene Jezerní lidé. Základna slouží celoročně jako zázemí pro pořádání volnočasových aktivit nejen kmenům LLM, ale i dalším zájmovým skupinám zaměřeným na mimoškolní výchovu dětí a mládeže (A-TOM, Junák, Sokol, YMCA ad.). Pořádají se tu akce pro děti a mládež, rodinné akce, netradiční školní výlety, letní tábory, rukodělné vikendy a další. V letošním roce byla přidána nová okna v průčelí, opravil se podhled u bočního vchodu, proběhla rekonstrukce jednoho pokoje.

Publikační činnost

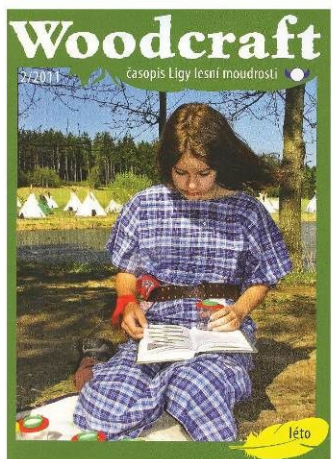
Kmenové zřízení

V roce 2011 spatřila světlo světa kniha Kmenové zřízení. Obsahem je inspirace pro nové kmeny (lesní školky, třídní kolektivy, skautské oddíly starších, kroužků) i rodiny a jednotlivce stejně jako stávající kmeny. Kmenové zřízení je neocenitelný průvodce k rozmanité činnosti pro volný čas.

Časopis Woodcraft

Časopis Woodcraft je čtvrtletník Ligy Lesní Moudrosti, který navazuje na dlouholetou tradici časopisů LLM jako byly Bizoní vítr a Vatra. Od roku 2009 vychází pod názvem Woodcraft, což vyjadřuje nejen naši filozofii, ale i záměr a obsah časopisu. Šéfredaktorkou je Katka Benešová – Wičanhpi a další členové redakční rady jsou Tomáš Koubek – Okeya, Jan Bejček – Thokata Mani a nově Tomáš Macek - Netopýr. Redakční rada má mnoho externích spolupracovníků, kteří píšou články, dodávají návody, fotky apod. V časopise jsou pravidelné rubriky – Stalo se, Cestování, Tipy na výpravu, Zamyšlení, Ze života přírodních národů, Ze starých kronik, Námět k činnosti, Hry a oblíbené – Hlava není jen na čelenku.

V roce 2011 vyšla 4 čísla v nákladu 700 ks vždy s celobarevnou obálkou.

Totemová deska

Totemová deska je informační bulletin pro vnitřní potřebu Ligy lesní moudrosti. Vychází nepravidelně, cca 3 – 4x ročně. Obsahuje provozní informace z ústředí pro kmeny, důležité zprávy z ČRD, hospodářské výsledky, kalendář ligových akcí, pozvánky na různé akce apod.

Webové stránky www.woodcraft.cz

Liga lesní moudrosti provozuje internetové stránky, které jsou informačním zdrojem nejen pro členy LLM, ale také pro lidi, které zajímá woodcraft a naše činnost. Na těchto stránkách lze v sekcích Zprávy, Stalo se sledovat aktuální dění v LLM včetně možností on-line přihlášení na akce, v jednotlivých sekcích vyhledat různé informace. V rámci tohoto webu funguje i propracovaná evidence členů LLM, přístupná oprávněným uživatelům on-line. Na webu jsou i podrobné informace ohledně provozu ubytovny Filipova Huť včetně on-line rezervací.

Webové stránky www.ligalesnimoudrosti.cz

Zatímco výše uvedený web má sloužit především členům LLM a bližším zájemcům o aktivity LLM, nově vytvořený web www.ligalesnimoudrosti.cz je zamýšlený jako jednoduché atraktivní seznámení LLM určený zejména novým zájemcům z řad veřejnosti, například rodičům dětí, pedagogům a dalším. Oba weby jsou částečně funkčně propojeny.

